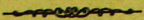

1
A

Գ Ա Ս Ա Գ Ի Բ Գ

ԱՇԽԱՐՀԱԳՐՈՒԹԵԱՆ

(075)

Ի Գ Ե Տ Ս

ՆԱԽԱԿՐԹԱՐԱՆԻ ԴԱՍՈՒՑ

ԸՍՑ ՆՈՐԱԳՈՅՆ ՎԻՃԱԿԱԳՐԱՑ

ԱՇԽԱՏԱՍԻՐԵՑ

ՏԻԳՐԱՆ Յ. ՊՕՋԱՃԵԱՆ

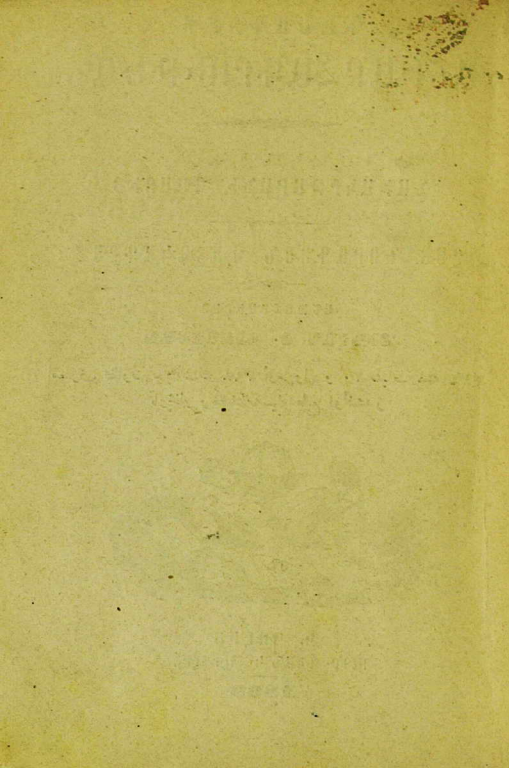
معارف نظارت جلیله سنک ۷۹۸ نومرولی و ۲۰ شباط سنه ۱۳۱۴
تاریخلو و خبستانامه سیله طبع اولمشدر

ՍԻՆՏԻՔՍԻՆԻՆԵՆ
ԿԵՆՏՐՈՆԱԼ ՏՊԱԳՐ-ՆԵՐՆ Կ. ՊԵՐՊԵՐԵԱՆ
ԳՐԱԳՈՐԱՆ № 2
ԱԿՈՒԴԵՐԻԱ

1899

ՊՕՋԱՃԵԱՆ
Գ. ՕՍԼԵՆՑ
B. BALENTZ
LITHOGRAPHE-EDITEUR

Յ Ա Ռ Ա Ջ Ա Ռ Ա Ն

Արդարեւ Ազգին մէջ կան Աշխարհագրութեան լաւագոյն դասագրքեր, մին քան զմիւսն ճոխ պարունակութեամբ, որք ոչ թէ քննադատութեան, այլ զնահատման արժանի գործեր են, եւ իրենց Մեծ. Հեղինակներն ալ քաջալերանաց, սակայն ազգի մը մէջ դասագրքերն որչափ շատնան, ոչ թէ միմեանց կը վնասեն այլ յառաջադիմութեան կը նպաստեն. ասոր համոզուած լինելով, ինչպիսի կը ցուցնեն զարգացեալ երկիրներու մէջ եղածներն, մեր եւս ուզեցինք ներկայ Աշխարհագրութիւնս յօրինել հարց պատասխանոյ դրութեամբ: Գործոյս յատկաձեւն եւ կմախքն արդէն վաղու եւս պատրաստուած էին, զորս ներկայացուցինք մի քանի հմուտ բարեկամաց: Ասոնք յարմար, օգտակար եւ դիւրուսոյց գտնելով՝ խրախուսեցին զմեզ ձեռնարկել ի հրատարակութիւն. դիտողութեանց համակերպեցանք եւ ձեռն ի գործ արկինք պատրաստել եւ յանձնել ի հրատարակութիւն: Գործը զասերու բաժնուած է, եւ, ինչպէս ըսինք, հարցպատասխանիով է. մէն մի զասընթացքի տակ Ա եւ Բ ական կարգաւ ինչ ինչ դիտողութիւններ աւելցուած են, որք թէեւ իրրեւ պարտաւորիչ աշակերտէ մը անհրաժեշտ չեն պահանջուիր, այլ անոր հետաքրքրութիւնը կը շարժեն եւ սէրը կ'արծարծեն: Գործոյս յօրինման ատեն մեզ առաջնորդ ունէինք Ֆրանսացի մի քանի ականաւոր հեղինակաց, մանաւանդ Պ. Ֆոնսէնի գործերն, նոյնպէս նորագոյն վիճակագիրներ, յորոց բաւական օգտուեցանք. վերջապէս ամէն ջան ի գործ դրինք որպէս զի ընծայեմք Ազգին մանկուոյն յարմար եւ միջակ Աշխարհագրութեան դասագիրք մը. յոյս մեծ ունիմք որ մեր սոյն դուզանքեայ երկասիրութիւն իւր առաջին քայլերուն մէջ դժուարութեանց չբաղխելով, կը գտնէ ազնիւ ուսուցչական մարմնէն պէտք եղած ընդունելութիւնն:

ՏԻԳՐԱՆ 3. ՊՕԶԱՔԱՆ

ԱՅԽ ԱՐՅԱԳՐՈՒԹԵԱՆ

ԳԱՍ Ա.

ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԳԻՏԵԼԻՔ

1. Աշխարհագրութիւնն Երկրիս մակերեւոյթին եւ անոր բնակիչներուն ու բերքերուն նկարագիրն է :

2. Երկիրս գնդաձեւ է նարնջի նման. բանի մը վրայ յեցած չէ, այլ միջոցին մէջ կը դառնայ :

3. Երկիրս երկու տեսակ շարժում կ'ընէ. մէյ մը մէկ օրուան կամ 24 ժամու մէջ ինք իր վրայ կը դառնայ, որուն քաւալում կ'ըսուի, մէյ մ'ալ մէկ տարուան կամ 365 $\frac{1}{4}$ օրուան մէջ արեւուն բոլորաթիքը կը պտըտի, որուն տարեկան օարժում կ'ըսուի :

Ա. Երկրիս գնդաձեւ լինելն անկէ յայտնի է որ երբ նաւ մը հեռուէն դայ, նախ եւ առաջ

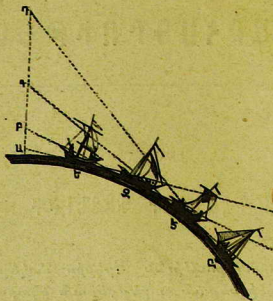
1. Ի՞նչ է Աշխարհագրութիւնը :

2. Երկիրս ի՞նչ ձեւ ունի :

3. Երկիրս ի՞նչպէս կը դառնայ :

անոր կայմերուն ծայրերը և հետզհետէ կայմերն
եւ ապա նաւն ամբողջ կ'երեւին :

Բ. Շատ նաւորդք նաւահանգստէ մը մեկնելով

Գնդածելութիւն Երկրի

Նաւարկած են նոյն ուղղութեամբ և հակառակ
կողմէն հասած են այն նաւահանգիստն ուր-
կէ մեկնելու էին . ասկէ կը հետեւի թէ կլոր է
երկիրս :

Գ. Երկրիս վրայ գտնուող բարձր լեռներն և
խոր ձորերը կլորութեան արդեւք մը չեն, ինչ-
պէս նարնջին դերբուկները նարնջին կլորու-
թեան արդեւք մը չեն :

Դ. Թաւալումով յառաջ կուգան տուրնջեան
եւ գիշերոյ այլեւայլ ժամերն. իսկ տարեկան
չըջանով՝ տարուան այլեւայլ եղանակներն :

ԴԱՍ Բ.

Երեւակայական գիծեր

4. Երկրիս վրայ գտնուած տեղերու դիրքն որոշելու համար, աշխարհագէտք մի քանի գիծեր կը մտածեն, որքեն Առանցք, Հասարակած, Միջօրեակալան, Արեւադարձ եւ Բեւեռական օրջանակք :

5. Վերն (3) ըսինք թէ երկիրն ինքն իր վրայ կը դառնայ: Համարինք թէ մէջտեղէն ուղիղ ձող մը անցած է որոյ վրայ կը դառնայ. այդ մտածուած ձողին կ'ըսուի Առանցք: Առանցքին ծայրերն ալ Բեւեռ կը ըսուին. մէկ ծայրը դէպ ի հիւսիս դարձած լինելով, կ'ըսուի Հիւսիսային բեւեռ եւ միւսն ալ դէպ ի հարաւ դարձած լինելով՝ կ'ըսուի Հարաւային բեւեռ :

6. Բեւեռներէն հաւասար հեռաւորութեամբ երկրիս բոլորտիքէն անցնող երեւակայական գիծ մը կ'ըսուի Հասարակած :

4. Երեւակայական գիծերն որոնք են:

5. Ի՞նչ է առանցքը:

6. Ի՞նչ է հասարակածը.

7. Այն շրջանակն՝ որ բեւեռէ բեւեռ կը քաշուի հասարակածն ուղղահայեաց կտրելով, կ'ըսուի Միջօրեական :

8. Թէ՛ հիւսիսային կիսագունտին եւ թէ՛ հարաւային կիսագունտին վրայ հասարակածէն $23\frac{1}{2}^{\circ}$ հեռաւորութեամբ եւ անոր գուգահեռական քաշուած շրջանակները կ'ըսուին Արեւադարձ :

9. Հիւս. կիսագունտի արեւադարձը կ'ըսուի Արեւադարձ խեցգեցեցի, հարաւային կիսագունտի արեւադարձն՝ Արեւադարձ այծեղջեր :

10. Իւրաքանչիւր բեւեռէ $23\frac{1}{2}^{\circ}$ հեռաւորութեամբ, կամ հասարակածէն դէպ ի հիւսիս եւ դէպ ի հարաւ $66\frac{1}{2}^{\circ}$ հեռաւորութեամբ՝ հասարակածին գուգահեռական քաշուած շրջանակները կ'ըսուին Բեւեռական օրջանակ :

11. Հիւսիսային կողմինը կ'ըսուի Արջային բեւեռային օրջանակ, հարաւային կողմինը՝ Հակարջային բեւեռային օրջանակ :

Ա. Հասարակածը՝ գունտը երկու հաւասար մասերու կը բաժնէ, Հիւսիսային կիսագունտ, Հարաւային կիսագունտ :

Բ. Հասարակածը, ինչպէս նաեւ ամէն շրջանակ, 360 աստիճաններու կը բաժնուի, եւ կը նշանակուի ⁽⁰⁾ նշանով, որ կը գրուի թուոյն աջ կողմը քիչ մը վերօք :

7. Ի՞նչ է միջօրեականը :

8. Ի՞նչ են Արեւադարձք :

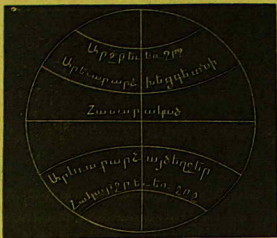
9. Արեւադարձք ի՞նչ անուն ունին :

10. Ի՞նչ են բեւեռական շրջանակք :

11. Բեւեռական շրջանակք ի՞նչ անուն ունին :

Գ. Միջօրէականն ալ գունաք երկու հաւասար մասանց կը բաժնէ, Արեւելեան կիսագունս, Արեւմտեան կիսագունս :

Դ. Սովորութիւն է աշխարհացոյցներու մէջ արեւադարձներն եւ բեւեռական շրջանակներն կէտանիչ դնել :

Չորս գլխաւոր զուգահեռականք

Գ Ա Ս Գ .

Գօտիք երկրի

12. Երկու արեւադարձք եւ երկու բեւեռական շրջանակք երկիրս հինգ գօտիներու կը բաժնեն :

13. Այդ գօտիները կ'ըսուին. Այրեցեալ գօտի,

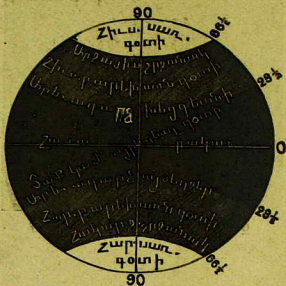
12. Վերոյիշեալ շորս գուգահեռական շրջանակներն երկիրս ի՞նչպէս կը բաժնեն :

13. Այդ գօտիք ի՞նչ կ'ըսուին :

Հիւս. բարեխառն գօտի, Հիւս. սառուցեալ գօտի,
Հար. սառուցեալ գօտի :

14. Այրեցեալ գօտին երկու արեւադարձներու մէջ
գտնուած միջոցն է :

15. Բարեխառն գօտիք Արեւադարձներու եւ բեւե-
ռական շրջանակաց մէջ գտնուած միջոցներն են. հիւ-
սիսային կողմը գտնուածը կ'ըսուի Հիւսիսային բա-
րեխառն գօտի. հարաւային կողմը գտնուածն՝ Հարա-
ւային բարեխառն գօտի :

Հինգ գօտիք երկրի

16. Սառուցեալ գօտիք Բեւեռական շրջանակներ-
քէն մինչեւ բեւեռ եղած միջոցներն են. Հիւս. բեւե-
ռին կողմն եղածն կ'ըսուի Հիւսիսային սառուցեալ

14. Ո՞ր է Այրեցեալ գօտին :
15. Ո՞ր էն բարեխառն գօտիք :
16. Ո՞ր են սառուցեալ գօտիք :

գօթի. Հար. բեւեռին կողմինը՝ Հարաւային սառուց-
ալ գօթի :

Ա. Այրեցեալ գօտւոյ վրայ արեւն ուղղա-
հայեաց գարնելով՝ շատ տաք կը լինի հոն :

Բ. Բարեխառն գօտիք այրեցեալ եւ սառուց-
եալ գօտիներու մէջտեղը կ'իյնան, ուստի մեղմ է
բարեխառնութիւնը, եւ չորս եղանակք՝ զարուհ ,
ամառ , աշուն եւ ձմեռ կանոնաւոր կերպով ի-
րարու կը յաջորդեն :

Գ. Սառուցեալ գօտիներու մէջ կը տիրէ սաս-
տիկ ցուրտ :

Դ. Տեղւոյ մը օդին տաք կամ պաղ , խոնաւ
կամ չոր լինելու աստիճանը կ'ըսուի կլիմայ :

ԴԱՍ Դ.

Կողմունք երկրի

17. Երկիրս գնդաձեւ լինելով, շատ կողմեր ու-
թի, բայց տեղւոյ մը դիրքը սահմանելու համար չորս
դիւսաւոր կողմեր միայն կը յիշուին, որք են. Արեւելք,
Արեւմուտք, Հիւսիս, Հարաւ :

18. Առաւօտուն արեւուն ծագած կողմն է Արեւ-
լք, երեկոյին մարը մտած կողմն է Արեւմուտք, որ
Արեւելքին ճիշդ դիմացն է : Երբ երեսնիս Արեւելք
բարձնենք, ձախ կողմերնիս է Հիւսիս, աջ կողմեր-
նիս Հարաւ :

17. Երկիրս քանի՞ դիւսաւոր կողմ ունի :

18. Ո՞ւր են այդ կողմերն երկրիս վրայ :

19. Արեւելքին ու Հիւսիսին մէջտեղի կողմն կը ըսուի Արեւելեանց ճիւղս կամ Հիւսիսային արեւելք . Հիւսիսին ու Արեւմուտքին մէջտեղն Արեւմեան ճիւղս կամ Հիւսիսային արեւմուտք . Արեւմեան հարաւ կամ Հարաւային արեւմուտք որ արեւմուտքի եւ հարաւի մէջտեղն է, Արեւելեանց հարաւ կամ Հարաւային արեւելք որ հարաւի եւ արեւելքի միջեւ է :

Կողմնացոյց

Ա. Աշխարհացոյց քարտէսներու մէջ սովորութիւն է վերի կողմն հիւսիս դնել , վարի կողմը հարաւ . առջեւը կեցող եւ երեսը դէպ ի աշխարհացոյց դարձնողին աջ կողմն է Արեւելք եւ ձախ կողմն Արեւմուտք :

Դ Ա Ս Ե .

Երկրագունց եւ աշխարհացոյց փարսէպ

20. Աշխարհագրութիւնը կամ անոր մակերեւոյց

19. Միջանկեալ կողմերն ի՞նչպէս կ'ըսուին :

20. Աշխարհագրութիւնն ուսանելու համար ի՞նչ կ'գործածուի :

թը լաւ ուսանելու համար կը գործածուին արուեստական երկրագունտ եւ աշխարհացոյց քարտէսք :

Յ1. Երկրագունտը ձեռքով շինուած գնտակ մ'է, որոյ վրայ մանր կերպով նշանակուած են երկրի վրայի ջուրի եւ ցամաքի այլեւայլ ձեւերն :

Յ2. Աշխարհացոյցը թուղթ մ'է որոյ վրայ կը ներկայացուի ամբողջ երկրի մակերեւոյթը կամ մէկ մասը :

Ա. Երբ ամբողջ երկրի մակերեւոյթը կը ներկարուի թուղթի մը վրայ, այդ աշխարհացոյցը համասարած կ'ըսուի :

Բ. Եթէ երկիրն իր կտր ձեւով նկարել ուղեմք, որովհետեւ գունտի մը կէսը կ'երեւի եւ միւս կէսը չերեւիր, այն ատեն կ'ստիպուինք երկու կիսագունտերու բաժնել :

Դ Ա Ս Զ.

Երկիր

Յ3. Երկրի շրջագիծը 40000 քիլոմէթր է: Մէկ քիլոմէթրը 1000 մէթր է :

Յ4. Երկրի մակերեւոյթը կը բաղկանայ հողէ ու ջուրէ: Հողին կ'ըսուի ցամաք, ջուրին կ'ըսուի ծով կամ ովկիանոս, որոնք բնական բաժանումներ ունին:

21. Ի՞նչ է երկրագունտը :

22. Ի՞նչ է աշխարհացոյցը :

23. Երկրի բոլորակը որչափ է :

24. Երկրի մակերեւոյթն ի՞նչէ բաղկացեալ է :

25. Երկրիս մակերեւոյթին մէկ քառորդը ցամաք է, մնացեալ երեք քառորդը ջուր է, այսինքն ջուրը ցամաքէն երեք անգամ աւելի տեղ բռնած է :

26. Բնական բաժանում ըսելով այն բաժանումները կը հասկցուին որք սկիզբէն կամ ի բնէ կան . ինչպէս լիճեր, լեռներ, կղզիներ, եւն :

Ջրոյ եւ ցամաքի տարածութիւնն հետեւեալ ձեւին մէջ կ'երեւի :

Ջուր	
376 միլիոն	
Գո. Գիւմէրր	
Ցամաք	Ցամաք
134 միլիոն	134 միլիոն
Գո. Գիւմ.	Գո. Գիւմ.

Համեմատական տարածութիւն ջրոյ եւ ցամաքի

Ա. Աշխարհիս մակերեւոյթը 510 միլիոն քառակուսի հազարամէթր է. միայն ցամաքին մակերեւոյթը 134 միլիոն քառ. հազարամէթր է որով գրեթէ չորս մասէն մէկը կը լինի :

Բ. Մարդոց վերջէն ըրած բաժանումներն, ինչպէս Թագաւորութիւններ, Հանրապետութիւններ, Նահանգներ եւայլն. քաղաքական բաժանումներ կ'ըսուին :

25. Ցամաքն ու ջուրն ի՞նչ է համեմատութեամբ գրաւած են Երկրիս մակերեւոյթը :

26. Բնական բաժանում ըսելով ի՞նչ կը հասկցուի :

Դ Ա Ս Է .

Բնական բաժանմունք ցամաքի

27. Յամաքի բնական բաժանումներն են աշխարհներ, կղզիներ, թերակղզիներ, պարանոցներ, գլուխներ, լեռներ, դաշտեր :

28. Հողագունտիս վրայ գտնուած երկու մեծագոյն ցամաքներուն կ'ըսուի աշխարհ : Ասոնց մեծագոյնը կ'ըսուի հին աշխարհ, փոքրագոյնը՝ նոր աշխարհ : Հին աշխարհ կ'ըսուի, վասն զի մարդիկ նախ հոն բնակած են . նոր աշխարհ կ'ըսուի, վասն զի 1492ին գտնուեցաւ :

Արիպելուս

29. Երկիր մը, որոյ չորս կողմն ջրով պատած է, կ'ըսուի կղզի :

27. Յամաքին բնական բաժանումներն ի՞նչ են :

28. Ի՞նչ է աշխարհը :

29. Ի՞նչ է կղզին :

Եթէ շատ մը կղզիներ իրարու մօտ գտնուին, կ'ըսուի խումբ կղզեաց. եթէ այդ խումբը մեծ տարածութիւն մը գրաւեր է, կ'ըսուի արհիպելոսիգոս :

Թերակղզի

30. Թերակղզին գրեթէ կղզի է, այսինքն բաց ի մէկ կողմէն, միւս կողմերը ջրով պատած են :

Պարանոց

31. Թերակղզին ցամաք երկրին հետ կցող նեղ

30. Ի՞նչ է Թերակղզին :

31. Ի՞նչ է պարանոցը :

անցքը պարանոց կ'ըսուի: Պարանոցն երկու ծովեր
խրարմէ կը բաժնէ եւ երկու ցամաքներ կը միացնէ:

Հրուանդան

32. Յամաքին դէպ ի ծով երկնցած ծայրը գլուխ
կ'ըսուի. եթէ գլուխը բարձր ու լեռնային լինի,
հրուանդան կ'ըսուի:

Լեռներ

33. Երկրիս շատ բարձր տեղերը լեռ կ'ըսուին.
եթէ շատ բարձր չլինի, բլուր կ'ըսուի: Լեռան վերի

32. Ի՞նչ է գլուխը:

33. Ի՞նչ է լեռը:

ՀԱՅԿԱՍՏԱՆԻ ԳՐԱԳՐԱԴԱՐԱՆ
ԳՐԱԳՐԱԾ ԱՅ 2
1900 թ. ԳՐԱԳՐԱԿԱՆ ԳՐԱԳՐԱԿԱՆ ԳՐԱԳՐԱԿԱՆ

ծայրը դադարեց կ'ըսուի, վարը՝ ստորոտ, դառ
ի վերը՝ կող:

Կան լեռներ որ ատեն ատեն բռնկելով, դուրս
կ'արձակեն կրակ, մուխ եւ լաւա ըսուած նիւթը. այս
լեռները հրաբուլիս կ'ըսուին:

Հրաբուլիս

34. Երկրիս ընդարձակ ու տափարակ տեղուան-
քը կ'ըսուին դաւտ: Այն դաշտերն որ անրեր ու ա-
ւազուտ են, կ'ըսուին անապուս:

Ա. Աշխարհիս ամէնէն բարձր լեռն է Էվերեսթ,
8810 մէթր բարձր և Ասիոյ մէջ է:

Բ. Շատ անգամ քանի մը լեռներ իրարու քով շարուած կը լինին, և կ'ըսուին լեռաց գօտի կամ լեռնաեղրայ :

Գ. Երկու լեռներու կամ բլուրներու մէջտեղի ցած տեղը ձոր կ'ըսուի :

Դ. Հիմա աշխարհիս վրայ երկու հարիւրի չափ բանուկ հրարուղիս կայ, շատը Ամերիկայի մէջ. հրարուղիները սովորաբար կղզիներու մէջ կամ ծովեզերեայ տեղուանք կը լինին. հրարուղիին բորբոքելէն առաջ, ստորերկրեայ որոտումներ եւ

Անապաս

դղրդիւններ կը լսուին. ասոնց կը յաջորդէ երկ-բաշարժ մը, յետոյ բորբոքումը :

Ե. Երբեմն անապատներու մէջ տեղ տեղ ջրար-բի ու բարեբեր տեղեր կը գտնուին, որոնց ու-վասիս կ'ըսուի : Աշխարհիս ամէնէն մեծ անա-պատն է Սահարա, Ափրիկէի մէջ, և Ս միլիոն քա-ռակուսի քիլոմէթր տարածութիւն ունի :

Բնական բաժանմունքի ջրոյ

35. Ջրոյ բնական բաժանմունքն են ովկիանոսներ, ծովեր, ծոցեր, նեղուցներ, լիճեր, գետեր :

36. Ովկիանոս կը կոչուին ընդարձակ ծովերն որք զաշխարհը կը պատեն : Ովկիանոսներն հինգ հաս են եւ իրենց մեծութեան կարգաւ ասոնք են :

Բն. Բիլոմ.

1. Մեծ կամ Խաղաղական Ովկ.	Տարած.	180	միլիոն
2. Ատլանտեան Ովկիանոս	»	94	»
3. Հնդկաց	»	70	»
4. Հակարջ. կամ հար. Սառ. ովկ.	»	19	»
5. Արջային կամ հիւս.	»	11	»

37. Ջրոյ այն տարածութիւնն, որ ովկիանոսէ փոքր է, կ'ըսուի ծով :

38. Ծովուն այն մասն որ դէպ ի ցամաք յառաջ դացած է, կ'ըսուի ծոց : Եթէ ծոցը փոքր է, խորս կ'ըսուի :

39. Երկու ծովերու ջուրերուն իրարու խառնուած

35. Ջրոյ բնական բաժանմունքներն ի՞նչ են :

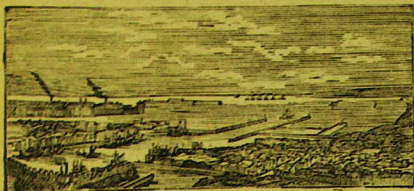
36. Ի՞նչ են ովկիանոսներն :

37. Ի՞նչ է ծովը :

38. Ի՞նչ է ծոցը :

39. Ի՞նչ է նեղուցը :

Նեղ տեղը կ'ըսուի նեղուց : Եթէ նեղուցը շատ լայն լինի, ջրանցի կ'ըսուի :

Ջրանցի

Նեղուցը երկու ծովեր իրարու միացնելով՝ երկու ցամաքներ ալ իրարմէ կը դատէ :

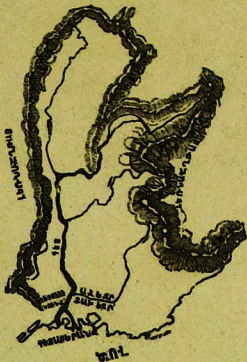

Գետ

40. Ջրոյ այն տարածութիւնն որ ամէն կողմէն ցամաքով պատած է, կ'ըսուի լիճ : Եթէ այդ ջուրը

տղմուտ եւ ծանծաղուտ լինի եւ նորա վրայ միշտ
խոտ, եղէգն եւ մամուռ աճին, կ'ըսուի ճահին :

41. Զրոյ այն հոսանքն որ ցամաքին մէջէն վա-
զելով կ'երթայ ծովը կը թափի, կ'ըսուի գետ : Երբ
գետը ծովը չի վազեր, այլ ուրիշ իրմէ մեծ գետի մը
մէջ կը վազէ՝ նոյն գետին գետակիցը կ'ըսուի : Երբ
ջուրը նուազ է գետակ կ'ըսուի, երբ աւելի քիչ է
վտակ կամ առու կ'ըսուի :

Վերի պատկերը կը ներկայացնէ աշխարհացոյցի
մէջ նկարեալ լեռնաշղթաներ, անոնցմէ բղխած գետեր,
գետերու աջ ու ձախ եզերքը, գետախառնունքը եւն :

Ա. Ըսինք թէ հինգ են ովկիանոսները . բայց աւելի ճիշդը ըսելով , միայն մէկ հատ է ովկիանոսը , այն է Սաղազականը . իսկ միւսներն անոր հետ խառնուած կամ անկէ ձեւացած են :

Բ. Ովկիանոսներու , ծովերու , ծոցերու , նեղուցներու ջուրերը դաւն , աղի եւ անախորժ են . լիճերէն ոմանք աղի են եւ ոմանք անուշ . իսկ գետերն անուշ են :

Գետաբերան

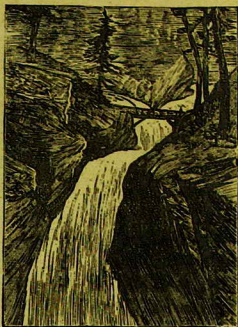
Գ. Երկու գետերու իրարու խառնուած տեղը գետախառնուց կ'ըսուի : Գետին սկիզբ առած տեղը՝ ակ կ'ըսուի , ծովը թափած տեղը՝ բերան : Գետի մը աջ ու ձախ կողմը կ'որոշուի մեր աջ ու ձախ կողմերով , երբ երեւնիս վաղած կողմը դարձնենք :

Դ. Գետի մը աւաղանն ըսելով կը հասկնանք երկրի այն տարածութիւնն որ նոյն գետէն կամ իւր գետակիցներէն կ'ոռոգուի :

Ե. Գետեր կան որ ծովը թափած ատեն երկու բերանով կը թափին , եւ սովորաբար միջոցը ե-

ուանկիւնի ձեւով ցամաք կը թողուն. այդ ցամաքին տեղը կ'ըսուի յունարէն (Δ) տեղը գրին ձեւն ունենալուն համար :

Ձ. Աշխարհիս մէջ ամէնէն մեծ գետը՝ երկայնութեան կողմանէ՝ է Միսիսիբի որ 7000 քիլոմէթր երկայնութիւն ունի (բոլորած տեղէն մինչեւ ծովը թափած տեղը) Հիւս. Ամերիկայի

Ջրվեժ

մէջ : Իսկ ամէնէն մեծը՝ ջրոյ յորդութեան կողմանէ՝ Ամազոնաց գետն է Հար. Ամերիկայի մէջ :

Է. Երբ գետի մը ջուրերը բարձրէն յանկարծ գահավիժին, սահանք կամ ջրվեժ կ'ըսուի : Աշխարհիս ամէնէն նշանաւոր ջրվեժն է Նիակարայի ջրվեժը Հիւս. Ամերիկայի մէջ :

Բաժանումն ցամաքի

42. Յամաքը հինգ մասերու կը բաժնուի, որք են. ԵՒՐՈՊԱ, ԱՍԻԱ, ԱՓՐԻԿԷ, ԱՄԵՐԻԿԱ եւ ՈՎԿԻԱՆԻԱ.

43. Ասոնց մեծութիւնն է հետեւեալ կարգաւ.

	Քն. քիլոմ.
Ասիա, տարածութիւնն է	43 միլիոն
Ամերիկա »	40 »
Ափրիկէ »	30 »
Ովկիանիա »	11 »
Եւրոպա »	10 »

Ա. Եւրոպա, Ասիա եւ Ափրիկէ հին աշխարհ կ'ըսուին, հին ատենէ ի վեր ճանչցուած լինելնուն համար: Ամերիկա և Ովկիանիա նոր աշխարհ կ'ըսուին, վերջը դանուած լինելնուն համար: Ամերիկա կրկին է, Հիւսիսային Ամերիկա եւ Հարաւային Ամերիկա:

Բ. Երկու Ամերիկայի միանդամայն տարածութիւնն է 40 միլիոն քա. քիլոմէթր: Հիւս. Ամերիկայի տարածութիւնն է 21 եւ Հար. Ամերիկայինը 19. Ովկիանիոյ տարածութիւնն է 11 միլիոն քա. քիլոմէթր, որոյ 7.75 միլիոնն է Աւստրալիա: Շատ անգամ Աւստրալիա ցամաք երկիրներու կարգը կը դասուի:

42. Յամաքը քանի՞ մասերու կը բաժնուի:

43. Ասոնց մեծութիւնն ի՞նչ կարգաւ է:

Դ Ա Ս Ժ .

Արտադրութիւնք երկրի

Ա. ԿԵՆԴԱՆԻՔ

44. Կենդանիք ձեւով ու կազմութեամբ իրարմէ կը զանազանին եւ շատ տեսակ են . ոմանք ցամաքի վրայ կ'ապրին , ոմանք ջրոյ մէջ , ոմանք ալ օդոյ մէջ :

45. Կենդանիք երկու կարգերու կը բաժնուին , ընտանի եւ վայրենի :

46. Ընտանի անոնք են զորս մեր օգտին համար կը պահենք , կա'մ ուսելու և կամ գործածելու համար . ինչպէս եզ , կով , ոչխար , ձի , էջ , ուղտ , շուն , եւն :

47. Վայրենի անոնք են զորս տան մէջ պահել կարելի չէ , ինչպէս ճերմակ արջ , գայլ , առիւծ , վագր , կոկորդիլոս , օձ եւայլն :

48. Կենդանիք երկրիս վրայ ամէն տեղ առ հասարակ չեն գտնուիր , այլ կան ոմանք որ միայն տաք երկիրներ կը գտնուին , կան որ միայն ցուրտ երկիրներ , կան ալ որ երկու տեղերուն ալ կը յարմարին , եւ ասոնք են բարեխառն երկիրներու կենդանիք :

Ա. Ընդհանրապէս Այրեցեալ գօտւոյն մէջ կը գտնուին սոսկալի ու վնասակար կենդանիք . ինչպէս առիւծ , վագր , ինձ , ահագին թունաւոր օձեր , կոկորդիլոսներ եւն : Նաեւ ահագին եւ զօրաւոր կենդանիք , թէեւ անվնաս , ինչպէս .

փիղ, ոնդեղջիւր, ընձուղտ եւն, Թռչնոց ալ սիրուններն, ինչպէս ջայլամ, թութակ, դրախտահաւ: Վնասակար ճճիներ ալ շատ են: Որչափ դէսլ իցուրտ երթանք, այնչափ ալ կը նուագին: Բեւեռի մօտ կենդանիք փոքր եւ հեղ կը լինին. ճերմակ արջը բացառութիւն է:

Բ. Խնամոտ բնութիւնը ցրտային դօտիներու մէջ մուշտակաւոր կենդանիներ ստեղծած է: Արդարեւ ընդհանրապէս մուշտակաւոր կենդանիք Հիւս. Սառուցեալ դօտոյն մէջ են, ինչպէս սպիտակ արջ, սպիտակ աքիս, կղաքիս, կուղբ եւայլն:

Գ. Բարեխառն դօտիններն յատուկ կենդանիներ չունին. եղ, կով, ոջլսար, ձի, էշ եւայլն. մարդուն հետ ամէն կլիմայի կը յարմարին քիչ շատ տարբերութեամբ:

Դ Ա Ս Ժ Ա.

Բ. Հ Ա Ն Ք

49. Հանքերն երկրիս խորերը դտնուած անկենդան մարմիններն են:

50. Հանքերն գլխաւորաբար երեք կարգերու կը բաժնուին, որք են, Աղնիւ քարեր (գոհարեղէն), Մետաղք, Այրելի նիւթեր:

49. Հանքերն ի՞նչ են:

50. Քանի՞ կարգերու կը բաժնուին:

51. Աղամանդ, յակինթ, սուտակ, զմրուխտ, եւ տպագիտն ազնիւ քարեր են :

52. Բլաթին, ոսկի, արծաթ, պղինձ, կապար, երկաթ, սնդիկ եւն. մետաղներ են :

53. Հանքածուխ, ծծումբ, կուպր, այրելի նիւթեր են :

Ածուխի հանք

Ա. Աղամանդը քարերուն մէջ ամէնէն կարծրն է, եւ ոչ մէկ բանով չի գծուիր, այլ յղկելու եւ փայլեցնելու համար իր փոշին կը գործածուի : կը գտնուի Պըագլիլիա (հր. Ամերիկա) եւ Ափրիկէի հարաւային կողմերը (Թրանսվալ, եւն) :

Բ. Մետաղաց մէջ ամէնէն ծանրն է բլաթինը . ջուրէն Չ1 անգամ աւելի կը կշռէ. անոր կը յա-

51. Որո՞նք են ազնիւ քարերն :

52. Որո՞նք են մետաղներն :

53. Որո՞նք են այրելի նիւթերն :

ջորդէ ոսկին որ ջուրէն 19 անգամ աւելի կը կշռէ : կը գտնուի Ուրալ լեռանց մէջ (յՆւրոսպա) եւ հր. Ամերիկա :

Գ. Հանքածուխն այրելի հանքաց ամենէն օգտակարն է . առատութեամբ կը գտնուի Անգլիոյ մէջ :

Գ Ա Ս ԺԲ

Գ. ԲՈՅՍՔ

54. Բոյսերը գործարանաւոր մարմիններ են , այսինքն կը սնանին ու կ'աճին , բայց կենդանեաց պէս են շարժիր :

55. Ամէն բոյսեր երկրիս վրայ ամէն կողմերն առ հասարակ չեն աճիր , այլ կլիմայի ազդեցութեանը հսկատակին , այսինքն ուր որ արեւուն ջերմութիւնը օրաւոր է , հոն բոյսերն աւելի կ'աճին եւ շատ կը յաղարկին :

Ա . Ընդհանրապէս այրեցեալ գօտւոյ բոյսերը համեմատոր , հիւթեղ , աւելի սննդարար եւ անուշահամ են , ինչպէս . նարինջ , արմաւ , թուզ , շաքարի եղէգ , թէյ , խահուէ , կինամոն , մեխակ , պղպեղ , հնդկանուշ , եւն :

54. Բոյսերն ի՞նչ են :

55. Ամէն բոյս առ հասարակ երկրիս ամէն կողմերն ալ կ'ա-

Բ. Բարեխառն գօտիներու մէջ կը բուսնին ցորեն, բանջարեղէն, որթ եւ շատ տեսակ պտուղներ, հարկողմերն ուրեք ուրեք ձիթենի :

Թէյ

Գ. Սառուցեալ գօտիք զուրկ են այս ամէն բարիքներէն. տեղ տեղ քիչ մը բանջարեղէն յառաջ կուգայ :

Դ. Պէտք է գիտնալ որ ցուրտ երկրի բոյսեր տաք երկիրներու մէջ կրնան աճիլ , բայց տաք երկիրներու բոյսեր չեն կրնար ցուրտ երկիրներու մէջ բուսնիլ :

Ե. Կան նաեւ տեղեր որք իրենց մասնաւոր քերքերն ունին եւ այդ քերքերն ուրիշ տեղ չեն աճիր , թէեւ այս վերջինք ալ առաջնոյն կլիման ունենան , ինչպէս . Թուրքիոյ մէջ թէյ չի բուսնիր , բայց Թուրքիոյ հաւասար կլիմայ ունեցող Չինաստանի երկիրն առատօրէն կը բուսցնէ թէյ :

Գ Ա Ս Ժ Գ .

Բաժանմունք մարդկային ցեղի

56. Այլեւայլ երկիրներու մարդիկ կերպարանքով , մարմնոյ գոյնով , դանկի ձևով եւ մազերով իրարմէ կը զանազանին . այս տեսակներն են մարդկային ցեղի բաժանումները :

57. Մարդկային ցեղը գլխաւորապէս հինգ տեսակներու կը բաժնուի , որք են Կովկասեան կամ Սպիտակ , Մոնկոլեան կամ Գեղին , Մալայեան , Եթովպական կամ Խափեիկ , Ամերիկեան Հնդիկի :

56. Մարդկային ցեղի բաժանումներն որո՞նք են :

57. Մարդկային ցեղը քանի՞ կը բաժնուի :

58. Կովկասեան ցեղն է գոյնով սպիտակ , վա-
յելչահասակ, գեղեցկադէմ, ծաւի. այս ցեղը դէպ ի
հիւսիս խարտեաչ է, դէպ ի հարաւ թխագոյն : Այս
ցեղն է իբր 640 միլիոն :

Կովկասեան ցեղ

Մոնկոլեան ցեղ

59. Մոնկոլեաններու գոյնը դեղին կամ աղառա
թխագոյն է, երեսնին տափակ , քիթերնին լայն ու
տափակ, ախանջնին եւ բերաննին մեծկակ , աչքեր-
նին մանր ու ծուռկեկ, ընդհանրապէս հասակնին ալ
կարճ : Այս ցեղն ալ իբր 600 միլիոն է :

60. Մալայեան ցեղը շագանակագոյն կամ ձի-

58. Կովկասեան ցեղն ո՞րն է :

59. Մոնկոլեան ցեղն ո՞րն է :

60. Մալայեան ցեղն ո՞րն է :

Թագոյն է, քիթերնին լայն, բերաննին մեծ, գլուխնին գմբէթի ձեւ ունի: Այս ցեղն իբր 70 միլիոն է:

Մալայեան ցեղ

Եթովպական ցեղ

61. Եթովպական ցեղի գոյնը շատ կամ քիչ սեւ է, մազերնին սեւ ու թաւ, շրթունքնին թանձր:

Ամերիկեան հնդիկ

Իթերնին տափակ վեր տնկուած, ծնօտնին լայն, սկուանին դուրս ինկած: Այս ցեղն իբր 180 միլիոն է:

62. Ամերիկեան հնդիկները պղնձագոյն են , աչքերնին մանր ու խորունկ , ճակատնին նեղ : Այս ցեղն է իբր 10 միլիոն :

Ա. Մարդս Աստուծոյ արարչութեան ամենէն կատարեալն ու գերազանցն է : Իր սկիզբն է Ադամ , որմէ սերեալ են մարդկային ամէն ցեղերը , բայց ցեղերու զանազանութիւնք՝ իրենց բնակած տեղին կլիմային ազդեցութենէն եւ ուրիշ անձանօթ պատճառներէ յառաջ եկած են : Բոլոր աշխարհիս բնակչաց թիւն է 500 միլիոն :

Բ. Կովկասեան ցեղը կը բնակի Եւրոպիոյ , Ասիոյ ու Ամերիկայի մեծագոյն մասին մէջ : Այս ցեղին կը վերաբերին Օսմանցիք , Եւրոպացիք , Ռուսք , Պարսիկք , Հայք եւն :

Գ. Մոնկոլեան ցեղը կը գտնուի Ասիոյ կեդրոնական ու հիւսիսային-արեւելեան կողմերն : Այս ցեղին կը վերաբերին Չինաստանցիք , Ճաբոնցիք , Թաթարք :

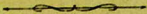
Դ. Մալայեան ցեղը կը բնակի Ասիոյ հարաւային ու արեւելեան կողմերը՝ Հնդկաց ու Խաղաղական ովկիանոսներու կղզեաց շատերուն մէջ :

Ե. Եթովպական ցեղին բնագաւառն է Ափրիկէ , բայց հիմա աշխարհիս շատ կողմերը տարածուած են :

Զ. Ամերիկեան հնդիկները կը գտնուին Ամերիկայի քանի մը կողմերը . ասոնք տակաւ սպառելու վրայ են :

Այլեայլ հարցմունք

1. Երկրիս զնդածեւութիւնն ի՞նչ փաստերով կը հաստատուի. — 2. Երկրիս մակերեւոյթն ի՞նչ բաներէ բաղկացեալ է. — 3. Երկրիս շրջագիծն ո՞րչափ է. — 4. Երկրիս տահածութիւնը ո՞րչափ է. — 5. Աշխարհիս բնակիչք ո՞րչափ են. — 6. Երկիրը քանի՞ շարժում ունի, ո՞րչափ ատենէն արեգական շուրջը կը դառնայ. — 7. Երկրիս վրայ ջրոյ եւ ցամաքի համեմատութիւնն ի՞նչպէս է. — 8. Ամենէն մեծ ովկիանոսը ո՞րն է եւ ո՞րչափ է տարածութիւնը. — 9. Աշխարհիս մեծագոյն գետը ո՞րն է, ո՞ւր է, եւ ո՞րչափ է երկայնութիւնը. — 10. Ամենէն մեծ ցամաքը ո՞րն է եւ ո՞րչափ է տարածութիւնը. — 11. Գիշեր ցորեկ ըլլալուն պատճառն ի՞նչ է. — 12. Տարւոյ եղանակաց փոփոխութեան պատճառներն ի՞նչ են. — 13. Ի՞նչ է տելլա, ինչո՞ւ համար տելլա կ'ըսուի. — 14. Անուշ ջուր ունեցող լիճ մը կը յիշե՞ս. — 15. Ի՞նչու համար նեղուցներու ջուրերը դառն եւ անհամ են. — 16. Ո՞ր քաղաքը կ'ըսուին աւահանգիստ. — 17. Երկիրս քանի՞ գօտիներու կը բաժնողի. — 18. Երկիրս քանի՞ զլիսաւոր կողմեր ունի, ի՞նչ կ'ըսուին. ի՞նչպէս կ'որոշուին. — 19. Աշխարհացոյցին մէջ ո՞ր կողմն է հիւսիս. — 20. Ո՞րչափ է եւրոպիոյ տարածութիւնը, Ափրիկէի՞. — 21. Այրեցեալ գօտւոյ մէջ ի՞նչ տեսակ կենդանիներ կը զրտնուին. — 22. Հիւս. սառ. գօտին ո՞ւսկից ուր կը տարածուի. 23. Կենդանիք եւ թռչունք ո՞ր գօտւոյ մէջ սակաւաթիւ եւ հեզ են, եւ ո՞ր գօտւոյ մէջ բազմատեսակ եւ կատաղի են. — 24. Այրեցեալ գօտւոյ բերքերն ընդհանրապէս ի՞նչ են. — 25. Կրնա՞ս ըսել մի քանի ազնիւ բարերու անուններ. — 26. Ազամանդն ո՞ր երկրէն կ'ելնէ. — 27. Ամենէն ծանր մետաղը ո՞րն է. — 28. Մեր Հայերս մարդկային ո՞ր ցեղին կը վերաբերինք:

Ե Ի Ր Ո Պ Ա.

Սահմանք, սարածութիւն, բազմամարդութիւն,
 սերութիւնք :

63. Եւրոպայի սահմանն է հիւսիսէն՝ Հիւսիսային Սառուցեալ Ովկիանոս, արեւելքէն՝ Ուրալ լեռինք եւ կասպից ծով, հարաւէն՝ Միջերկրական ծով, արեւմուտքէն՝ Ատլանտեան Ովկիանոս :

64. Եւրոպայի տարածութիւնն է 10 միլիոն քառակուսի քիլոմէթր, եւ բազմամարդութիւնը 360 միլիոն :

65. Եւրոպիոյ մէջ 18 տէրութիւնք կան որք են. Անգլիա, Աւստրո-Հունգարիա, Գերմանիա, Թուրքիա, Ռուսիա, Ֆրանսա, Իտալիա, Սպանիա, Փորթուկալ, Տանիմարքա կամ Իանիա, Շուէտ-Նորվեկիա, Հոլանտա, Չուիցերի, Պելժիա, Ռումանիա, Յունաստան, Սերպիա, եւ երկու իշխանապետութիւնք, Գարատաղ եւ Պուլկարիա, (Այս վերջինն հարկատու է Թուրքիոյ) :

66. Վերոյիշեալ տէրութեանց չորսը կայսրու-

63. Եւրոպայի սահմանը ո՞րն է :

64. Ո՞րչափ է Եւրոպայի տարածութիւնն եւ բազմամարդութիւնը :

65. Եւրոպա քանի՞ աշխարհներու կամ տէրութեանց կը բաժանուի :

66. Այս տէրութիւնք ի՞նչ տեսակ կառավարութիւն են :

Թիւն են, տասնեւմէկը Թագաւորութիւն, երկուքը հանրապետութիւն, երկուքը իշխանապետութիւն . այսպէս .

Կայսրութիւն են. Աւստրո-Հունգարիա, Գերմանիա, Թուրքիա, Ռուսիա, որոց երկուքը՝ Թուրքիա եւ Ռուսիա՝ բացարձակ միապետական են :

Թագաւորութիւն են. Անգլիա, Իտալիա, Սպանիա, Փորթուկալ, Տանիմարքա, Շուէտ-Նորվեկիա, Հոլանտա, Պելժիա, Բուսանիա, Յունաստան, Սերպիա : Հանրապետութիւն են. Ֆրանսա, Զուիցերի :

Իշխանապետութիւն են. Գարատաղ, Պուլկարիա :

Ա. Եւրոպիոյ երկայնութիւնը՝ հիւսիսային արեւելքէն հարաւային արեւմուտք 5400 քիլոմէթր է, եւ լայնութիւնը՝ հիւսիսէն հարաւ 4000 քիլոմէթր է :

Բ. Եւրոպա համեմատաբար միւս մասերէն թէ եւ փոքր, բայց աւելի բաղմամարդ, աւելի քաղաքակիրթ եւ աւելի զօրաւոր է :

Գ. Եւրոպիոյ 18 տէրութեանց առաջին եօթն, այսինքն Անգլիա, Աւստրո-Հունգարիա, Գերմանիա, Թուրքիա, Ռուսիա, Իտալիա, իրենց իշխանութեան կերպին, դինոտորական եւ ծովային զօրութիւններուն եւ ուրիշ հանգամանքներուն նայելով, Եւրոպայի եօթն մեծ տէրութիւնները կ'ըսուին :

Դ. Տասնեւմէկ Թագաւորութեանց վրայ կ'աւելնան նաեւ Սաքսոնիոյ, Պաւերիոյ եւ Վիւրթեմպերկի Թագաւորութիւններն, որք գերմանական կայսրութեան դաշնակից մասերը կը կազմեն :

Դ Ա Ս Ժ Ե .

Ծովք , ծոցք , նեղուցք , լիճն :

67. Եւրոպիոյ գլխաւոր ծովերն են .

Քարայի ծով , Սպիտակ ծով , Սառուցեալ ովկիանոսէն ձեւացած :

Պալթիկ ծով , Հիւսիսային ծով , Իրլանտայի ծով , Մանտի ծով , Ատլանտեան ովկիանոսէն ձեւացած :

Տիւրեմական ծով , Ադրիական ծով , Արփայեղափոս , Միջերկրականէն ձեւացած :

Մարմարա , Սեւ ծով , Ազախու ծով , Կասպից ծով :

68. Եւրոպիոյ գլխաւոր ծոցերն են .

Պոքնեան , Ֆինլանտիոյ , Բիկայի , Տանձիկի ծոցեր՝ Պալթիկ ծովէն ձեւացած :

Չուիսերգի ծոց՝ Հիւսիսային ծովէն ձեւացած :

Պիսպայեան կամ Կասպոնեան ծոց՝ Ատլանտեան ովկիանոսէն ձեւացած :

Լիոնի , ձեւովայի ծոցեր՝ Միջերկրականէն ձեւացած :

Տարեմոնի , Լեբանդի ծոցեր՝ Յոնիական ծովէն ձեւացած :

Սելանիկի ծոց՝ Արքիպելագոսէն ձեւացած :

69. Եւրոպիոյ գլխաւոր նեղուցներն են .

Վայկաց՝ Ռուսիոյ հիւսիսային կողմը , Սառուցեալ

67. Եւրոպիոյ գլխաւոր ծովերն որո՞նք են :

68. Եւրոպիոյ գլխաւոր ծոցերն որո՞նք են :

69. Եւրոպիոյ գլխաւոր նեղուցներն որո՞նք են :

ովկիանոսին եւ Քարայի ծովուն միջեւ :

Սփակեբբաբ , Քարեկար , Սուցս , Մեծ Պելթ , Փոքր Պելթ՝
Պայթիկ եւ Հիւսիսային ծովերն իրար կը միացընեն :

Քալեի կամ Տուվրի նեղուց , որ Հիւսիսային ծովը
Մանչի հեա կը միացնէ եւ Անգլիան Ֆրանսայէ կը
զատէ :

Հիւսիսային եւ Ս. Գեորգայ ջրանցք՝ Իրլանտայի
ծովն Ատլանտեանի հեա կը խառնեն , առաջինը հիւ-
սիսային կողմէն , երկրորդը՝ հարաւէն :

Ճիպրալթարի նեղուց , որ Ատլանտեան օվկիանոսը
Միջերկրականի հեա կը միացնէ եւ Եւրոպան Ափրի-
կէէն կը զատէ :

Պոնիֆաչիոյ նեղուց , Տիւրենական եւ Յոնիական
ծովերուն միջեւ , Իտալիա եւ Սիկիլիա իրարմէ կը
բաժնէ :

Օքրանդայի ջրանցք՝ Յոնիական եւ Ադրիական ծո-
ւերն իրար կը խառնէ :

Տարսանելի կամ Չանաբ Գալեսիի նեղուց , Արքիպե-
լադոսի եւ Մարմարայի միջեւ :

Վոսիփորի կամ Կոստանդնուպոլսոյ նեղուց , Մարմա-
րա եւ Սեւ ծովերուն միջեւ :

Կերչի կամ Ենիփալեի նեղուց , որ Սեւ ծովը Ազա-
խու ծովուն հեա կը միացնէ :

Կորնթոսի ձեռակերտ նեղուցն որ Մորէա կղզիէն կը
զատէ զՅունաստան :

ՅՕ. Եւրոպիոյ գլխաւոր լիճերն են .

Վեներ , Վեբեր , Մելաու՝ Շուէտի մէջ :

Սայմա , Լասոկա , Օնեկա , Պիկոյ , Իլմեն , Բեյբուս՝
Ռուսաստանի մէջ :

Նեոսարեկ, ձիցեկրա, Լուչերնա, Յուրիխ՝ Զուր-
ցերիոյ մէջ :

Քօնստանս՝ Զուրցերիոյ եւ Գերմանիոյ մէջ :

Նայզիսեկ, Պալարոն՝ Աւստրո-Հունգարիոյ մէջ :

Մածոռե, Քուրոյ, Կարսա, Բերունիա, Պոլսեմա եւ
Միլանո՝ Իտալիոյ մէջ :

Ա. Կասպից ծովն ուրիշ ծովերու հետ հաղոր-
դակցութիւն չունենալով՝ լիճ է, բայց մեծ լի-
նելուն, ծովերու կարգը դասուած է: Կասպից
ծովն աշխարհիս մեծագոյն լիճն է, ունի 340000
քա. քիլոմէթր տարածութիւն:

Բ. Տարտանէլի եւ Վոսփորի նեղուցներն Եւ-
րոպան Ասիայէն կը բաժնեն :

Գ. Լատոկա լիճն որ ի Ռուսիա, Եւրոպիոյ մե-
ծագոյն լիճն է. տարածութիւնն է 18130 քառ.
քիլոմէթր :

Դ Ա Ս ԺԶ.

Փեւսք, կղզիք, թերակղզիք, հրուանդանք,
լեռիք :

Յ 1. Եւրոպիոյ գլխաւոր գետերն են.

— Ռուսիոյ մէջ :

Փեչորա՝ կը թափի Սառուցեալ ովկիանոս :

Տվիցա՝ Սպիտակ ծով :

71. Եւրոպիոյ գլխաւոր գետերն որոնք են :

X Նեվա, Տուևա, Նիեմեհն, Պալթիկ ծով:

Տնիեսքեր, Տնիեբեր՝ Սեւ ծով:

Տօն՝ Ազախու ծով:

Վոլկա, Ուրալ՝ Կասպից ծով 1/2

— Գերմանիոյ մէջ,

Վիսքուլա, Օսեր՝ Կըթափին Պալթիկ ծով:

Էլպա, Վեզեր՝ Հիւսիսային ծով:

— Անդլիոյ մէջ,

Թամիզ՝ Կըթափի Հիւսիսային ծով:

Զուիցերիոյ, Գերմանիոյ եւ Հոլանտայի մէջ,

Հոնդուս եւ

— Ֆրանսայի, Գերմանիոյ եւ Հոլանտայի մէջ,

Մեոզ, Էսոյ՝ Կըթափին Հիւսիսային ծով:

— Ֆրանսայի մէջ,

Սեն՝ Կըթափի Մանչի ծով:

Լուառ, Կարոն, Ատլանտեան ովկիանոս:

Ռօն՝ Միջերկրական ծով:

— Սպանիոյ եւ Փորթուգալի մէջ,

Տուերոյ, Թակոյ, Կուասիանիա՝ Կըթափին Ատլանտեան ովկիանոս:

— Սպանիոյ մէջ,

Կուասալիսիլիա՝ Ատլանտեան ովկիանոս:

Էսոյ՝ Միջերկրական ծով:

— Իտալիոյ մէջ,

Տիբերիս՝ Կըթափի Տիւրենական ծով:

Փօ, Ասիեկ՝ Կըթափին Ադրիական ծով:

— Թուրքիոյ մէջ,

Վարսար, Մարիձա՝ Արքիպելագոս:

Գանուբ, Գերմանիոյ, Աւստրօ — Հունգարիոյ

մէջ. Սերպիան Հունգարիայէ և Բուսանիան Թիւրքիայէ կը զատէ, եւ կը թափի Սեւ ծով:

Ա. Այս գետերուն մէջ Վոլկա ամենէն երկայնն է. 3500 քիլոմէթր երկայնութիւն ունի: Դանուբ անուանի է իւր ջրոյն շատութեան համար. երկայնութեան կողմանէ 3000 քիլոմէթր, Եւրոպիոյ երկրորդ գետն է:

ՅՅ. Եւրոպիոյ գլխաւոր կղզիներն են,

Սբիցպերկ, Նոր-Ջեմլա, Վայկաց, Քալկուէճ, Լոճ-Ֆոսեմի խումբը, Սառուցեալ ովկիանոսին մէջ:

Հելիկոլանսի եւ Թեֆսի խումբերը, Հիւսիսային ծովուն մէջ.

Ալանս, Տակոյ, Էօզէլ, Կոթլանս, Օլանս, Պորցնոլմ, Բուկէն, Ֆալսքեր, Լալանս, Ջելանս, Ֆիոնիա, Պալթիկ ծովուն մէջ:

Մեծն Բրիտանիա, Իրլանտա, Իսլանտա, Ֆերօրի, Շեքլբնի, Օրկաթեան, Հեբրիսեան խումբերը Ատլանտեան Ովկիանոսին մէջ:

Ուայթ, Կերնսի, ձերգի, Օրիցնի, Մանչի ծովուն մէջ:

Մէն, Էնկլսի Իրլանտայի ծովուն մէջ:

Բալեարեան խումբ, Քորսիկա, Սարսենիա, Սիկիլիա, Մալթայի խումբը, Կեբեկ, Մորեա, Միջերկրական ծովուն մէջ:

Լեմնոս, Սփրօ, Նեկրոբոնդ, Չերիկոյ, որք Կիկլասեան կղզիք կ'ըսուին, Արքիպելագոսին մէջ:

ՅՅ. Եւրոպիոյ գլխաւոր թերակղզիներն են,

72. Եւրոպիոյ գլխաւոր կղզիներն որո՞նք են.

73. Եւրոպիոյ գլխաւոր թերակղզիներն որո՞նք են.

Շուկե-Նորվեկիա, Տանիսարբա, Սպանիա եւ Փոր-
թուկալ, Իսալիա, Պալմանեան թերակղզի, որ է Թուր-
քիա եւ Յունաստան:

Երբմ, Սեւ ծովու մէջ, Ռուսաստանի հարաւային
կողմը:

ՉԳ. Եւրոպիոյ գլխաւոր հրուանդաններն են:

Նորս-ֆին՝ Շուէտի Հիւսիսային ծայրը:

Լինսեսնագ՝ Նորվեկիոյ հարաւային ծայրը:

Լենսսուկե՝ Մեծն Բրիտանիոյ (Անգլիոյ) հարաւային
արեւմտեան կողմը:

Միզկե՝ Իրլանտայի հար. արեւմտեան կողմը:

Լա-Հուկ՝ Ֆրանսայի հիւսիսային կողմը:

Ֆինիսքերրե՝ Սպանիոյ արեւմտեան կողմը:

Ս. Վիչկեցիոս՝ Փորթուկալի արեւմտեան կողմը:

Թրամալկար՝ Սպանիոյ հարաւային կողմը:

Քորս՝ Քորսիքա կղզոյն հիւսիսային կողմը:

Թեվլասա՝ Սարաենիոյ հարաւային կողմը:

Բասսարոյ՝ Սիկիլիոյ հարաւային կողմը:

Սբարքիվեցրոյ՝ Իտալիոյ հարաւային կողմը:

Մարափան՝ Մօրէայի հարաւային կողմը:

Էմիլե՝ Թուրքիոյ արեւելեան կողմը:

ՉԾ. Եւրոպիոյ գլխաւոր լեռնագօտիններն են.

Քեօլկե լեռինք՝ Շուէտի եւ Նորվեկիոյ մէջ:

Ալպեան լեռինք՝ Ֆրանսայի, Իտալիոյ եւ Զուիցե-
րիոյ մէջ:

Պիրենեան լեռինք՝ Ֆրանսայի եւ Սպանիոյ մէջ:

Ապենինեան լեռինք՝ Իտալիոյ մէջ:

Կարպար՝ Աւստրո-Հունգարիոյ մէջ:

74. Եւրոպիոյ գլխաւոր հրուանդաններն որո՞նք են:

75. Եւրոպիոյ գլխաւոր լեռնագօտիններն որո՞նք են:

Պալեան՝ Թուրքիոյ մէջ:

Ուրալ՝ Եւրոպիոյ արեւելեան կողմը:

Կովկաս՝ Ռուսիոյ հարաւային կողմը:

Ա. Եւրոպիոյ բարձրագոյն լեռն է Ալպեան լեռանց մէջ Մոն-Պլան (սպիտակ լեռ). բարձրութիւնն է 4810 մէթր:

ՅԵ. Եւրոպիոյ գլխաւոր հրաբուլխներն են:

Հեֆլա՝ Իսլանտայի մէջ:

Վեսուվ՝ Իտալիոյ մէջ, Նաբուլիի մօտ:

Յսնա՝ Սիկիլիոյ մէջ:

Սքրոմպոլի՝ Լիպարեան կղզեաց մէջ, Սիկիլիոյ հիւսիսային կողմը:

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ԱՇԽԱՐՀՔ

Դ Ա Ս Ժ:

ԱՆԳԼԻԱ

ՅԶ. Անգլիա՝ Եւրոպիոյ հիւս. արեւմտեան կողմը կղզի է. սահմանն է հիւսիսէն՝ Ատլանտեան ովկիանոս, արեւելքէն՝ Հիւսիսային ծով, հարաւէն՝ Մանչի ծով, արեւմուտքէն՝ Ատլանտեան ովկիանոս:

76. Եւրոպիոյ գլխաւոր հրաբուլխներն որո՞նք են:

77. Անգլիոյ սահմանն ո՞րն է:

78. Կը բաղկանայ Անդլիայէ, Յիտալիայէ, Ուելսէ, Իրլանտայէ եւ ուրիշ շրջակայ բաղմամբիւ կղզիներէ, որք ամենն ի միասին կ'ըսուին Միացեալ Թագաւորութիւն Մեծին Բրիտանիոյ եւ Իրլանտայի:

79. Երկրին տարածութիւնն է 315000 քառակուսի քիլոմէթր, եւ բնակիչք՝ 3,800,0000 :

80. Գլխաւոր հանքերն են հանքածուխ, երկաթ, պղպար, անագ եւ սղինձ :

81. Անդլիոյ ձեռագործներն են երկաթեղէն, սամպակեղէն եւ բրդեղէն գործուածներ որք շատ արդի են: Երկրագործութիւնն ալ վերջին կատակութեան հասած է: Վաճառականութիւնն աշխարհա բոլոր մասանց հետ յարաբերութեան մէջ է, այնպէս որ Անդլիա ամէնէն հարուստ եւ վաճառաշահ երկրութիւնն համարուած է:

82. Անդլիոյ կը վերարեւրին Շէթլընտ, Որկաթան, Հերբիտեան կղզիք՝ Ատլանտեանի մէջ. Մէն եւ Ենկըլսի կղզիներն՝ Իրլանտայի ծովուն մէջ. Ուայդ, Բրդի, Կըրնըսի, Օրինեկի կղզիները՝ Մանչի մէջ. Կալիֆայի խումբը՝ Միջերկրականի մէջ: Սպանիոյ սրաւակողմը ձիպրալթար քաղաքը՝ համանուն նեւուցին վրայ:

83. Սահմանադրական միապետութիւն է :

78. Ի՞նչ մասերէ կը բաղկանայ:

79. Ո՞րչափ է Անդլիոյ տարածութիւնն եւ բաղմամբը ու գլխաւոր քաղաքը:

80. Անդլիոյ գլխաւոր հանքերն ի՞նչ են:

81. Անդլիոյ ձեռագործներն ի՞նչ են:

82. Անդլիա Եւրոպիոյ մէջ ուրիշ ի՞նչ երկիրներ ունի:

83. Ինչ է կառավարական ձեւն:

Տ4. Անգլիացիք եւ Սկովտացիք բողոքական են, Իրլանտացիք կաթոլիկ :

Տ5. Անգլիոյ մայրաքաղաքն է ,
ԼՈՆՏՈՆ (4,700,000), Թամիզ գետին վրայ շինուած աշխարհիս առաջին բանուկ նաւահանգիստը, ամէնէն ընդարձակ, բազմամարդ եւ վաճառաչահ քաղաքն է . Շատ երեւելի շէնքեր ունի յորոց նշանակելի է Ուէստմինստըրի աբբայարան կոչուած եկեղեցին՝ ուր Թագաւորք եւ Թագուհիք Թագ կը դնեն , եւ ուր Թագաւորաց եւ ականաւոր անձանց գերեզմաններ կան, Բարլամէնթին պալատը . անուանի է նաեւ Թամիզ գետին տակի մեծագործ ճամբան :

Տ6. Ուրիշ երեւելի քաղաքներն են,
Լիվըրբուլ (600000), Մըրզէյ գետին բերանը , Իրլանտայի ծովուն մօտ : Լոնտոնէ վերջ , ա՛յս է աշխարհիս ամէնէն բանուկ նաւահանգիստն եւ վաճառաչահ քաղաքը . մեծ քանակութեամբ բամպակ, բուրդ եւ կաշի կը մտնէ այս նաւահանգիստը :

Մանչեսթըր (600000), վաճառաչահ եւ ճարտարարուեստ քաղաք , բամպակեղէն ապրանսաց կեդրոնատեղին :

Էքիմպուրկ (260000), մայրաքաղաք Սկովտիոյ . համալսարանն անուանի է :

Կլասկոյ (700000) , նաւահանգիստ եւ ճարտարարուեստ քաղաք . նաւաշինութեան գործարաններն անուանի են :

84. Ի՞նչ է Անգլիոյ կրօնքն :

85. Անգլիոյ մայրաքաղաքն ո՞րն է եւ ի՞նչ կրնան ըսել անոր վրայ :

86. Ուրիշ ի՞նչ երեւելի քաղաքներ կան :

Տրպլին (350000), մայրաքաղաք Իրլանտայի ունի
համալսարան եւ գեղեցիկ շէնքեր :

Նիւեհասըլ (200000), նաւահանգիստ եւ հանքա-
ծուխի կեդրոնատեղի :

Անուանի եւ նաեւ Պրիսթըլ, ՊելՖասք, Պրոմիսկլամ,
Շեֆիլս, Հըլ, Փորքսմուք քաղաքները :

Ա. Բոլոր աշխարհի արտադրած հանքածուխի
մերձաւորապէս կէսն Անգլիայէ կ'ելնէ :

Աշխարհիս արտադրած տարեկան հանքածուխն
է 400 միլիոն թոնո . միայն Անգլիայէ կ'ելնէ 160
միլիոն թոնո (մէկ թոնոն 780 օխա է) :

Աշխարհիս տարեկան արտադրած երկաթն է
20 միլիոն թոնո , որոյ 7.5 միլիոնը միայն Անգ-
լիայէ կ'ելնէ :

Բ. Անգլիոյ օդը խոնաւ եւ միզամած ըլլալով,
խաղող եւ ուրիշ բերքեր յառաջ չեն դար, բայց
երկիրը լաւ մշակուած է եւ կը բուսցնէ խաւարտ :

Գ. Անգլիա Եւրոպայէ դուրս ունի բազմա-
թիւ ընդարձակ երկիրներ եւ կղզիներ, այնպէս
որ բոլոր երկրին տարածութիւնն ի միասին Եւրո-
պիոյ կրկինէն աւելի է, կամ Անգլիոյ 70 պատի-
կէն աւելի, եւ ասոր համար կ'ըսուի թէ արե-
գահն Անգլիական հողին վրայէն բնաւ չի պակ-
սիր :

Դ. Անգլիոյ երկաթուղեաց երկայնութիւնն է
32000 քիլոմէթր : Անգլիոյ մէջ կան 28 քաղաք-
ներ որոց իւրաքանչիւրն 100000 է աւելի բնա-
կիչ ունի :

ԱՒՍՏՐՕ-ՀՈՒՆԳԱՐԻԱ

ՅՅ. Աւստրիոյ սահմանն է Հիւսիսէն՝ Գերմանիա, արեւելքէն՝ Ռուսմանիա եւ Սերպիա, հարաւէն՝ Իտալիա, արեւմուտքէն՝ Գերմանիա եւ Զուիցերի:

ՅՏ. Տարածութիւնն է 624000 քառ. քիլոմէթր, եւ բնակիչը 42,000,000:

ՅԹ. Գլխաւոր բերքերն են ցորեն, գարի, գետնախնձոր, այլեւայլ բոյսք եւ պտուղներ. գինին⁸⁷ ալ շատ ազնիւ է: Զիւրն ալ շատ անուանի են:

ՅՐ. Ունի երկաթի, կապարի, սնդիկի, արծաթի եւ հանքածուխի հանքեր:

ՅՑ. Արուեստք եւ ճարտարութիւնք ծաղկած են. ուսմունք եւ գիտութիւնք խալ յառաջդիմութեան մէջ են:

ՅԺ. Ժողովուրդը կը բաղկանայ Գերմանացիներէ, Մաճառներէ եւ ուրիշ այլեւայլ ազգերէ: Կրօնքով կաթոլիկ են, բայց բողոքականութիւնն եւ յունադաւանութիւնն ալ շատ տարածուած են:

87. Աւստրիոյ սահմանը ո՞րն է:

88. Ո՞րչափ է տարածութիւնը եւ բնակիչը:

89. Աւստրո-Հունգարիոյ գլխաւոր բերքերն ի՞նչ են:

90. Ի՞նչ հանքեր ունի:

91. Արուեստից եւ գիտութեանց մէջ ի՞նչպէս են:

92. Ի՞նչ է կրօնքը:

93. Աւստրո-Հունգարիոյ մայրաքաղաքն է.

ՎԵՆԵՆԱ (1,200,000), Դանուբի վրայ, Եւրոպիոյ առաջնակարգ քաղաքներէն մին է, դեղեցկութեան, արուեստից, գիտութեանց եւ քաղաքակրթութեան կողմանէ: Այս քաղաք երկու անգամ պաշարուած է Օսմանցիներէն, մէյ մը 1529 ին, մէյ մըն ալ 1683 ին:

94. Միւս երեւելի քաղաքներն են.

Պուսա-Փէշք (410000), Հունգարիոյ մայրաքաղաքը, Դանուբի վրայ դիմացէ դիմաց երկու քաղաքներ, 600 մէդր երկայնութեամբ կամրջով մը միացած. ունի դեղեցիկ շէնքեր եւ բանուկ վաճառականութիւն:

Փրակա (250000), ճարտարարուեստ քաղաք. նուագարանի, այլեւայլ մեքենայից եւ տպագրութեան բաղմամբիւ գործարաններ ունի:

Թրիեսք (150000), Ադրիականի վրայ դեղեցիկ քաղաք եւ կայսրութեան առաջին նաւահանգիստը. վաճառականութիւնը բանուկ է:

Անուանի են նաեւ Լեմպերկ, Կրաց, Քրակովիա, Փրեսպուրկ եւ Պրիւն քաղաքները:

Ա. Երկիրը գլխաւոր երկու պետութիւններէ կը բաղկանայ, մին Աւստրիա, եւ միւսն Հունգարիա: 1868 էն ի վեր երկուքը միանալով, կառավարութիւնը Կայսրութիւն Աւստրո-Հունգարիոյ կ'ըսուի:

Բ. Աւստրո-Հունգարիոյ երկաթուղեաց երկայնութիւնն է 25000 քիլոմէթր:

93. Ո՞րն է կայսրութեան մայրաքաղաքն եւ ի՞նչ կրնաս ջանալ անոր վրայ:

94. Ժողովուրդն ի՞նչ ազգ է եւ ի՞նչ կրօնք է:

Դ Ա Ս Ժ Թ .

Գ Ե Ր Մ Ա Ն Ի Ա

95. Գերմանիոյ սահմանն է հիւսիսէն՝ Հիւսիսային ծով, Տանիմարքա և Պալթիկ ծով, արեւելքէն՝ Ռուսիա եւ Աւստրիա, հարաւէն՝ Աւստրիա եւ Զուիցերի, արեւմուտքէն՝ Ֆրանսա, Պելժիա եւ Հոլանտա :

96. Տարածութիւնն է 510000 քառ. քիլոմէդր եւ բնակիչը 50,000,000 :

97. Գլխաւոր բերքերն են ցորեն, վարսակ, գարի, գետնախնձոր, կանեփ, ծխախոտ :

98. Գլխաւոր հանքերն են արծաթ, պղինձ, երկաթ, հանքածուխ, կապար, անագ :

99. Գերմանիա մեծ քանակութեամբ ձի, եզն, ոչխար ունի :

100. Հասարակաց կրթութիւնը շատ ծաղկեալ է. դաստիարակութիւնն աշխարհիս առաջին տեղը կը բռնէ. ամէն կողմ նշանաւոր համալսարաններ եւ վարժարաններ կան. նոյնպէս արհեստք եւ ճարտարութիւնք զարգացած են :

101. Գերմանիա շատ մը պետութիւններէ կը բաղկանայ, որոց գլխաւոր բաժանմունքն են ,

- 95. Գերմանիոյ սահմանն ո՞րն է :
- 96 Ո՞րչափ է Գերմանիոյ տարածութիւնն եւ բնակիչը :
- 97. Գերմանիոյ գլխաւոր բերքերն ի՞նչ են :
- 98. Գլխաւոր հանքերն ի՞նչ են :
- 99. Ի՞նչ կենդանիներ անուանի են :
- 100 Գիտութեանց եւ արհեստից վրայով ի՞նչ կրնաս ըսել :
- 101. Գերմանիոյ գլխաւոր բաժանմունքն որո՞նք են :

	Տարած.	Բազմ.	Մ. Բազմի	Բնակ.
Բրուսիա	355000	30000000	Պ'րլեն	1500000
Պաւերիա Բադ.	75000	6000000	Միւնխ	300000
Սաքսոնիա	15000	3000000	Տրեզնա	250000
Վիւրթեմպերկ	20000	2000000	Սթուիկարա	125000
Պատեն, մեծ դքսութ.	15000	160000	Քարլսրուհե	60000

նաեւ մի քանի մեծ-դքսութիւններ, դքսութիւններ եւ իշխանութիւններ :

Ա. Ասոնց մէջ ամէնէն մեծն է Բրուսիա որոյ մէջ է կայսրութեան բնակչաց կէսէն աւելին : Գերմանիոյ այլեւայլ թագաւորութիւնք եւ դքսութիւնք դաշնակից տէրութիւններ են եւ ամենն ի միասին կը կազմեն Գերման կայսրութիւնն 1871 էն ի վեր, երբ Բրուսիոյ թագաւորն ընդհանուր կայսր հռչակուեցաւ :

Բ. Գերմանիա վերջին տարիներս Եւրոպայէ դուրս, ինչպէս Ափրիկէի եւ Ասիոյ եզերաց վրայ եւ այլուր դաղթականութիւններ հաստատած է եւ տարածուելու հետամուտ է :

102. Գերմանիոյ բնակիչք ըստ մեծի մասին Բողոքական են. կան նաեւ կաթոլիկներ :

103. Գերմանիոյ մայրաքաղաքն է,

ՊԵՐԼԻՆ (1,500,000), Եւրոպիոյ մեծագոյն և ծաղկեալ քաղաքներէն մին. ունի հոյակապ շէնքեր. ուսումնարաններն ալ անուանի են :

104. Միւս երեւելի քաղաքներն են,

102. Ի՞նչ է կրօնքն :

103. Ո՞րն է կայսրութեան մայրաքաղաքն եւ ի՞նչ կրճատելի աշար վրայ :

104. Ուրիշ ի՞նչ երեւելի քաղաքներ կան :

Միւնիխ (300000), Գերմանիոյ մեծ եւ գեղեցիկ քաղաքներէն մին . ունի հոյակապ շէնքեր եւ համալսարան :

Տրեզսա (250000), գեղեցիկ եւ ծաղկեալ քաղաք անուանի են Մայր եկեղեցին եւ գեղարուեստից թանգարաններն . ուսմունքն ալ շատ զարգացեալ է, եւ ասոր համար Գերմանիոյ Աթէնքը կ'ըսուի :

Սրուքվարս (125000), գիտութեանց եւ արուեստից կողմանէ անուանի քաղաք :

Քարլսրուհե (60000), նորաշէն եւ գեղեցիկ քաղաք է :

Համպուրկ (450000), էլպա գետին վրայ, Գերմանիոյ մեծագոյն եւ վաճառաշահ նաւահանգիստն է :

Անուանի են նաեւ Պրեսլաւ, Քոյոնըր, Լայբցիկ, Քեօնիկսպերկ, Հանովր, Պրեմ քաղաքները :

Ա. Գերմանիոյ մէջ ալ 100000 էն աւելի բնակիչ ունեցող 28 քաղաքներ կան :

Բ. Գերմանիա Եւրոպիոյ տէրութեանց մէջ առաջին տեղը կը բռնէ երկաթուղեաց կողմանէ, որոյ երկայնութիւնն է 40000 քիլոմէտր :

Թ Ո Ւ Ր Ք Ի Ա (Ե Ի Ր Ո Պ Ա Կ Ա Ն)

105. Եւրոպական Թուրքիա Եւրոպիոյ հարաւային արեւելեան կողմն է. սահմանն է հիւսիսէն՝ Սերպիա եւ Րումանիա, արեւելքէն՝ Սեւ ծով, հարաւէն՝ Մարմարա, Արքիպելագոս եւ Յունաստան, արեւմուտքէն Գարատաղ եւ Ադրիական ծով:

106. Տարածութիւնն է 270000 քառ. քիլոմէդր եւ բնակիչք 0,500,000 :

107. Եւրոպական Թուրքիա վեց նահանգներու (վիլայէթ) կը բաժնուի, որք են :

Էսիրեք, Սելանիկ, Մանասըր, Քոսովա, Շօսրա, Լանեա :

Երբեմն Կ. ՊՈԼԻՍ ալ առանձին կուսակալութիւն կը համարուի որով կուսակալութիւնք եօթն կը լինին : Յիշեալ եօթն կուսակալութեանէն զատ, ունի նաեւ մի քանի դաւառներ որք ինչ ինչ պայմաններով առանձնաշնորհեալ են :

108. Սուլթանն երկրին տէրն ու բացարձակ վեհապետն է և միանգամայն Մահմէտականաց Սուլթանն է : Երկու բարձրագոյն պաշտօնեաներ ունի :

105. Եւրոպական Թուրքիոյ սահմանն ո՞րն է :

106. Ո՞րչափ է Եւրոպական Թուրքիոյ տարածութիւնն և բազմամարդութիւնը :

107. Եւրոպական Թուրքիա քանի՞ կուսակալութեանց [վիլայէթ] բաժնուած է :

108. Թուրքիոյ կառավարութեան վրայ ի՞նչ կրնաս ըսել :

Սատրապամբ (Մեծ-Եսպարքոս) որոյ յանձնուած է քաղաքային գործոց վարչութիւնն և Շէյխ-Իւլ-Իսլամբ որ կը վարէ կրօնական գործերը: Սակայն ամենավերին հսկողութիւնն Իրեն վերապահած է, և ամէն տեսակ տնօրինութիւն Իր բարձր Իրատէով միայն կը վաւերանայ:

Տէրութեան յիշեալ երկու բարձր պաշտօնատարներէն զտա, կան նախարարութիւնք Ջինուորական զօրութեան, Ծովային զօրութեան, Արտաքին գործոց, Ներքին գործոց, Արդարութեան, Պետական խորհրդոյ, Ելեւմտական, Առեւտրական գործոց, Հասարակաց շինութեան, Հասարակաց կրթութեան, Անշարժ ստացուածոց (Էվզաֆ):

109. Երկիրը խիստ բարեբեր է և կ'արտադրէ ցորեն, դարի, եգիպտացորեն, ծխախոտ, խաղող, ձիթապտուղ, կանեփ, վարդենի, բուրդ, բամպակ և շատ տեսակ պտուղներ:

110. Արհեստք և գիտութիւնք վերջին տարիներս հսկայաքայլ կը յառաջադիմեն, մասնաւանդ այժմու Օգոստափառ Վեհապետ ՍՈՒԼԹԱՆ ՀԱՄԻՏ Բ. կայսեր օրով որ Իւր մասնաւոր հոգածութեան առարկայն ըրած է:

111. Եւրոպական Թուրքիոյ բնակիչք շատ մը այլակրօն և տարբեր ազգութիւններէ կը բաղկանան որոց մէջ առաջին տեղը կը բռնեն Մահմէտականք կամ Թուրքերը:

109. Եւրոպական Թուրքիոյ բերքերն ի՞նչ են:
 110. Արհեստք և գիտութիւնք ի՞նչ վիճակի մէջ են:
 111. Եւրոպական Թուրքիոյ բնակիչք ի՞նչ ազգէ են և ի՞նչ կրօնքէ:

Հպատակ ազգաց ամենն ալ երջանկայիշատակ
Սուլթանաց եւ արդի լուսամիտ Օգոստափառ
ՍՈՒԼԹԱՆ ԱՊՏ-ԻԻԼ-ՀԱՄԻՏ Բ. Կայսեր շնոր-
հած արտօնութեամբք կը վայելեն կրօնի ամէն
տեսակ ազատութիւն :

112. Թուրքիոյ մայրաքաղաքն է,

Կ. ՊՈԼԻՍ կամ ՍՅԱՄՊՈԼ (1,100,000), Սեւ եւ
Մարմարա ծովերը միացնող Վոսփորին վրայ սքան-
չելապէս շինուած, աշխարհիս գեղեցիկ, ընդարձակ
եւ վաճառաշահ նաւահանգիստներէն մին է :

113. Եւրոպական Թուրքիոյ գլխաւոր նաւա-
հանգիստներն են,

Մարմարայի վրայ,

Կ. ՊՈԼԻՍ, Թեփրսաղ (Ռոտոսթօ), Կելիպօլու :

Արքիպեղազոսի վրայ,

Էնոս, Քավալա, ՕրՖանօ, Սելանիկ :

Ադրիականի վրայ,

Ավլօնա, Բրեւիէզա :

114. Միւս երեւելի քաղաքներն են,

Ադրիանուպօլիս կամ Էսիրեք (80000), Մարիճա գե-
տին վրայ : Կ. Պօլսոյ առումէն առաջ ա՛յս էր Օսման-
ցւոց մայրաքաղաքը . երկրագործութեան կեդրոնա-
տեղի :

Սելանիկ (100000), Համանուն ծոցին խորը մեծ եւ

112. Մայրաքաղաքն ո՞րն է եւ ի՞նչ կրնաս ըսել անոր վրայ :

113. Որո՞նք են Եւրոպական Թուրքիոյ նաւահանգիստները :

114. Եւրոպական Թուրքիոյ մեջ ուրիշ ի՞նչ երեւելի քաղաք-
ներ կան :

վաճառաչահ նաւահանգիստ, որ օր ըստ օրէ ծաղկելու վրայ է: Երկաթուղիով միացած է Կ. Պոլսոյ հետ:

Անուանի են նաեւ Ռոսոսքօ կամ Թեֆրսաղ, Կէլիպօլու, Մանասըր, Բրիգրէն, Շֆօսրա, Եանեա քաղաքները:

ԳԱՍ ԻԱ.

ԻՆՔՆՕՐԷՆ ԿԱՄ ԱՌԱՆՁՆԱՇՆՈՐԸԱԼ ԳԱԻԱՌՔ ԹՈՒՐՔԻՈՅ

Պ Ո Ս Ն Ի Ա

115. Պօսնիա՝ Աւստրիոյ արեւելեան եւ Սերպիոյ արեւմտեան կողմը կ'իյնայ. տարածութիւնն է 81000 քառ. քիլոմէդր, բնակիչն է (1,336.000). Գլխաւոր քաղաքն է Պօսնսուքայ (30000).

ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ԲՈՒՄԷԼԻ

116. Պալքան լեռանց հարաւային կողմն արեւելքէն սահման ունի Սեւ ծով. տարածութիւնն է

115. Պօսնիոյ վրայ ի՞նչ կրնան ըսել

116. Ի՞նչ կրնան ըսել Արեւելեան Բումբէլի վրայ:

35900 քառ. քիլոմէդր. բնակիչն է 800000 : Այժմ
ինքնօրէն գաւառ մըն է ընդ գերիշխանութեամբ
Վեհ. Սուլթանին. կը կառավարուի քրիստոնեայ կու-
սակալի մը ձեռամբ, զոր Վեհ. Սուլթանը կ'անուանէ
յանձին Պուլկարիոյ իշխանին :

Գլխաւոր քաղաքն է ,

Ֆիլիպէ (30000), վաճառաշահ եւ ծաղկեալ քաղաք-
ունի բրդեղէն գործուածներ :

Կ Ր Ե Տ Է

113. Կրետէ Յունաստանի հարաւային կողմն
Արքիպելագոսի մէջ մեծ կղզի է 8500 քառ. քիլո-
մէդր տարածութեամբ եւ 260000 բնակչօք : 1670էն
ի վեր Օսմանցւոց կը վերաբերի : Բերքերն են ար-
մտիք, ծխախոտ, ձէթ, նարինջ, գինի, օճառ : Կլի-
ման բարեխառն է : Երկիրը կը կառավարուի Քրիս-
տոնեայ կառավարիչով մը :

Գլխաւոր քաղաքներն են Գանսիա, Հանես :

Ֆ Ր Ա Ն Ս Ա

118. Ֆրանսա Եւրոպիոյ արեւմտեան կողմն է . սահմանն է հիւսիսէն՝ Մանչի ծով եւ Պելժիա , արեւելքէն՝ Գերմանիա , Զուիցերի եւ Ալպեան լեռինք , հարաւէն՝ Միջերկրական ծով եւ Սպանիա , արեւմուտքէն՝ Ատլանտեան ովկիանոս :

119. Երկրին տարածութիւնն է 529000 քառ . քիլոմէտր , եւ բնակիչը 38,000,000 :

120. Երկիրը բարեբեր է եւ լաւ մշակուած . գլխաւոր բերքերն են ազնիւ գինի . ըմպելիք , ձէթ , ցորեն , դեղնախնձոր , նաեւ ճակընդեղ յորմէ շաքար կը շինուի : Երկրին արեւելեան հարաւային կողմը խիստ բարեբեր է , եւ տաք երկրի յատուկ շատ ստուղներ յառաջ կուգան :

121. Ֆրանսա ունի ընտիր ասուեղէն , մետաքսեղէն կերպասներ եւ բաղմամբիւ զարդի նիւթեր . Ֆրանսայի մէջ արհեստք , գիտութիւնք եւ ճարտարութիւնք յոյժ ծաղկած են :

Ա . Ֆրանսա տարեկան 144 միլիոն քէնդալ

118. Ֆրանսայի սահմանն ո՞րն է :

119. Ֆրանսայի տարածութիւնն ո՞չնք է , եւ բնակիչը ո՞րչափ :

120. Գլխաւոր բերքերն ի՞նչ են :

121. Չեռագործներն ի՞նչ են :

ճակընդեղ կ'արտադրէ (քէնդալը 78 օխա է) :

Բ. Ամբողջ Եւրոպա տարեկան 115 միլիոն հէքթոլիդը գինի կ'արտադրէ, որոյ 30.5 միլիոն հէքթոլիդը Ֆրանսայէ կ'ելնէ :

122. Ֆրանսայի կը վերաբերի Քորսիքա կղզին, Միջերկրական ծովուն մէջ :

123. Հանրապետութիւն է 1870 էն ի վեր, որոյ վարիչն է Նախագահն որոյ պաշտօնը 7 տարի կը տեւէ, եւ վերընարելի է :

124. Ֆրանսացիք կրօնքով կաթոլիկ են :

125. Ֆրանսայի մայրաքաղաքն է,

ՔԱՐԻՁ (2,400,000), Սէն գետին վրայ վաճառաչաճ եւ ճարտարարձեւտ քաղաք. նորաձեւութեան եւ զարդի նիւթերու կողմէ հռչակաւոր է. արհեստից, գիտութեանց եւ գեղեցկութեան կողմանէ Եւրոպիոյ առաջին քաղաքն է. շատ երեւելի շէնքեր ունի, հրապարակներն ու փողոցները գեղեցիկ են. շէնքերուն մէջ անուանի են Մայր-Եկեղեցին (Նօթր-Տամ), Բանդէոնն եւ Լուվրի պալատը :

126. Ուրիշ երեւելի քաղաքներն են,

Լիոն (400000), Ֆրանսայի երկրորդ քաղաքն է, ճարտարութեան կողմանէ նշանաւոր. մետաքսեղէններն անուանի են :

Մարսիլիա (350000), Միջերկրականի վրայ Ֆրանսայի առաջին նաւահանգիստն է. աշխարհիս ամէն

122. Ֆրանսա Եւրոպիոյ մէջ ուրիշ ի՞նչ երկիրներ ունի :

123. Կառավարութեան վրայով ի՞նչ կրնաս ըսել :

124. Կրօնքն ի՞նչ է :

125. Ֆրանսայի մայրաքաղաքն ո՞րն է եւ ի՞նչ կրնաս ըսել տնօր վրայ :

126. Ուրիշ ի՞նչ երեւելի քաղաքներ կան :

մասանց հետ մեծ վաճառականութիւն ունի :

Պորթօ (250,000), Կարոն գետին վրայ բանուկ եւ վաճառաշահ նաւահանգիստ . գինին խիստ համբաւաւոր է :

Անուանի են նաեւ Լիլ, Թուլուզ, Նաեք, Լը Համբր քաղաքները եւ Թուլոն գինուորական նաւահանգիստը :
Ֆրանսայի երկաթուղեաց երկայնութիւնն է 38000 քիլոմէտր :

Գ Ա Ս Ի Գ .

Ռ Ո Ւ Ս Ի Ա

127. Ռուսիոյ սահմանն է հիւսիսէն՝ Սառուցեալ ովկիանոս, արեւելքէն՝ Ուրալ լեռինք, հարաւէն՝ Կովկաս լեռինք, Սեւ ծով եւ Ռումանիա, արեւմուտքէն՝ Աւստրիա, Գերմանիա, Պալթիկ ծով եւ Շուէտ :

128. Ռուսիոյ տարածութիւնն է 5,500,000 քառ. քիլոմէթր, եւ բնակիչը 93,000,000 :

129. Հիւսիսային կողմը սաստիկ ցուրտ եւ ամայի է, միջին եւ արեւմտեան մասերը բազմամարդ :

127. Ռուսիոյ սահմանն ո՞րն է :

128. Ռուսիոյ տարածութիւնն ո՞րչափ է, եւ բնակիչը որչափ :

129. Կիման եւ բարեբերութիւնն ի՞նչպէս են :

եւ բարեբեր են. հարաւային կողմանց կլիման մեղմ
եւ զուարճալի է: Երկրին տարածութեան իբր երկու
երրորդ մասն անտառներով ծածկուած է:

130. Գլխաւոր բերքերն են կանեփ, վուշ, ցորեն,
ատաղձ, եւ արմտիք. անուանի են այս երկրին
կաշին, մուշտակն եւ խաւեարը:

Ա. Բոլոր աշխարհիս արտադրած կանեփի եւ
վուշի կէսէն աւելին Ռուսիայէ կ'ելնէ. կանեփի
տարեկան բերքն է 600 միլիոն քիլոկրամ:

Բ. Հողագնտիս վրայ Միացեալ Նահանգներէն
զատ չկայ երկիր մը որ Ռուսիոյ չափ ցորեն եւ
արմտիք արտադրէ:

Գ. Ռուսիա Եւրոպայէ դուրս (յԱսիա) ունի
ընդարձակ երկիրներ, այնպէս որ ամբողջ Ռուսիոյ
կայսրութիւնն Եւրոպիոյ կրկինէն աւելի է: Եւրոպայէ
դուրս ունեցած երկիրն եւրոպական
Ռուսիոյ եռապատիկն է. ամբողջ կայսրութեան
երկիրն երկրագնտիս ցամաքին իբր մէկ վեցերորդն է:

131. Ռուսիոյ հանքերն են ոսկի, երկաթ, պղինձ
բլաթին, որք Ուրալ լեռներէն կ'ելնեն:

132. Գլխաւոր կենդանիներն են ձի, արջառ,
ոչխար, խոզ, հիւսիսային կողմերն նաեւ եղնիկ: Իսկ
վայրենի կենդանիներէն ճերմակ արջ, գայլ որք հիւսիսային
կողմերը կը գտնուին:

Ձիերն անուանի են, 18 միլիոն կը հաշուուին
եւ ոչ մէկ երկիր այսչափ ձի ունի:

130. Ռուսիոյ գլխաւոր բերքերն ի՞նչ են:

131. Գլխաւոր հանքերն ի՞նչ են:

132. Գլխաւոր կենդանիներն որո՞նք են:

133. Ռուսիոյ մայրաքաղաքն է,

Ս. ՓԷՅԵՐՍՊՈՒՐԿ (1,000,000), Պալթիկ ծովուն վրայ, նէվա գետին բերանը նաւահանգիստ՝ տեսքը փառաւոր է. ունի հոյակապ սալատներ եւ շէնքեր, բնդարձակ հրապարակներ եւ լայն փողոցներ. հոսկայ Մեծն Պետրոսի՝ քաղաքի հիմնադրին՝ սղնձէ ձիաւոր արձանը:

134. Ռուսք կրօնքով յունադաւան են:

135. Միւս երեւելի քաղաքներն են,

Մոսկուա (750000), կայսրութեան կեդրոնը, նախկին մայրաքաղաքն է, գիտութեանց եւ արուեստից կողմանէ անուանի. շէնքերուն մէջ նշանաւոր են Քրէմլին սալաաը եւ Մայր եկեղեցին:

Վարցաւիա (450,000), Վիսթուլա գետին վրայ. ունի գեղեցիկ փողոցներ, սալատներ, համալսարան, եւ ուսումնատեղիներ:

Օսեսա (240,000), Սեւ ծովու վրայ նաւահանգիստ. մեծ քանակութեամբ ցորեն դուրս կը զրկէ:

Անուանի են նաեւ Րիկա, Քազան, Խարկով, Քիեւ, Քիւցնկով, Նիժնի-Նովկորոս քաղաքները եւ Խրիմ:

Ռուսիոյ երկաթուղեաց երկայնութիւնն է 30000 քիլոմէտր:

133. կրօնքն ի՞նչ է:

134. Ո՞րն է մայրաքաղաքն եւ ի՞նչ կրնաս ըսել անոր վրայ:

135. Ուրիշ ի՞նչ երեւելի քաղաքներ կան:

Դ Ա Ս Ի Դ .

Ի Տ Ա Լ Ի Ա

136. Իտալիա եւրոպիոյ հարաւային կողմն երկայն թերակղզի է . սահմանն է հիւսիսէն՝ Ալպեան լեռնագօտին , արեւելքէն՝ Աւստրիա , Ադրիական եւ Յոնիական ծովերն , հարաւէն՝ Միջերկրական ծով , արեւմուտքէն՝ Տիւրենական ծով :

137. Տարածութիւնն է 296000 քառ. քիլոմէդր , եւ բազմամարդութիւնը 30,000,000 :

138. Կը բաղկանայ ամբողջ Իտալիա թերակղզիէն եւ երկու կղզիներէ , որք են Սիկիլիա եւ Սարսենիա :

139. Իտալիոյ հողն բարեբեր է եւ լաւ մշակուած . գլխաւոր բերքերն են բրինձ , մետաքս , բամպակ , խաղող , գինի , շաքարի եղէգն , ձիթապտուղ , արմտիք , նարինջ , լեմոն :

140. Իտալիա համբաւեալ է իր գեղեցիկ եւ զուարճալի կլիմային համար :

Ա. Բնակիչք զուարթադէմ են . գիտութեանց

136. Ո՞րն է Իտալիոյ սահմանը :

137. Ո՞րչափ է Իտալիոյ տարածութիւնը եւ բազմամարդութիւնը :

138. Իտալիա ի՞նչ մասերէ կը բաղկանայ :

139. Իտալիոյ գլխաւոր բերքերն ի՞նչ են :

140. Իտալիոյ կլիման ի՞նչպէս է :

ևւ գեղարուեստից մէջ մեծ յաջողակութիւն ունին :

Բ. Հանքերուն մէջ նշանակութեան արժանի են գեղեցիկ ևւ գոյնզգոյն մարմարիոններն : Իտալիոյ մէջ գեղարուեստք՝ նկարչութիւն, քանդակագործութիւն ևւ երաժշտութիւն յոյժ դարգացած են :

Գ. Եւրոպիոյ մէջ շկայ երկիր մը որ Իտալիոյ չափ մետաքս արտադրէ, Իսկ ամբողջ աշխարհիս մէջ երկրորդն է. առաջինը Չինաստանն է : Գինիի կողմանէ ալ Ֆրանսայէն անմիջապէս ետքը կուգայ. տարեկան 30 միլիոն հէքթոլիդը գինի կ'արտադրէ :

141. Իտալացիք կրօնքով կաթոլիկ են :

142. Իտալիոյ մայրաքաղաքն է :

ՀՈՌԱՄ (350000), Տիբերիս գետին վրայ, հնութեանց ևւ գեղարուեստից կողմանէ աշխարհիս նշանաւորագոյն քաղաքն է. բազմաթիւ երեւելի շէնքեր ունի, որոց մէջ նշանաւորներն են Ս. Պետրոսի եկեղեցին որ աշխարհիս մեծագոյն եկեղեցին է, Վատիկանի պալատն ուր Պապը կը նստի, գրատունն ու թանգարանը :

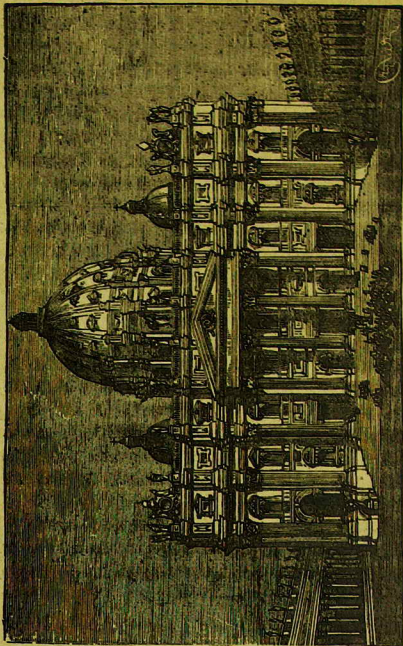
143. Միւս երեւելի քաղաքներն են,

Նապոլի (500000), Տիւրենական ծովուն վրայ, Վեստալի ստորոտը, Իտալիոյ մեծագոյն քաղաքն է. վաճառաչահ նաւահանգիստ :

141. կրօնքնին ի՞նչ է :

142. Իտալիոյ մայրաքաղաքն ո՞րն է ևւ ի՞նչ կրնաս ըսել անոր վրայ :

143. Ուրիշ ի՞նչ երեւելի քաղաքներ կան :

Հովհանն Բ. Պետրոս եկեղեցին

Միլան (320000), ճարտարարուեստ քաղաք. անուանի է Մայր եկեղեցին :

Թուրին (250000), Փօ դետին վրայ ճարտարարուեստ քաղաք. համալսարանն անուանի է :

Նեոպա (180000), համանուն ծոցին վրայ. Իտալիոյ ամենէն մեծ նաւահանգիստն է :

Վեներիկ (130000), համանուն ծոցին խորը մանր կղզիներու վրայ շինուած երեւելի քաղաք. կղզիներէն մին է Ս. Ղազար, ուր կը գտնուի Մխիթարեանց վանքն եւ տպարանն :

Անուանի են նաեւ Բալեմօ, Ֆիորենցա, Մեսինա քաղաքները :

Իտալիոյ երկաթուղեաց երկայնութիւնն է 12000 քիլոմէտր :

Դ Ա Ս Ի Ե .

Ս Պ Ա Ն Ի Ա

144. Սպանիա Եւրոպիոյ հարաւային արեւմրտեան կողմն է. սահմանն է հիւսիսէն՝ Ատլանտեան ովկիանոս եւ Ֆրանսա, արեւելքէն եւ հարաւէն՝ Միջերկրական ծով, արեւմուտքէն՝ Փորթուկալ եւ Ատլանտեան ովկիանոս :

145. Սպանիոյ տարածութիւնն է 500000 քառ. քիլոմէդր, եւ բազմամարդութիւնն է 17,000,000 :

146. Գլխաւոր բերքերն են գինի, ձիթապտուղ, բամպակ, շաքարի եղէգն, նարինջ, լեմոն, ցորեն :

Սպանիոյ կենդանեաց մէջ անուանի են ձին եւ ջորին, նոյնպէս Մերիկոս ըսուած ոչխարն իւր փափուկ եւ ազնիւ բուրդին համար :

147. Սպանիոյ գլխաւոր հանքերն են պղինձ, կապար, երկաթ եւ մարմարիոն, բայց անխնամ թողուած են :

148. Սպանիացիք կրօնքով կաթոլիկ են :

149. Սպանիոյ մայրաքաղաքն է, ՄԱՏՐԻՏ (480000), Սպանիոյ կեդրոնը. ունի պալատներ, գեղեցիկ շէնքեր, հասարակաց ճեմելիքներ, համալսարան եւ թանգարան :

150. Միւս երեւելի քաղաքներն են,

Պարչելոնա (350000), Միջերկրականի վրայ. Սպանիոյ առաջին նաւահանգիստը եւ վաճառաչահ ու ճարտարարուեստ քաղաքը :

Վալանցիա (170000), նաւահանգիստ Միջերկրականի վրայ եւ ճարտարարուեստ քաղաք :

145. Ո՞րչափ է Սպանիոյ տարածութիւնն եւ բազմամարդութիւնը :

146. Սպանիոյ գլխաւոր բերքերն ի՞նչ են :

147. Սպանիոյ գլխաւոր հանքերն ի՞նչ են :

148. Կրօնքն ի՞նչ է :

149. Սպանիոյ մայրաքաղաքն ո՞րն է եւ ի՞նչ կրնաս ըսել անոր վրայ :

150. Ուրիշ ի՞նչ երեւելի քաղաքներ կան :

Անուանի են նաև Սեվիլ, Մալակա եւ Քասիխ
քաղաքները :

Սպանիոյ երկաթուղեաց երկայնութիւնն է
10000 քիլոմէտր :

Գ Ա Ս Ի Զ.

Փ Ո Ր Թ Ո Ւ Կ Ա Լ

151. Փորթուկալ եւրոպիոյ հարաւային արեւ-
մբակեան ծայրն է, եւ Սպանիոյ հետ ի միասին թերա-
կղզի մը կը ձեւացնէ: Սահմանն է հիւսիսէն եւ ա-
րեւելքէն՝ Սպանիա, հարաւէն եւ արեւմուտքէն՝ Ատ-
լանտեան ովկիանոս:

152. Տարածութիւնն է 91,000 քառ. քիլոմէտր,
եւ բաղմամարդութիւնը 4,700,000 :

153. Գլխաւոր բերքերն են ցորեն, գինի, լե-
մոն, նարինջ եւ պտուղներ :

154. Փորթուկալցիք կրօնքով կաթոլիկ են:

155. Փորթուկալի մայրաքաղաքն է ,

151. Փորթուկալի սահմանն ո՞րն է :

152. Ո՞րչափ է տարածութիւնը, եւ բաղմամարդութիւնը :

153. Փորթուկալի գլխաւոր բերքերն ի՞նչ են :

154. Կրօնքն ի՞նչ է :

155. Փորթուկալի մայրաքաղաքն ո՞րն է եւ ի՞նչ կրնաս ըսել
անոր վրայ :

ԼԻԶՊՈՆԱ (250000), Թափօ գետին բերանը, Ատլանտեանի վրայ ապահով եւ գեղեցիկ նաւահանգիստ. սքանչելի դիրք ունի:

156. Միւս երեւելի քաղաքն է,

Օբորքօ (110,000), Տուրօ գետին բերանը, տէրութեան վաճառաշահ նաւահանգիստն եւ ծաղկեալ քաղաքն է: Բորքօ ըսուած գինին անուանի է:

Անուանի են նաեւ Քոյիմպրա, Պրակա, Սեքուայ քաղաքները:

Ա. Փորթուկալ Եւրոպայէն դուրս բաւական երկիր եւ դաղթականութիւն ունի, այնպէս որ 1,800,000 քառակուսի քիլոմէդր տարածութիւն ունին 5 միլիոն բնակչօք:

Բ. Փորթուկալի երկաթուղեաց երկայնութիւնն է 2000 քիլոմէդր:

Դ Ա Ս Ի Է

Տ Ա Ն Ի Մ Ա Ր Ք Ա

157. Տանիմարքա Հիւսիսային եւ Պալթիկ ծովերու մէջ երկնցած թերակղզի է: Սահմանն է հիւսիսէն՝ Քաթէկաթի նեղուցն, արեւելքէն՝ Պալթիկ

156. Ուրիշ ի՞նչ երեւելի քաղաքներ կան:

157. Տանիմարքայի սահմանն ո՞րն է:

ծով, հարաւէն՝ Գերմանիա, եւ արեւմուտքէն՝ Շիւսի-
սային ծով .

Տանիմարքա կը բաղկանայ մէյ մը Եութլանտ
թերակղզիէն, մէյ մըն ալ Պալթիկ ծովու իրեն
վերաբերեալ կղզիներէն որոց գլխաւորներն են
Ձէլանտ, Ֆիոնի, Լալանտ, Ֆալսթէր, Պորնհոլմ:

158. Տանիմարքայի տարածութիւնն է 40000
քառ. քիլոմէթր, եւ բնակիչն է 2,000,000 :

159. Եութլանտ թերակղզին անբեր է եւ շատ
անկ ճահիճներով ծածկուած . իսկ կղզիները բարե-
բեր են . բերքերն են ցորեն, գարի, վուշ եւ արմտիք,
ունի բազմաթիւ արջառ եւ ձի :

Տանիմարքայի ձիերն անուանի են : Այս երկ-
րին մէջ ձկնորսութիւն շատ կը լինի :

160. Տանիմարքացիք կրօնքով բողոքական են :

161. Տանիմարքայի մայրաքաղաքն է,
Քոօէնչուս (300000), Ձէլանտ կղզւոյն մէջ՝ Սունտ
նեղուցին վրայ, բանուկ նաւահանգիստ :

162. Միւս երեւելի քաղաքներն են,
Օսանսե (25000), Ֆիոնի կղզւոյն մէջ ճարտարար-
ուեստ քաղաք :

Ալպորկ (15000), Եութլանտի մէջ ամուր քաղաք
և նաւահանգիստ :

158. Ո՞րչափ է Տանիմարքայի տարածութիւնը եւ բնակիչը :

159. Երկրին վրայով ի՞նչ կրնաս ըսել :

160. Կրօնքն ի՞նչ է :

161. Տանիմարքայի մայրաքաղաքն ո՞րն է եւ ի՞նչ կրնաս ը-
սել անոր վրայ :

162. Ուրիշ ի՞նչ երեւելի քաղաքներ կան :

Անուանի են նաեւ Հելսինկոր, Վիպորկ, Արուս
քաղաքները:

Տանիմարքայի կը վերաբերի Ֆէրօէրի խումբը.
նոյնպէս Իսլանտա ցուրտ եւ հրաբղխային կղզին

Կէյզեր Իսլանսա կղզւոյն մէջ

եւ Կրօհնյանսա մեծ կղզին Ամերիկայի մէջ:

Տանիմարքայի երկաթուղեաց երկայնութիւնն
է 2000 քիլոմէտր:

ՅՈՒԷՏ - ՆՈՐՎԵԿԻԱ

163. [Շուէտ-Նորվեկիա Եւրոպիոյ Հիւսիսային արեւմտեան կողմն Եւրոպիոյ ամենէն մեծ թերակղզին կը ձեւացնէ. սահմանն է հիւսիսէն՝ Սառուցեալ ովկիանոս, արեւելքէն եւ հարաւէն՝ Պալթիկ ծով, արեւմուտքէն՝ Ատլանտեան ովկիանոս եւ Հիւսիսային ծով.]

164. Տարածութիւնն է 775000 քառ. քիլոմէդր եւ բազմամարդութիւնն է 7,000,000:

Տարածութիւն. — Շուէտ = 450000. Նորվեկիա = 320000:

Բնակիչք. — Շուէտ = 4800000. Նորվեկիա = 2200000:

Շուէտ եւ Նորվեկիա առանձին երկիրներ են եւ իրարմէ անկախ առանձին օրէնսդրութիւն եւ կառավարութիւն ունին, բայց թագաւորը միեւնոյն անձն է:

165. Գլխաւոր հանքերն են երկաթ եւ պղինձ. երկաթն առատ եւ աղնիւ է:

166. Երկրին հարաւային կողմը ցորեն, գարի եւ գետնախնձոր կ'արտադրէ: Նորվեկիոյ ծովեզեր-

163. Շուէտ-Նորվեկիոյ սահմանն ո՞րն է:

164. Ո՞րչափ է Շուէտ-Նորվեկիոյ տարածութիւնը եւ բնակչը:

165. Գլխաւոր հանքերն ի՞նչ են:

166. Գլխաւոր բերքերն ի՞նչ են:

քէն մեծ քանակութեամբ ձուկ կ'որսացուի :

Ա. Շուէտի եւ Նորվեկիոյ իբր մէկ երրորդ մասը նոճիի եւ եղեւինի անտառներով ծածկուած է, ուրկէ առատ եւ ազնիւ ատաղձ կ'ելնէ :

Բ. Շուէտ-Նորվեկիա եւ Տանիմարքա ալ մէկտեղ առնելով, երբեմն Աքանտինաւիա կ'ըսուի :

167. Արհեստք եւ գիտութիւնք ծաղկած են. Ժողովուրդն ընդհանրապէս անկեղծ, պարկեշտ եւ գործունեայ է :

168. Բնակիչք կրօնքով բողոքական են :

169. Շուէտի մայրաքաղաքն է,

ՍԹՈՒՔՆՈՒՄ (230000), ութ կղզեաց վրայ սքանչելի դիրք մը ունի. տէրութեան առաջին նաւահանգիստն է: Եւրոպիոյ մայրաքաղաքներուն մէջ կ'. Պոլսէ վերջ այս քաղաքն է որոյ շրջակայքը շատ դուարճալի տեսարաններ կան :

170. Նորվեկիոյ մայրաքաղաքն է,

ՔՐԻՍՏԻԱՆՆԻԱ (130000), բանուկ նաւահանգիստ եւ վաճառաշահ քաղաք. ունի համալսարան :

171. Միւս երեւելի քաղաքներն են,

Կոթեմպուրկ (100000), Քաթէկաթի վրայ, Շուէտի երկրորդ նաւահանգիստը:

Պերկեն (47,000), Հիւսիսային ծովուն վրայ վաճառաշահ նաւահանգիստ :

167. Արհեստք եւ գիտութիւնք ի՞նչ վիճակի մէջ են :

168. Կրօնքն ի՞նչ է :

169. Շուէտի մայրաքաղաքն ո՞րն է եւ ի՞նչ կրնաս ըսել անոր վրայ :

170. Նորվեկիոյ մայրաքաղաքն ո՞րն է եւ ի՞նչ կրնաս ըսել անոր վրայ :

171. Ուրիշ ի՞նչ երեւելի քաղաքներ կան :

Անուանի են նաև Մալմոյէ , Ուփսալա , Քարլս-
բրոնա , Տրոնդհայմ քաղաքները :

Ա . Շուէտի մէջ կան շատ լիճեր եւ գետեր
որք զեղեցիկ ջրվէժներ կը ձեւացնեն :

Բ . Այս թագաւորութեան հիւսիսային կողմը
Լափոնիա կ'ըսուի , որոյ բնակիչք կարճահասակ
եւ խեղճ մարդիկ են , բնակութեան քաղաք չու-
նին , ողորմելի գիւղերու մէջ կը բնակին : Նշա-
նաւոր է Լափոնիոյ բէն ըսուած եղնիկն որմէ
մեծապէս կ'օգտուին , բալխիրի լծելով կը ճամբոր-
դեն ձեան եւ սառոյցի վրայէն , անոր կաթն ու
միսը կուտեն , մորթը կը հաղնին եւ եղջիւր-
ներէն ասն կարասիներ կը շինեն :

Գ . Արեւմտեան կողմը Լոֆֆոտէն կղզեաց մօտ
Մալսբրեոմ ըսուած անուանի յորձանքը կայ որ
երբեմն սաստիկութեամբ ստուաքելով , նաւեր կը
ընկղմէ ահադին շառաչմամբ :

Դ . Շուէտ Նորվեկիոյ երկաթուղեաց երկայ-
նութիւնն է 9000 քիլոմէտր :

Գ Ա Ս Ի Թ.

Հ Ո Ւ Ա Ն Տ Ա

172. Հոլանտա Հիւսիսային ծովուն եզերքը փոքր եւ ցած երկիր մ'է : Սահմանն է հիւսիսէն եւ արեւմուտքէն՝ Հիւսիսային ծով, արեւելքէն՝ Գերմանիա, հարաւէն՝ Պելժիա :

173. Հոլանտայի տարածութիւնն է 33000 քառ. քիլոմէդր, եւ բնակիչը 4,600,000 :

Երկրին մեծ մասը ծովէն ցած լինելով, բնակիչք ամրապինդ մեծամեծ թումբեր չինած են ծովուն դէմ, որպէս զի երկիրը չողողուի :

Այսպէս Հոլանտա ծովէն ցած լինելուն համար երբեմն կ'ըսուի նաեւ Ստրիկ-նահանգ :

174. Արհեստք եւ ճարտարութիւնք յառաջադիմութեան մէջ են, իսկ վաճառականութիւնը շատ զարգացեալ է :

Իրենց ճարտարութեան եւ գործունէութեան ապացոյց է որ ճախճախուտ երկիրները բարերեր, դաշտերու եւ պարարտ արօտներու վերածեր են :

Հոլանտայի կովերն ու ոչխարներն ու անոնց պանիրը համբաւաւոր են :

172. Հոլանտայի սահմանն ո՞րն է :

173. Ո՞րչափ է Հոլանտայի տարածութիւնը եւ բնակիչը :

174. Արհեստք եւ ճարտարութիւնք ի՞նչ վիճակի մէջ են.

175. Հոլանտացիք կրօնքով բողոքական են :

176. Հոլանտայի մայրաքաղաքն է :

Աւ-էէ (160,000), Հիւսիսային ծովուն մօտ, նոր եւ գեղեցիկ քաղաք է :

177. Միւս երեւելի քաղաքներն են :

Ամսթերսամ (420,000), Հոլանտայի հին մայրաքաղաքը, Զուխտէրդէն Հիւսիսային ծովուն միացնող ջրանցքին վրայ կարեւոր նաւահանդիստ եւ ճարտարարուեստ քաղաք. ադամանդի յղկումն ու առեւտուրը նշանաւոր է :

Անուանի են նաեւ, Ռոթթերսամ, Ուքրեխթ, Աարլիւմ, Լեյճեկն քաղաքները :

Ա. Լիւքսէնպուրի Հոլանտայի հարաւային կողմն չէզոք երկիր մ' է 2500 քառ. քիլոմէդր տարածութեամբ եւ 200000 բնակչօք եւ առանձին օրէնսդրութիւն ունի, բայց երկրին պետը Հոլանտայի թագաւորն է :

Բ. Հոլանտա եւրոպայէ դուրս ունի շատ ընդարձակ երկիրներ եւ գաղթականութիւն որ իւրենց դիրքով, ճարտարութեամբ եւ հարստութեամբ մեծ կարեւորութիւն ունին :

Հոլանտայի երկաթուղեաց երկայնութիւնն է 2500 քիլոմէդր :

175. կրօնքն ի՞նչ է :

176. Հոլանտայի մայրաքաղաքն ո՞րն է եւ ի՞նչ կրօնս ըսել նոր վրայ :

177. Ուրիշ ի՞նչ երեւելի քաղաքներ կան :

Զ Ո Ւ Ի Ց Ե Ր Ի

178. Զուիցերի Ֆրանսայի արեւելեան կողմն Ալպեանց զանազան ճիւղերով շրջապատուած լեռնային երկիր մ' է . սահմանն է հիւսիսէն՝ Գերմանիա, արեւելքէն՝ Աւստրիա, հարաւէն՝ Իտալիա, արեւմուտքէն՝ Ֆրանսա :

179. Զուիցերիոյ տարածութիւնն է 41000 քառակուսի քիլոմէդր, եւ բաղմամարդութիւնը 3,000,000 :

180. Զուիցերի հանրապետութիւն է 22 անկախ նահանգներէ բաղկացեալ, որք իրարու գաշնակից են եւ ունին առանձին կառավարութիւն, եւ կեդրոնական իշխանութեան ենթակայ են :

181. Երկիրը լեռնային է եւ շատ բնական հանոյատեսիլ տեղեր կ'ընծայէ իր գուարթագեղ լիճերով, ջրվէժներով եւ լեռներով :

Երկրագործութիւնը շատ առաջ գացած չէ, բայց արօտները գերազանց են եւ արջառք բաղմամթիւ, որոց կարագն ու պանիրը մեծ նիւթ են վաճառականութեան :

182. Արհեստք զարգացեալ են, մանաւանդ մե-

178. Զուիցերիոյ սահմանն ո՞րն է :

179. Ո՞րչափ է Զուիցերիոյ տարածութիւնն եւ բնակիչը :

180. Կառավարութեան կերպին վրայ ի՞նչ կրնաս ըսել :

181. Զուիցերիոյ վրայ ի՞նչ կրնաս ըսել :

182. Արհեստք եւ գիտութիւնք ի՞նչ վիճակի մէջ են :

տաքսեղէնն ու բամպակեղէնը, ժամացոյցներն առաջին կարգի են եւ անոնց առեւտուրը խիստ բանուկ : Գիտութիւնք ալ յառաջադիմութեան մէջ են, հասարակաց կրթութեան մեծ խնամ կը տարուի . մանկավարժական դպրոցներն եւ կրթական հաստատութիւնները նշանաւոր են :

183. Զուիցերիոյ բնակիչք գրեթէ կէս առ կէս կաթոլիկ եւ Բողոքական են :

184. Զուիցերիոյ մայրաքաղաքն է, Պէոն (50000), գիրքը գեղեցիկ է, ունի անուանի համալսարան :

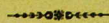
185. Միւս երեւելի քաղաքներն են, ձիցեկրա (75000), համանուն լճին վրայ, ժամացոյցները, գոհարեղէններն ու մետաքսեղէնները խիստ անուանի :

Յուրիս (90000), համանուն լճին վրայ, մետաքսեղէններն անուանի Զուիցերիոյ ամէնէն բազմամարդ եւ ճարտարարուեստ քաղաքն է :

Անուանի են նաեւ Պալ, Լուլերնա, Նեոտարեկ քաղաքները :

Ա. Զուիցերիոյ բնակիչք բարեբարոյ, բարեպաշտ եւ պարկեշտ են. արուեստից եւ ճարտարութեանց մէջ ալ խիստ յաջողակ :

Զուիցերիոյ երկաթուղեաց երկայնութիւնն է 3000 քիլոմէտր :

183. Կրօնքն ի՞նչ է :
184. Զուիցերիոյ մայրաքաղաքն ո՞րն է եւ ի՞նչ կրնաս ըսել անոր վրայ :
184. Ուրիշ ի՞նչ երեւելի քաղաքներ կան :

Գ Ա Ս Լ Ա .

Պ Ե Լ Ժ Ի Ա

186. Պելժիա Ֆրանսայի հիւսիսային կողմը փոքր թագաւորութիւն մ' է . սահմանն է հիւսիսէն՝ Հիւսիսային ծով եւ Հոլանտա , արեւելքէն՝ Գերմանիա , հարաւէն՝ Ֆրանսա , արեւմուտքէն՝ Հիւսիսային ծով :

187. Պելճիոյ տարածութիւնն է 29500 քառ. քիլոմէդր. եւ բնակիչը 6,100,000 :

Ա. Եւրոպիոյ մէջ, նոյնպէս բոլոր աշխարհիս վրայ՝ այս երկիրն է որոյ ժողովուրդք աւելի խիտ են , այսինքն տարածութեան նայելով բնակիչք շատ են , ամէն մէկ քառակուսի քիլոմէդրի 206 բնակիչ կ'իյնայ :

188. Գլխաւոր հանքերն են հանքածուխ , երկաթ , գինկ , պղինձ :

189. Հողը բարեբեր է եւ լաւ մշակուած՝ կ'արտադրէ ցորեն , եւ ծխախոտ : Երկրագործութիւնն ալ շատ յառաջ դացած է , բանջարանոցներն ու ծաղկանց մշակութիւնն ալ զարգացած :

186. Պելժիոյ սահմանն ո՞րն է :

187. Ո՞րչափ է Պելժիոյ տարածութիւնը եւ բազմամարդութիւնը :

188. Պելժիոյ գլխաւոր հանքերն ի՞նչ են :

189. Բերքերն ի՞նչ են :

190. Պելժիացիք կրօնքով կաթովիկ են:

191. Պելժիոյ մայրաքաղաքն է,

ՊՐԻԻՍԷԼ (440000), գեղեցիկ քաղաք է եւ գիտութեանց ու արուեստից կողմանէ նշանաւոր. ունի փառաւոր եկեղեցի եւ սլալատ:

192. Միւս երեւելի քաղաքներն են,

ԱՆՎԵՐԱ (540000), էսգօ գետին վրայ, Պելժիոյ առաջին նաւահանգիստն ու վաճառաչահ քաղաքն է. գեղարուեստից մեծ ակադեմիա մը ունի:

Կանս (150000), վաճառաչահ քաղաք է. բամպակեղէն գործուածներն ու համալսարանն անուանի են:

Անուանի են նաեւ Լիքժ, Պրուժ, Նամիւր քաղաքները:

Ա. Պելժիացիք ուրախ, զուարթ եւ աշխատասէր են, եւ գեղարուեստից մէջ յաջողակ:

Բ. Պելժիոյ երկաթուղեաց երկայնութիւնն է 4500 քիլոմէտր:

190. Պելժիացւոց կրօնքն ի՞նչ է:

191. Պելժիոյ մայրաքաղաքն ո՞րն է եւ ի՞նչ կրնան ըսել տնոր վրայ:

192. Ուրիշ ի՞նչ երեւելի քաղաքներ կան:

Դ Ա Ս Լ Բ.

Յ Ո Ւ Ն Ա Ս Տ Ա Ն

193. Յունաստանի Թուրքիոյ հարաւային կողմը՝ Արքիպեղազոսի եւ Յոնիական ծովուն մէջ երկնցած թերակղզի է. սահմանն է հիւսիսէն՝ Թուրքիա, արեւելքէն՝ Արքիպեղազոս, հարաւէն՝ Միջերկրական ծով, արեւմուտքէն՝ Յոնիական ծով:

194. Յունաստանի տարածութիւնն է 65000 քառ. քիլոմէտր, եւ բնակիչը 2,200,000:

195. Գլխաւոր բերքերն են խաղող, գինի, շամիչ, թուզ, նուշ, ձիթապտուղ, լեմոն, նարինջ: Մարմարիոնն ալ ազնիւ եւ առատ է:

Ա. Յունաստան ժամանակաւ ուսմանց եւ գիտութեանց կողմանէ խիստ ծաղկեալ էր. այժմ իր նախկին վիճակը չունի:

196. Կրօնքով (Օրթոտքս) Յունադաւան են:

197. Յունաստանի մայրաքաղաքն է,

Աթէնք (110000), նշանաւոր քաղաք, գեղարուեստից, դպրութեանց եւ գիտութեանց կողմանէ. ունի երեւելի հնութիւններ, նաեւ համալսարան եւ թանգարան: Իր նաւահանդիստն է Պիրէոն:

193. Յունաստանի սահմանն ո՞րն է:

194. Ո՞րչափ է Յունաստանի տարածութիւնն եւ բնակիչը:

195. Գլխաւոր բերքերն ի՞նչ են:

196. Ի՞նչ է կրօնքն:

197. Ո՞րն է մայրաքաղաքը եւ ի՞նչ կրնաս ըսել անոր վրայ:

Ա. Հին ատեններն Աթենացոց փիլիսոփայական դպրոցներն ամէնէն երեւելիներն էին, ուր աշխարհիս ամէն կողմէն կը դիմէին ուսմունք սորվելու: Յունաստանի մէջ անդրիադործութիւնն ու ճարտարապետութիւնը վերջին ծայր կատարելութեան հասած էին:

198. Միւս երեւելի քաղաքներն են,

Բարբաւս (40000), Մօրէա թերակղզւոյն հիւսիսային կողմը, նաւահանդիստ եւ վաճառաչազ քաղաք: Հերմոպօլիս (30000), Շիրա կղզւոյն մէջ, Կիկլատեան կղզեաց մէջ գլխաւոր նաւահանդիստը:

Անուանի են նաեւ Քօրնօս, Զանթա, Լարիսա, Վոլօ, Սպարթա քաղաքները:

Յունաստան երեք մասերէ կը բաղկանայ. Ելլադա կամ բուն Յունաստան, Մօրա կամ Պելոպոնէս մեծ կղզին եւ շրջակայ կղզիք (Նեկրոքոնիէ, Կիկլասեան, Յոնիական):

ԴԱՍ 1.Գ.

ՌՈՒՄԱՆԻԱ

199. Ռումանիոյ սահմանն է հիւսիսէն՝ Աւստրիա եւ Ռուսիա, արեւելքէն՝ Ռուսիա եւ Սեւ ծով, հարաւէն՝ Պուլկարիա, սրմէ Դանուբ գետով կը զատուի, արեւմուտքէն՝ Աւստրիա:

198. Ուրիշ ի՞նչ երեւելի քաղաքներ կան:

199. Ռումանիոյ սահմանն ո՞րն է:

200. Ռուսմանիոյ տարածութիւնն է 130000 քառ. քիլովէդր, եւ բնակիչը 5,500,000 :

201. Ռուսմանիոյ երկրագործութիւնը զարգացած է եւ գլխաւոր բերքերն են ցորեն, արմտիք, ծխախոտ, բուրդ, մորթ :

202. Գլխաւոր հանքերն են ոսկի, արծաթ, պղինձ :

203. Կրօնքով Օրթոտոքս (Յունադաւան) են :

204. Ռուսմանիոյ մայրաքաղաքն է,

ՊՈՒՔՐԷՇ (250000), Տոմպովիձա գետակին վրայ մեծ եւ վաճառաշահ քաղաք, ունի կանոնաւոր շէնքեր եւ փողոցներ :

205. Միւս երեւելի քաղաքներն են,

Սաւ (90000), Բրուդ գետին մօտ, Ռուսիոյ հետ մեծ վաճառականութիւն ունի :

Կալաց (80000), Դանուբի վրայ մեծ նաւահանգիստ, մեծ քանակութեամբ արմտիք դուրս կը շրջակէ :

Անուանի են նաեւ Իպրայիլ, Քոսթեցնէ, Ճուրճովա քաղաքները :

Ա. Դանուբ Ռուսմանիոյ հարաւային սահմանը կը գծէ եւ Սեւ ծովը կը թափի

200. Ո՞րչափ է Ռուսմանիոյ տարածութիւնը եւ բնակիչը :

201. Գլխաւոր բերքերն ի՞նչ են :

202. Գլխաւոր հանքերն ի՞նչ են :

203. Կրօնքն ի՞նչ է :

204. Ռուսմանիոյ մայրաքաղաքն ո՞րն է եւ ի՞նչ կրնաս ըսել անոր վրայ :

205. Ուրիշ ի՞նչ երեւելի քաղաքներ չան :

երեք բերաններով, որք են Գիլիա, Սուլինա եւ Ս. Գէորգ: Մեծ նաւերն երկրորդ բերանէն կը նաւարկեն:

Ռումանիոյ երկաթուղեաց երկայնութիւնն է 2400 քիլոմէտր:

Դ Ա Ս Լ Դ.

Ս Ե Ր Պ Ի Ա

206. Սերպիոյ սահմանն է հիւսիսէն՝ Աւստրիա, որմէ Դանուբ դետով կը զատուի, արեւելքէն՝ Ռումանիա եւ Պուլկարիա, հարաւէն՝ Թուրքիա, արեւմուտքէն՝ Պոսնիա:

207. Սերպիոյ տարածութիւնն է 50000 քառ. քիլոմէտր, եւ բնակիչք 2,000,000:

208. Գլխաւոր բերքերն են արմտիք, գինի, ծխախոտ, բուրդ, աղ, ատաղձ:

209. Կրօնքով Օրթոտոքս (Յունադաւան) են:

210. Սերպիոյ մայրաքաղաքն է,

206. Սերպիոյ սահմանն ո՞րն է:

207. Ո՞րչափ է Սերպիոյ տարածութիւնն եւ բնակիչք:

208. Գլխաւոր բերքերն ի՞նչ են:

209. Կրօնքն ի՞նչ է:

210. Սերպիոյ մայրաքաղաքն ո՞րն է եւ ի՞նչ կրնաս ըսել ա.

նոր վրայ:

ՊԵԼԿՐԱՏ (40000), Դանուբի վրայ նշանաւոր քաղաք:

211. Միւս քաղաքներն են, Նիօ (20000), ամուր քաղաք է, բարեբեր երկրի մը մէջ. ունի հանքային ջուրեր:

ՍԽԻՆՏՐԻԱ (10000), Դանուբի վրայ վաճառաշահ քաղաք:

Անուանի են նաեւ Քրակոյկիլաց, Ալեքսինաց քաղաքները:

ԴԱՍ ԼԵ.

Գ Ա Ր Ա Տ Ա Ղ

212. Գարատաղի սահմանն է հիւսիսէն, արեւելքէն եւ հարաւէն՝ Թուրքիա, արեւմուտքէն՝ Ադրիական ծով:

213. Տարածութիւնն է 9030 քառակուսի քիլոմէդր, եւ բնակիչը 250000:

214. Գարատաղ լեռնոտ երկիր մ' է եւ մշակութիւնն ետ մնացած է. բերքերն են գետնախնձոր, մեղր, արմտիք, նաեւ ոչխար:

211. Ուրիշ ի՞նչ երեւելի քաղաքներ կան:

212. Գարատաղի սահմանն ո՞րն է:

213. Ո՞րչափ է տարածութիւնը եւ բնակիչը:

214. Գարատաղի բերքերն ի՞նչ են:

215. Կրօնքով Օրթոտոքս (Յունադաւան) են.

216. Մայրաքաղաքն է,

217-ԻՆԵԷ (2000), հոս է իշխանին պալատը:

217. Միւս քաղաքներն են,

Անրիվարի (2000), նաւահանգիստ Ադրիականի
Վրայ, Բոսկորիմա եւ Տուլչինեո:

Դ Ա Ս Լ Զ.

Պ Ո Ւ Լ Կ Ա Ր Ի Ա

218. Պուլկարիոյ սահմանն է հիւսիսէն՝ Ռու-
մանիա, որմէ Դանուբ դետով կը զատուի, արեւել-
քէն՝ Սեւ ծով, հարաւէն՝ Պալքան լեռինք, արեւ-
մուտքէն՝ Սերպիա:

219. Տարածութիւնն է 64000 քառ. քիլոմէթր,
եւ բնակիչը 2,500,000:

220. Գլխաւոր բերքերն են ցորեն, գարի, ե-

215. Կրօնքն ի՞նչ է:

216. Ո՞րն է մայրաքաղաքը:

217. Ուրիշ ի՞նչ քաղաքներ կան:

218. Պուլկարիոյ սահմանն ո՞րն է:

219. Ո՞րչափ է տարածութիւնը եւ բնակիչը:

220. Գլխաւոր բերքերն ի՞նչ են:

գիւտացորեն. ունի պարարտ արօտներ եւ կաթնտու
ազնիւ կենդանիներ :

221. Պուլկարք կրօնքով Յունադաւան են :

Պուլկարիա Օսմանեան պետութեան գերիշխա-
նութեան ներքեւ է եւ անոր հարկատու 1878էն
ի վեր :

222. Պուլկարիոյ առաջին քաղաքն է ,

ՍՕՅԻԱ (35,000) . բարձր դաշտի մը մէջ, ունի նո-
րաշէն թաղեր :

223. Միւս քաղաքներն են ,

ՌՈԼՍՈՒԼԲ (25000) , Դանուբի վրայ Պուլկարիոյ մե-
ծագոյն քաղաքն է :

Վառնա (20000) , Սեւ ծովուն վրայ բանուկ նա-
ւահանգիստ :

Անուանի են նաեւ Թրնովա , Շուվա , Սիլիսթրե ,
Վիսին քաղաքները :

221. կրօնքն ի՞նչ է :

222. Ո՞րն է առաջին քաղաքը եւ ի՞նչ կրնաս ըսել անոր վրայ :

223. Ուրիշ ի՞նչ երեւելի քաղաքներ կան :

Ք Ն Ն Ո Ւ Ք Ո Ւ Ն

Այլեւայլ հարցմունք

1. Մատրիտ Կ. Պոլսոյ ո՞ր կողմը կ'իյնայ: — 2. Հռովմ Մատրիտի ո՞ր կողմն է: — 3. Իտալիոյ գլխաւոր նաւահանգիստներն որո՞նք են: — 4. Իտալիա ի՞նչ բերքով նշանաւոր է: — 5. Հռովմ ի՞նչ կողմանէ նշանաւոր է: — 6. Ո՞ր նեղուցները Տանիմարբա Շուէտ-Նորվեկիայէ կը զատեն: — 7. Բոփէնհակ ո՞ւր է: — 8. Ս. Փեթերսպուրկ Լոնտոնի ո՞ր կողմն է: — 9. Զուիցերի ի՞նչ տեսակ կառավարութիւնն է: — 10. Ֆրանսայի եւ Սպանիոյ միջեւ ո՞ր լեռները կան: — 11. Եւրոպիոյ մէջ տարածութեան կողմանէ ամէնէն մեծ պետութիւնն ո՞րն է: — 12. Աշխարհիս ամէնէն բազմամարդ քաղաքն ո՞րն է: — 13. Սէն զետն ո՞ր երկրէն կ'անցնի եւ ո՞ւր կը թափի: — 14. Օտեսա Կ. Պոլսոյ ո՞ր կողմն է: — 15. Կրնա՞ս վեց նաւահանգիստներ համրել, եթէ կարելի է, առաջնութեան կարգաւ: — 16. Մարսիլիա քանի՞երորդն է Եւրոպիոյ նաւահանգստաց: — 17. Ո՞ր քաղաքի մէջ լաւ կտրոցներ կը պատրաստուին. — 18. Մետրսեղէնք ո՞ր քաղաքաց մէջ լաւ կը շինուին: — 19. Ըսէ՛ թէ ո՞ր երկիրներու զինիներն ընտիր են: — 20. Աթէնքի վրայ ի՞նչ կրնաս ըսել: — 21. Կրնա՞ս անուանի համալսարան ունեցող քանի մը քաղաքներ համրել, եթէ կարելի է, առաջնութեան կարգաւ: — 22. Եւրոպայէն դուրս երկիր կամ գաղթականութիւն ունեցող չորս տէրութիւններ համրէ՛ առաջնութեան կարգաւ, — 23. Ո՞ր երկիր երկամի առատ հանք ունի: — 24. Ո՞ր երկրի հանքածուխն առատ է: — 25. Ո՞ր երկիր իր պանիրովը նշանաւոր է: — 26. Եւրոպիոյ ո՞ր երկիրն է որոյ բնակիչք աւելի խիտ են, այսինքն տարածութեան նայելով աւելի բազմամիւ են: — 27. Լատովա լիճն ո՞ւր է, ո՞րչափ է անոր տարածութիւնը: — 28. Վիսթուլա գետն ո՞ւրկէ կ'անցնի եւ ո՞ւր կը թափի: — 29. Կ. Պոլսէն Լիվրբուլ նաւարկելու համար ո՞ր նեղուցներէն անցնելու է: — 30. Կիկլատեան կղզիք որո՞ւ կը

վերաբերին: — 31. Ո՞րն աւելի արեւելք է, Լոնտոնն թէ Մարսիլիա, Լոնտոնն թէ Մատրիտ: — 32. Եւրոպայի մէջ ո՞ր երկիրներ ծովեզերք չունին: — 33. Իսլանտա որո՞ւ կը վերաբերի, հոն ո՞ր հրաբուլդիսը կայ: — 34. Նարուիէն Ս. Փեթերսպուրկ պիտի նաւարկենք, միշտ ծովեզերքէն. ըսէք թէ ի՞նչ ծոցեր, քաղաքներ, գետաբերաններ, հրուանդաններ կ'իյնան մեր աջ կողմը: — 35. Ո՞ւր է Բալերմօ: — 36. Բազմամարդութեան կարգաւ տասն քաղաք համրէ: — 37. Ո՞ր արհեստներն Զուիցերիոյ մէջ զարգացեալ են: — 38. Լափոնիա ո՞ւր է, ի՞նչ կրնաս ըսել անոր վրայ: — 39. Ո՞ւր է Նիժնի-Նովորոտ: — 40. Վոլկա ո՞ւր կը թափի: — 41. Եւրոպիոյ տէրութեանց ո՞րն ամէնէն աւելի երկամուկի ունի: — 42. Բալէարեան կղզիք ո՞ւր են, որու կը վերաբերին: — 43. Խաւեար ո՞ւսկէ կուգայ: — 44. Ո՞ր երկիր ընդարձակ անտառ ունի եւ ատաղձի մեծ առեւտուր: — 45. Գանուր ո՞ւր կը թափի, քանի՞ բերաններով, մեծ նաւերն ո՞ր բերանէն կը նաւարկեն: — 46. Սքանտինաւեան տէրութիւն ըսելով ո՞ր երկիրները կը հասկցուին: — 47. Օսմանեան պետութեան հարկատու երկիրներն որո՞նք են: — 48. Զուիցերիացիք կրօնքով ի՞նչ են: — 49. Եւրոպայի մեծագոյն գետն ո՞րն է: — 50. Թամիզ գետը ո՞ւր կը թափի: — 51. Վեստլվ ի՞նչ է: — 52. Ետնա լեռն ո՞ւր է: — 53. Որչափ է Սպիտակ լեռան բարձրութիւնը: — 54. Պալմիկ ծովէն ի՞նչ ծոցեր ձեւացած են: — 55. Եւրոպայի ամէնէն հիւսիսային գլուխը ո՞րն է, ամէնէն արեւմտեանը, հարաւայի՞նը:

Ա Ս Ի Ա

Սահմանք, տարածութիւն, բազմամարդութիւն,
տեղութիւնք :

224. Ասիոյ սահմանն է հիւսիսէն՝ Հիւսիսային սառուցեալ ովկիանոս, արեւելքէն՝ Սաղաղական ովկիանոս, հարաւէն՝ Հնդկաց ովկիանոս, արեւմուտքէն՝ Ուրալ լեռինք, Կասպից, Սեւ, Միջերկրական եւ Կարմիր ծովերն :

225. Ասիոյ տարածութիւնն է 43 միլիոն քառակուսի քիլոմէդր եւ բազմամարդութիւնը 800 միլիոն :

Ա. Ասիոյ երկայնութիւնը՝ հիւսիսային արեւելքէն հարաւային արեւմուտք՝ Պէհրինկայի նեղուցէն մինչեւ Պապ-իւլ-Մանտէպինեղուցն 10500 քիլոմէդր է. եւ լայնութիւնը՝ Հիւսիսային գլուխէն մինչեւ Մալաքքայի ծայրն՝ Ռումանիա գլուխն՝ 8400 քիլոմէդր է :

224. Ասիոյ սահմանն ո՞րն է :

225. Ո՞րչափ է Ասիոյ տարածութիւնն եւ բազմամարդութիւնը :

226. Ասիոյ մէջ 11 աշխարհ կամ տէրութիւնք կան, որք են. Ասիական Ռուսիա, Չինաստան, Բորէա, Հնդկաչին, Ճափոն, Հնդկաստան, Աֆղանիստան, Պելուճիստան, Արաբիա, Պարսկաստան, Թուրքիա :

Ա. Յիշեալ երկիրներու մեծագոյն մասը կը գտնուի այսօր ընդ տիրապետութեամբ Եւրոպական տէրութեանց. ինչպէս.

Ասիական Ռուսիա կը բաղկանայ Սիպերիայէ, Կովկասիայէ կամ Անդրակովկասէ եւ Թուրքաստանէ կամ Կեդրոնական Ասիայէ, Հնդկաստանի խիստ մեծագոյն մասն Անգլիոյ կը վերաբերի, Արաբիա Տաճկաստանի մասն է :

Բ. Հնդկաչին քանի մը մասերէ կը բաղկանայ որք առանձին կառավարութիւն ունին. ինչպէս, Պիրմա, Սիամ, Աննամ, եւայլն :

227. Ասիական կառավարութիւնք ընդհանրապէս միապետական են :

226. Ասիա քանի՞ աշխարհներու կամ տէրութեանց կը բաժնուի :

227. Ասիոյ տէրութիւնք ի՞նչ տեսակ կառավարութիւն են :

Ծովի, Ծոցի, Նեղուցի, Լիճի

228. Ասիոյ գլխաւոր ծովերն են ,

Հիւսիսային Սառ , Ովկիանոս՝ հիւսիսային կողմը :
Կասպից , Սեւ , Մարմարա , Արփաքեղագոս , Միջերկրական , Կարմիր ծով՝ արեւմտեան կողմը :

Հնդկաց ովկիանոս՝ հարաւային կողմը :

Մեծ կամեռադաղական ովկիանոս արեւելեան կողմը :
Պենկալայի եւ Օմանի ծովեր կամ ծոցեր Հնդկաց ովկիանոսէն ձեւացած :

Չինաց , Արեւելեան կամ Կապոյս , Դեղին , Ճափոնի , Օխոցի , Պենդինկայի ծովեր՝ Յաղաղական ովկիանոսէն ձեւացած :

229. Ասիոյ գլխաւոր ծոցերն են ,

Պարսից , Ասենի , Օմանի , Պենկալայի , Մարթապանի ծոցեր՝ Հնդկաց ովկիանոսէն ձեւացած :

Սիամի , Թոնգինի ծոցեր՝ Չինաց ծովէն ձեւացած :

Բե-չի-լի ծոց՝ Դեղին ծովէն ձեւացած :

Անասիրի ծոց՝ Պէհլիսկայի ծովէն ձեւացած :

Օպի , Ենիսեյի ծոցեր՝ Հիւս . սառուցեալ ովկիանոսէն ձեւացած :

230. Ասիոյ գլխաւոր նեղուցներն են :

228. Ասիոյ գլխաւոր ծովերն որո՞նք են :

229. Ասիոյ գլխաւոր ծոցերն որո՞նք են :

230. Ասիոյ գլխաւոր նեղուցներն որո՞նք են :

Վոսփորի կամ Կոստանդնուպոլսոյ եւ Չանաֆ քալէի նեղուցներն, արեւմտեան կողմն, Եւրոպական Թուրքիոյ եւ Ասիական Թուրքիոյ միջեւ: Եւրոպան Ասիայէ կը բաժնեն:

Պապ-իւլ-Մանսեպի նեղուց որ Կարմիր ծովն եւ Հնդկաց ովկիանոսն իրարու կը միացնէ եւ Արաբիան կամ Ասիան Ափրիկէէ կը զատէ:

Հիււմիւզի նեղուց՝ Արաբիոյ եւ Պարսկաստանի միջեւ:

Փալֆի նեղուց՝ Հնդկաստանի հարաւային կողմը. Հնդկաստան Սէյլան կղզիէն կը զատէ:

Մալաֆայի նեղուց՝ Հնդկաչինի հարաւային կողմը:

Քորեայի նեղուց՝ Ճափոնի եւ Քորէայի միջեւ:

Փեհուզի նեղուց՝ Սաղալեան կղզին Եսոյ կղզիէն կը զատէ:

Անցֆ Թաքարաց՝ Սաղալեան կղզւոյն եւ Սիպերիոյ միջեւ:

Սանկարի նեղուց՝ Եսոյ եւ Նիֆոն կղզիներուն միջեւ:

Պեհրիկայի նեղուց՝ համանուն ծովը Սառ. ովկիանոսի հետ կը միացնէ եւ Ասիան Ամերիկայէ կը զատէ:

231. Ասիոյ գլխաւոր լիճերն են,

Արալայ ծով կամ լիճ, Սելանայ, Պայֆալ, Պալֆա-
օի, Սեզան, Իսիֆ-ֆուլ՝ Ասիական Ռուսիոյ մէջ:

Վանայ ծով, Մեռեալ ծով, Թուզ կէօլ, Ազեհիբ, Պեյ-
օհիբ՝ Թուրքիոյ մէջ:

Ոււմիոյ ծովակ կամ լիճ՝ Պարսկաստանի մէջ:

Խուխուկուր, Թանկրիբուր, Թուկկ-Թիկկ, Յոեանկ՝
Զինաստանի մէջ:

Ասիոյ ամէնէն մեծ լիճը Արալայ ծովն է. տա-
րածութիւնն է 68000 քառ. քիլոմէտր. Պայքալ
լճինը՝ 34000 քառ. քիլոմէտր:

Դ Ա Ս Լ Թ.

Գեւսի, Կղզիի, Թերակղզիի, Հրուանդանի,
Լեռիկի:

232. Ասիոյ գլխաւոր գետերն են,

— Ասիական Ռուսիոյ մէջ,

Օպի, Ենիսեյ, Լենա՝ կը թափին Սառուցեալ ով-
կանս:

Ամուր՝ կը թափի Օխոցքի ծովը:

Երասխ եւ Կուր (միացեալ)՝ Կասպից ծովը:

Սինուր կամ Սիր-Տերեա, Նինուր կամ Ամու-Տերեա՝
Արալայ ծովը:

— Զինաստանի մէջ,

Հոանկ-Հօ կամ Դեղիկ, Եանկ-ցե-Ֆեանկ կամ Կա-
պոյս կը թափին Դեղիկն ծով:

— Հնդկաչինի մէջ,

Քամպոն կամ Մեյֆոնկ, Մեհամ՝ կը թափին Չի-
նայ ծով:

Սալուէն, Իրաւուստի կամ Աւա, Պրահմապիտրա՝
Պէնկալայի ծոցը :

Ներպուստա, Ինդոս կամ Սինս՝ Օմանի ծոցը :

— Թուրքիոյ մէջ ,

Շար-էլ-Արապ (Եփրատ եւ Տիգրիս միացեալ) կը
Թափի Պարսից ծոցը :

Ճորոխ , Ալիս կամ Գըզըլ-Ըրմագ, Իրիս կամ Եփոս-
Ըրմագ՝ Սեւ ծովը :

Ա. Ասոնցմէ զատ կան նաեւ մի քանի գլխա-
ւոր գետակներ որք են,

Թուպոլ	գետակից	Օսլիի
Իրքիօ	»	»
Անկարա	»	Եէնիսէի ,
Ճեմնա	»	Գանգէսի ,
Բեննապ	»	Ինդոսի ,
Ախուրեան	»	Երասխի :

Բ. Ասիոյ գետերուն մէջ ամէնէն երկայնն է
Եանկ-Յէ-Քեանկ գետն, որոյ երկայնութիւնն է
5100 քիլոմէտր :

Գ. Գանգէս Հնդկաց սրբազան համարուած
գետն է. անուանի է շրջակայ երկիրներուն բա-
րեբերութեանը համար. երկայնութիւնն է 2700
քիլոմէթր :

233. Ասիոյ գլխաւոր կղզիներն են ,

Նոր-Սիպերիա՝ Սառուցեալ ովկիանոսին մէջ :

Քուրիլեան կղզիք, Սաղայեան կղզի , Ճապոնեան
կղզիք, Լիեու-Քիեուի խումբը, Յորմոզա կամ Գեղե-
ցիկ , Հայնան, Մաֆաօ՝ Մեծ ովկիանոսին մէջ :

233. Ասիոյ գլխաւոր կղզիներն որոնք են :

Նիփոպարի եւ Անճամանի խումբեր, Սեյլան կղզի՝
Մալսիվեան, Լաֆեֆիվեան խումբեր՝ Հնդկաց ովկիա-
նոսին մէջ :

Պանրեյն կղզիք՝ Պարսից ծոցին մէջ :

Կիպրոս, Հռոդոս՝ Միջերկրական ծովուն մէջ :

Սամոս, Քիոս՝ Արքիպելագոսին մէջ :

Ա. Ճափոնի կղզեաց գլխաւորներն չորս են,
Նոյ, Նիֆոն, Սիփոֆ եւ Քիւ-Սիւ :

Բ. Սէյլան կղզին անուանի է իր բարեբերու-
թեան համար. եղերքը մարգարտի որսորդու-
թիւն կը լինի :

234. Ասիոյ գլխաւոր թերակղզիներն են,

Քամչաքա՝ հիւս. արեւելեան կողմը :

Քորեա՝ արեւելեան կողմը :

Հնդկաչին՝ հարաւային կողմը :

Մալաքա՝ Հնդկաչինէն ի հարաւ կ'երկննայ :

Հնդկաստան՝ հարաւային կողմը :

Կիւզեքա՝ Հնդկաստանի արեւմտեան կողմը :

Արաբիա՝ հարաւային արեւմտեան կողմը :

Փոքր Ասիա կամ Անատոլիա՝ արեւմտեան կողմը :

Արարիա աշխարհիս մեծագոյն թերակղզին է .

Տարածութիւնն է 2850000 քառ. քիլոմէտր :

235. Ասիոյ գլխաւոր հրուանդաններն են,

Սելերեկոսթոնցիոյ կամ Հիւսիսային գլուխ՝ Սիպե-
րիոյ հիւսիսային կողմը :

Արեւելեան գլուխ՝ Սիպերիոյ հիւս. արեւելեան
կողմը :

Լոփաքա՝ Քամչաքայի հարաւային կողմը :

234. Ասիոյ գլխաւոր թերակղզիներն որո՞նք են :

235. Ասիոյ գլխաւոր հրուանդաններն որո՞նք են :

Քամպոն՝ Քոչինչինի հարաւային կողմը,
Ռումանիա՝ Մալաքքա թերակղզւոյն հարաւային
ծայրը :

Քոմորիճ՝ Հնդկաստանի հարաւային կողմը,
Բաս-իւլ-հաս՝ Արաբիոյ հար. արեւելեան կողմը,
Պապա պուրնու՝ Թուրքիոյ արեւմտեան կողմը,
236. Ասիոյ գլխաւոր լեռնագօտիներն են,
Կովկաս՝ Սեւ եւ Կասպից ծովերուն միջոցը,
Ալթէյ եւ Սքանովոյ՝ Սիպերիոյ եւ Չինաստանի մէջ,
Թիէն-Շան կամ Երկնային լեռինք, Ինսու-Քուս :

Քուէն-Լիւն, Քարա-Քորում՝ Չինաստանի մէջ :

Հիմալայա՝ Հնդկաստանի հիւս. կողմը,

Կաթ լեռինք՝ Հնդկաստանի հար. կողմը :

Էլպուս՝ Թուրքիոյ եւ Պարսկաստանի միջոցը :

Տեմալիէն՝ Պարսկաստանի մէջ :

Արարատ՝ Կովկասեան գաւառաց մէջ :

Տաւրոս՝ Փոքր Ասիոյ մէջ :

Լիբանան՝ Թուրքիոյ հարաւային կողմը,

Ուրալ լեռինք՝ Ասիա Եւրոպայէ կը զատեն :

Ա. Հիմալայա լեռինք աշխարհիս ամէնէն բարձր լեռներն են, որոց մէջ Էվերէսթ կամ Կո-րիզանգար լեռն 8840 մէդր բարձրութիւն ունի : Սոյն լեռնագօտոյն մէջ կան ուրիշ վեց գագաթներ եւս որոց իւրաքանչիւրն 8000 մէդրէ աւելի բարձրութիւն ունի :

Բ. Ասիոյ մէջ, Մեծ ովկիանոսի կղզեաց շատերն հրաբղխային են, ինչպէս Նիֆոն կղզին, Քու-րիլեան կղզիք, Քամչաթքա թերակղզին եւն :

— — — — —

ԱՍԻԱԿԱՆ ԱՇԽԱՐՀՔ

Դ Ա Ս Ի

ԱՍԻԱԿԱՆ ՌՈՒՍԻԱ

237. Ասիական Ռուսիա երեք գլխաւոր երկիրներէ կը բաղկանայ, որք են,

ՍԻՊԵՐԻԱ, ԿՈՎԿԱՍԻԱ կամ ԱՆԴՐԱԿՈՎԿԱՍՍ, ԹՈՒՐՔԱՍՏԱՆ կամ ԿԵԴՐՈՆԱԿԱՆ ՍՍԻԱ

Ս Ի Պ Ե Ր Ի Ա

238. Սիպերիոյ սահմանն է հիւսիսէն՝ Սառ. ովկիանոս, արեւելքէն՝ Մեծ ովկիանոս, հարաւէն՝ Չինաստան, արեւմուտքէն՝ Ուրալ լեռինք եւ Ուրալ գետ:

239. Սիպերիոյ տարածութիւնն է 13,600,000 քառ. քիլոմէդր եւ բնակիչն է 6,000,000:

Ա. Սիպերիա ամբողջ Եւրոպայէ շատ մեծ է,

237. Ասիական Ռուսիա քանի՞ մասերէ կը բաղկանայ:

238. Սիպերիոյ սահմանն որքն է:

239. Ո՞րչափ է Սիպերիոյ տարածութիւնն եւ բնակիչը:

բայց բնակիչը Յ միլիոն է, վասն զի երկիրը խիստ ցուրտ ըլլալով, բուսեղէն եւ արմտիք չեն աճիր :

Բ. Սիպերիոյ բնակչաց շատերն Եւրոպական Ռուսիայէ աքսորեալներ են : Եւրոպական Ռուսիոյ մէջ ոճրագործ եւ խիստ պատժոյ արժանիներ հոս կ'աքսորուին :

240. Սիպերիա անուանի է իր հանքային հարստութեամբ եւ մուշտակաւոր կենդանիներով. ունի ոսկիի, բլաթիինի, արծաթի, պղնձի, երկաթի հանքեր :

241. Սիպերիոյ բնակիչք կրօնքով յունադաւան են :

242. Սիպերիա մայրաքաղաք չունի. քանի մը գաւառական քաղաքներ ունի, որք են.

Թոպոլսք (30000), Օպի եւ Թոպոլ գետերուն գետախառնունքին վրայ, Չինու եւ Եւրոպիոյ վաճառաց առեւտուրի կեդրոնատեղին :

Իրբուքսք (30000), Պայքալ լճին մօտ վաճառաչակ եւ ծաղկեալ քաղաք :

Օմսք (25000), կարեւոր քաղաք Իրթիչ գետակին վրայ. մուշտակի առեւտուր ունի :

Անուանի են նաեւ Թոմսք, Սագուքսք քաղաքները :

240. Սիպերիա ի՞նչ մկողմանէ անուանի է :

241. կրօնքն ի՞նչ է :

242. Սիպերիոյ քաղաքներն որո՞նք են :

ԿՈՎԿԱՍԻԱ ԿԱՄ ԱՆԴՐԱԿՈՎԿԱՍ

243. Կովկասիոյ սահմանն է հիւսիսէն՝ Եւրոպական Ռուսիա, արեւելքէն՝ Կասպից ծով, հարաւէն՝ Թուրքիա, արեւմուտքէն՝ Սև ծով:

Կովկասիա կը սարունակէ Ապաղա, Իմէրէթ, Վրաստան, Շիրվան եւ Չէրքէզաց երկիրները:

244. Տարածութիւնն է 470000 քառ. քիլոմէտր եւ բազմամարդութիւնը 7,000,000:

245. Բերքերն են ցորեն, քարիւղ, դարի, ազնիւ զինի, մեղր, մետաքս, բամպակ:

246. Գլխաւոր հանքերն են երկաթ, պղինձ, կապար:

Ա. Այս երկրին քարիւղն շատ առատ է, եւ վերջին տարիներս մեծ համբաւ դտաւ եւ ամէն կողմ տարածուեցաւ:

Բ. Կովկասիոյ բնակիչք ընդհանրապէս վայելչադէմ են եւ գեղեցիկ, մանաւանդ Վրացիք եւ Չէրքէզք:

247. Մեծագոյն մասն յունադաւան են, բայց կան նաև Մահմէտականներ:

248. Գլխաւոր քաղաքն է,

243. Կովկասիոյ սահմանն ո՞րն է:

244. Ո՞րչափ է տարածութիւնն եւ բազմամարդութիւնը:

245. Կովկասիոյ բերքերն ի՞նչ են:

246. Ի՞նչ հանքեր ունի:

247. Կրօնքն ի՞նչ է:

248. Որո՞նք են գլխաւոր քաղաքները:

Տիֆլիս կամ Թիֆլիզ (120000), Կուր գետին վրայ մեծ եւ վաճառաչահ քաղաք, ունի գեղեցիկ շէնքեր : Բօքի (20000), Սեւ ծովուն վրայ բանուկ նաւահանգիստ :

Պաֆու (20000), Կասպից ծովուն վրայ բանուկ նաւահանգիստ եւ վաճառաչահ քաղաք. անսպառ քարիւղի հանքեր ունի :

Նրեւան (12000), ունի ամուր բերդ եւ շատ հնութիւններ : Նրեւանայ մօտն է Վաղարշապատ ուր կայ էջմիածնայ վանքն եւ ուր կը նստի ընդհանուր Հայոց Ս. Կաթողիկոսը :

Անուանի են նաեւ Պաթում, Կարս, Կիւմրիւ քաղաքները :

Կ Ե Դ Ր Ո Ն Ա Կ Ա Ն Ա Ս Ի Ա

249. Կեդրոնական Ասիոյ սահմանն է հիւսիսէն՝ Սիպերիա, արեւելքէն՝ Չինաստան, հարաւէն՝ Աֆղանիստան եւ Պարսկաստան, արեւմուտքէն՝ Կասպից ծով :

Ա. Յառաջագոյն այս երկիրն ինքնագլուխ թաթարք կամ թուրքաստան կը կոչուէր : Հիմա Կեդրոնական Ասիա կ'ըսուի :

Բ. Թուրքաստանի խիստ մեծագոյն մասը Ռուսիոյ կը վերաբերի. աննշան մաս մ'ալ երկու իշ-

խանութեանց կը բաժնուի, որք էն Պուխարա
և Երևան, որք թէեւ ինքնօրէն պետութիւններ
կը ձեռացնեն, բայց Ռուսիոյ գերիշխանութեան
տակ են :

250. Ընդհանուր տարածութիւնն է 3,500,000
քառ. քիլոմէդր, և կը բաժնուի հետեւեալ կերպով .
Ռուսիոյ 3,250,000 քառ. քիլոմէդր :

Պուխարայի 190000 „ „

Երևանի 60000 „ „

251. Ընդհանուր բազմամարդութիւնն է 9000000
և կը բաժնուի այսպէս .

Ռուսիոյ 6,000,000 բնակիչ

Պուխարայի 2,250,000 „

Երևանի 750000 „

252. Գլխաւոր բերքերն են ցորեն, գարի, բամ-
պակ և պտուղներ :

253. Գլխաւոր հանքերն են ոսկի, արծաթ և
մեծագին քարեր :

254. Բնակիչք կրօնքով Մահմէտական են :

255. Գլխաւոր քաղաքներն են,
Թաւեհնիս (100000), ունի նորաշէն թաղեր և ու-
րիշ երեւելի շէնքեր :

Խոխանիս (50000), վաճառաշահ և ճարտարարուեստ

250. Կեդրոնական Ասիոյ տարածութիւնն ո՞րչափ է :

251. Բազմամարդութիւնն ո՞րչափ է :

252. Գլխաւոր բերքերն ի՞նչ են :

253. Ի՞նչ հանքեր ունի :

254. Կրօնքն ի՞նչ է :

255. Ռուսական թուրքաստանի գլխաւոր քաղաքներն որո՞նք

են :

քաղաք, երբեմն ինքնագլուխ Խանութիւն էր :

Սըմբրդանիս (40000), վաճառաչահ քաղաք. ունի նորաչէն թաղեր :

Անուանի են նաեւ Խոննեմիս, Միրվ, Բալլիս քաղաքները :

256. Պուխարայի Խանութեան գլխաւոր քաղաքն է,

Պուխարա (80000), հին երեւելի քաղաք, Միջին Ասիոյ առեւտուրի կեդրոնատեղին է :

257. Խիվայի Խանութեան գլխաւոր քաղաքն է, Խիվա (20000), պտղաբեր դաշտի մը մէջ. Մահմետականաց դպրոցներն անուանի են :

Դ Ա Ս Խ Ա .

Չ Ի Ն Ա Ս Տ Ա Ն

258. Չինաստանի սահմանն է հիւսիսէն՝ Սիպերիա, արեւելքէն՝ Մեծ ովկիանոս կամ անկէ ձեւացած ծովերը, հարաւէն՝ Չինաց ծով, Հնդկաչին եւ Հնդկաստան, արեւմուտքէն՝ Աֆղանիստան եւ Թուրքաստան :

256. Պուխարայի Խանութեան գլխաւոր քաղաքն ^արն է :

257. Խիվայի Խանութեան գլխաւոր քաղաքն ^արն է :

258. Չինաստանի սահմանն ^արն է :

259. Չինաստանի տարածութիւնն է 12,000,000 քառ. քիլոմէդր, եւ բազմամարդութիւնը 430,000,000:

Չինաստան ամբողջ Եւրոպայէն մեծ է. Մեծն Բրիտանիայէ եւ Ռուսաց տէրութենէն յետոյ աշխարհիս ամէնէն մեծ եւ ընդարձակ երկիրն է. երկրագունտիս վրայ գտնուած բնակչաց իբր մէկ երրորդը Չինաստանի մէջ են:

260. Չինաստանի գլխաւոր բերքերն են թէյ, բրինձ, ցորեն, մետաքս, բամպակ, շաքարի եղէգն, իւղալից հունտեր, համեմունք:

Ա. Չինաստանի մէջ երկրագործութիւնն յարգի է. թէյը աշխարհիս ամէն կողմը կը շրկուի. աշխարհիս վրայ սպառուած թէյին երեք չորրորդը Չինաստանէն կ'ելնէ:

Բ. Աշխարհիս վրայ չկայ երկիր մը որ Չինաստանի չափ մետաքս արտադրէ. ասոր կը յաջորդէ Իտալիա: Շերամի որդը Չինաստանէն Եւրոպա տարուած է:

261. Գլխաւոր հանքերն են ոսկի, արծաթ, երկաթ, սղինձ, սնդիկ, հանքածուխ եւ մեծագին քարեր:

Հանքածուխի հանքերը թէեւ խիստ ընդարձակ են եւ առատ, բայց չեն բանեցններ.

262. Չինաստանցիք աշխատասէր եւ արհեստի

259. Ո՞րչափ է Չինաստանի տարածութիւնը, եւ բազմամարդութիւնը:

260. Չինաստանի գլխաւոր բերքերն ի՞նչ են:

261. Գլխաւոր հանքերն ի՞նչ են:

262. Չինացիք ի՞նչ բանի մէջ յաջողակ են:

մէջ շատ յաջողակ են. մետաքսեայ բանուածքները, թուղթը, յախճապակին, վէրնիճը, թանաքը (սեւ ներկ) շատ նշանաւոր են :

Չինացիք առաջ ո՛չ օտար երկիր պանդուխտ կ'ըլլային եւ ոչ օտարներն իրենց երկիրը կ'ընդունէին, բայց վերջին տարիներս շատ նաւահանգիստներ բացուեցան Եւրոպական վաճառականութեան առջեւ: Չինաստանի ծովեզերաց մեծ մասը հիմակ Եւրոպական տէրութեանց ձեռքն անցած են, ինչպէս Անգլիոյ, Ռուսիոյ, Գերմանիոյ եւ Ֆրանսայի :

263. Չինաց կրօնքը կռապաշտութիւն է, եւ մեծ մասն ալ Մահձէտական:

264. Չինաստանի մայրաքաղաքն է,

Փեփին (1,600,000), երկու մասերէ կը բաղկանայ, մին ներքին եւ բուն քաղաքը եւ միւսն՝ արտաքին կամ արուարձանները. ներքին մասին մէջ է կայսեր պալատը. կան նաեւ դիտարան, գրատուն եւ տպարան :

265. Միւս երեւելի քաղաքներն են,

Քանքօն (1,500,000), կայսրութեան առաջին նաւահանգիստն է, վաճառաչահ քաղաք :

Թիեմձին (1,000,000), Փէքինի նաւահանգիստն է, վաճառաչահ քաղաք :

Հան-Քու (600000), Եանկ-ձէ-Քեանկ գետին վրայ, թէյի առեւտուրի կեդրոնատեղի :

Նանգին (500000), կայսրութեան հին մայրաքա-

263. կրօնքն ի՞նչ է :

264. Ո՞րն է Չինաստանի մայրաքաղաքը եւ ի՞նչ կրնաս ըսել անոր վրայ :

265. Ուրիշ ի՞նչ երեւելի քաղաքներ կան :

զարն է . ուսմանց, գիտութեանց եւ տպագրութեան մէջ շատ զարգացեալ է :

Շանկ-հայ (350000), Սանկ-ձէ-Քեանկ զեաին բերնին մօտ մեծ նաւահանգիստ, առեւտուրը բանուկ է . թէյի սպարտէզներն համբաւեալ են . շատ Եւրոպացիներ եւ Ամերիկացիներ հաստատուած են հոս :

Անուանի եւ նաեւ Շանկչեու , Հանգչեու , Ֆուչեու , Նիկկ-փօ քաղաքները :

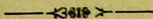
Ա . Չինաստանի քաղաքներէն շատերն բազմամարդ են . 100000 է աւելի բնակիչ ունեցող 60 քաղաքներ կան :

Բ . Չինաստան խիստ ընդարձակ երկիր մը լինելով, այլեւայլ կլիմաներ ունի . հարաւային կողմերը տաք է , մէջտեղերը բարեխառն , հիւսիսային կողմը ցուրտ , նոյնպէս արեւմտեան կողմը՝ բարձր լեռանց սրահառաւ : Արեւմտեան կողմն ընդարձակ անապատներ կան . նշանաւոր է Կոպի կամ Շաւոյ մեծ անապատը : Կոպի անապատին տարածութիւնը Ֆրանսայի, Գերմանիոյ եւ Աւստրո-Հունգարիոյ տարածութեան գումարին չափ է :

Գ . Չինաստանի մէջ բազմաթիւ ջրանցքներ կան որոց մէջ ամէնէն մեծն ու երեւելին է Կայսերական ջրանցը , որ 1200 քիլոմէտր երկայնութիւն ունի եւ Փէքինէ մինչև Սանկ-ձէ-Քեանկ զեա կ'երկարի . կ'ըսուի թէ 700 տարիէն շինուեր է :

Դ . Բուն Չինի հիւսիսային կողմը կայ նաեւ մեծ սարիսպ մը որոյ երկայնութիւնը 2200 քիլոմէտր է , 20—30 ոտք բարձրութեամբ եւ այն չափ լայն որ վեց ձիաւոր քովէ քով կրնան երթալ : Այդ երկայնութիւնը Փարիզէն մինչև Կ . Պօլիս

ըսել է: Քրիստոսէ 215 տարի առաջ շինուած է:
Ե. Չինական կայսրութիւնն Երկնային կայսրու-
թիւն կ'ըսուի. կայսրը՝ Երկնից որդի է (Քիեհսի)
եւ իշխանք Մանսարին:

Դ Ա Ս Ի Բ.

Ք Ո Ր Է Ա

266. Քորէա՝ Չինաստանի արեւելեան կողմը
ձափոնի եւ Դեղին ծովերու մէջ երկնցած լեռնոտ
թերակղզի է:

267. Տարածութիւնն է 220000 քառ. քիլոմէդր
եւ բնակիչը 10,000,000:

Ա. Քորէա աղէկ մշակուած եւ շատ բազմա-
մարդ երկիր է: Քորէա առանձին Թագաւորու-
թիւն է, եւ երկիրը բաց է Չինացւոց, ձա-
փոնացւոց եւ Ռուսաց առջեւ:

268. Բնակիչք կռապաշտ են:

269. Մայրաքաղաքն է,

ՍԷՈՒԼ (30000), առեւտուրը բանուկ:

266. Ո՛ւր է Քորէա:

267. Ո՛րչափ է տարածութիւնն եւ բնակիչը:

268. Կրօնքն ի՞նչ է:

269. Մայրաքաղաքն ո՞րն է:

Գ Ա Ս Ի Գ.

Հ Ն Դ Կ Ա Չ Ի Ն

ՉՅ0. Հնդկաչինի սահմանն է հիւսիսէն՝ Չինաստան, արեւելքէն Չինաց ծով, հարաւէն՝ Հնդկաց ովկիանոս, արեւմուտքէն՝ Պենկալայի ծոց եւ Հնդկաստան :

ՉՅ1. Հնդկաչինի տարածութիւնն է 2,000,000 քառակուսի քիլոմէդր, եւ բազմամարդութիւնը 35,000,000 :

ՉՅ2. Գլխաւոր բերքերն են բրինձ, որ շատ առատ է եւ ծողովրդեան գլխաւոր սնունդն է, շաքարի եղէգն, խահուէ, թէյ, սղպեղ, բամպակ, փղոսկր :

ՉՅ3. Գլխաւոր հանքերն են ոսկի, արծաթ, անագ, հանքածուխ, սաթ :

ՉՅ4. Ամբողջ Հնդկաչինի բնիկները կռապաշտ են :

Ա. Անտառային ծառերն եւ բոյսերը շատ զօրաւոր են եւ ընտիր ատաղձ կուտան նաւաշինութեան :

270. Հնդկաչինի սահմանն ո՞րն է :

271. Ո՞րչափ է Հնդկաչինի տարածութիւնն եւ բազմամարդութիւնը :

272. Գլխաւոր բերքերն ի՞նչ են :

273. Գլխաւոր հանքերն ի՞նչ են :

274. Կրօնքն ի՞նչ է :

Բ. Հնտանի կենդանիներէն կը գտնուին եզն
եւ գոմէշ. իսկ վայրենիներէն ամէն տեսակը,
մանաւանդ թուռաւոր օձեր:

275. Հնդկաչին հինգ գլխաւոր մասերէ կը բաղ-
կանայ որք են, Հնդկաչին-Ֆրանսական, Սիամ, Պիր-
ման, Հնդկաչին-Անգլիական, Մալաքա :

ՀՆԴԿԱՉԻՆ-ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ

276. Ֆրանսական Հնդկաչին կը պարունակէ
Թոնքին, Աննամ, Ֆրանսական Գոչինչին, Բամպոն :

Ասոնք երբեմն Աննամի կայսրութիւնը կը կազ-
մէին: Վերջին տարիներս Ֆրանսացիք տիրեցին
անոնց :

277. Ֆրանսական Հնդկաչինի տարածութիւնն
է 580000 քառ. քիլոմէր, եւ բնակիչը 22,500,000 :

278. Իւրաքանչիւր մաս իւր մայրաքաղաքն
ունի :

Թոնքինի	մայրաքաղաքն է	Հանոյի	(150000),
Աննամի	»	Հուէ:	(60000) :
Ֆրանս. Գոչինչինի	»	Սայկոն	(80000) :
Բամպոնի	»	Բնոմբէնկ	(40000) :

275. Հնդկաչին քանի՞ գլխաւոր մասերէ կը բաղկանայ :

276. Ֆրանսական Հնդկաչին ի՞նչ երկիրներ կը պարունակէ:

277. Ո՞րչափ է Ֆրանսական Հնդկաչինի տարածութիւնը եւ
բնակիչը:

278. Ո՞րն է մայրաքաղաքը:

Ս Ի Ա Մ

279. Սիամ՝ Հնդկաչինի կեդրոնն՝ ինքնազուխ
թագաւորութիւն է :

280. Տարածութիւնն է 700000 քառ. քիլոմէդր
և բնակիչք 5,000,000 :

281. Սիամի մայրաքաղաքն է,
Պանգոն (500000), Մէնամ գետին բերնին մօտ,
վաճառաշահ և բանուկ նաւահանդիսատ. ունի մեծ
շէնքեր և մեհեան :

Պ Ի Ր Մ Ա Ն Ի Ա

282. Հնդկաչինի հիւսիսային կողմն առանձին
թագաւորութիւն է, ընդ գերիշխանութեամբ Անդ-
զիոյ :

283. Տարածութիւնն է 440000 քառ. քիլոմէդր
և բնակիչք 4,000,000 :

284. Պիրմանիոյ մայրաքաղաքն է,
Մանսալէ (100000), Իրաւուատտի գետին վրայ
շէն քաղաք :

-
279. Ի՞նչ կրնաս ըսել Սիամի վրայ :
280. Ո՞րչափ է տարածութիւնը և բնակիչք :
281. Սիամի մայրաքաղաքն ո՞րն է և Ի՞նչ կրնաս ըսել ա-
նոր վրայ :
282. Ի՞նչ կրնաս ըսել Պիրմանիոյ վրայ :
283. Ո՞րչափ է տարածութիւնը և բնակիչք :
284. Ո՞րն է մայրաքաղաքը և Ի՞նչ կրնաս ըսել անոր վրայ :

ՀՆԴԿԱԶԻՆ-ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ

285. Անգլիական Հնդկաչին ըսելով կը հասկցուին արեւմտեան եզրերը մի քանի տեղեր, ինչպէս Արաֆանի, Փեկուի, Մարթապանի գաւառներն, Մալաքա քաղաքն եւ Սինկապուր կղզին :

286. Տարածութիւնն է 200000 քառ. քիլոմէդր եւ բնակիչը 3,500,000 :

287. Մայրաքաղաքն է, Թանկուց (13000), Փէկուի մասին մէջ նշանաւոր նաւահանգիստ :

Մ Ա Լ Ա Ք Ք Ա

288. Մալաքա Հնդկաչինի հարաւային կողմն երկնցած թերակղզի է, ուր կան մի քանի փոքր իշխանութիւններ :

289. Տարածութիւնն է 80000 քառ. քիլոմէդր, եւ բնակիչը 300000 :

290. Գլխաւոր քաղաքն է, Սալանկուր (25000) : արեւմտեան եզերաց վրայ նաւահանգիստ :

285. Անգլիական Հնդկաչին ըսելով ^{ո՞ր} երկիրները կ'իմացուին :

286. Ո՞րչափ է տարածութիւնը եւ բնակիչը :

287. Ո՞րն է մայրաքաղաքը եւ ի՞նչ կրնաս ըսել անոր վրայ :

288. Ի՞նչ կրնաս ըսել Մալաքայի վրայ :

289. Ո՞րչափ է տարածութիւնը եւ բնակիչը :

590. Գլխաւոր քաղաքն ^{ո՞րն} է :

Ճ Ա Փ Ո Ն

291. Ճափոն , Չինաստանի արեւելեան կողմը ,
Լեճ տիկիանոսի մէջ կղզիներէ կը բաղկանայ :

292. Ճափոնը բաղկացնող գլխաւոր կղզիները
չորս են . Կսոյ , Նիֆոն , Սիփոֆն , Քիւ-Սիւ :

293. Տարածութիւնն է 380000 քառ . քիլոմէդր
եւ բնակիչը 38,000,000 :

Ճափոնի պետութիւնը բաղկացնող կղզիք թուով
500 է աւելի են , բայց գլխաւորները վերոյիշեալ
չորսն են , որոց մէջ ամէնէն մեծն է Նիֆոն .
տարածութիւնն է 223000 քառ . քիլոմէդր , իսկ
չորս կղզիներէն փոքրագոյնն է Սիքոքի որ ունի
18000 քառ . քիլոմէդր տարածութիւն :

294. Գլխաւոր բերքերն են մետաքս , թէյ ,
բրինձ , բամպակ , ցորեն , շաքար եւ շատ տեսակ
պտուղներ :

295. Գլխաւոր հանքերն են ոսկի , արծաթ ,
պղինձ , երկաթ , անագ եւ մեծազին քարեր :

296. Ճափոնցիք ալ Չինացւոց պէս կուսպաշտ
են :

291. Ո՞ւր է Ճափոնի երկիրը :

292. Որո՞նք են այդ կղզիներն :

293. Որչափ է Ճափոնի տարածութիւնն եւ բնակիչը :

294. Գլխաւոր բերքերն ի՞նչ են :

295. Ի՞նչ հանքեր ունի :

296. Կրօնքն ի՞նչ է :

297. Ճափոնի մայրաքաղաքն է :

ԵՏՈՑ կամ ԹՈՒՔՈՑ (1,200,000), Նիֆոն կղզւոյն մէջ, Ասիոյ մեծ եւ գեղեցիկ քաղաքներէն մին . ունի կանոնաւոր եւ մաքուր փողոցներ եւ համալսարան :

298. Միւս երեւելի քաղաքներն են ,

Քիոթոյ կամ Միաֆոյ (300,000), նախկին մայրաքաղաքը . գիտութիւնք շատ ծաղկած են . ունի մեծ շէնքեր եւ երեւելի մեհեաններ :

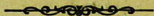
Եօօհամա (120000), Նիֆոն կղզւոյն մէջ . կայսրութեան առաջին նաւահանգիստն է :

Անուանի են նաեւ Օսաֆա, Նակասաֆի քաղաքները :

Ա. Ճափոնցիք ալ, Չինացւոց պէս, առաջներն օտարական չէին ընդուներ իրենց երկիրը, բայց այժմ ամէն ազգ կրնայ Ճափոնի հետ հաղորդակցիլ եւ ամէն քաղաքի մէջ բնակիլ :

Բ. Ճափոնցիք արեւելեան ժողովրդոց մէջ ամենէն լուսաւորեալը կը համարուին . բարձր դպրոցներու թիւն օր քան զօր կ'աւելնայ եւ Եւրոպական կրթութիւն կը տրուի . կայսրը ՄիֆաՅօ կ'ըսուի . լուսաւորեալ գաղափարաց տէր՝ եւրոպական կարգեր ու կանոններ կը հաստատէ վարչային գործոց մէջ :

Գ. Ճափոնի կը վերաբերին նաեւ Քուրիլեան, Լիէու-Քիէու, Պոնին եւ Փորմոզա կղզիք :

297. Ո՞րն է մայրաքաղաքն եւ ի՞նչ կրնաս ըսել անոր վրայ :

293. Ուրիշ ի՞նչ երեւելի քաղաքներ կան :

Դ Ա Ս Ի Զ .

Հ Ն Դ Կ Ա Ս Տ Ա Ն

299. Հնդկաստանի սահմանն է հիւսիսէն՝ Հիմալայա լեռանց դօտին , որ Հնդկաստանը Չինաստանէն կը դատէ , արեւելքէն՝ Հնդկաչին եւ Պենկալայի ծոց , հարաւէն՝ Հնդկաց ովկիանոս , արեւմուտքէն՝ Օմանի ծոց , Պելուճիստան եւ Աֆղանիստան :

300. Հնդկաստանի տարածութիւնն է՝ 3,600,000 քառ. քիլոմէդր , եւ բնակիչը 250,000,000 :

Ա . Հնդկաստանի հարաւային կողմերն են կար լերինք , որք երկու դօտի են , արեւմտեան եւ արեւելեան . ասոնց միջոցն ընդարձակ դաշտադէտին է եւ Տեքքան կ'ըսուի : Շատ անգամ Հնդկաստանի հարաւային մասը՝ բուն թերակղզին՝ Տէքքան անունով կը յիշուի :

301. Հնդկաստան շատ բարեբեր երկիր է . գլխաւոր բերքերն են բամպակ , ցորեն , աֆիոն , բրինձ , թէյ , լեզակ , շաքարեղէղ , ծխախոտ , խնկեղէններ :

Ա . Հնդկաստան աշխարհիս վրայ Միացեալ Նահանգներէն յետոյ առաջին երկիրն է որ ամէնէն աւելի բամպակ կ'արտադրէ :

299. Հնդկաստանի սահմանն ո՞րն է :

300. Ո՞րչափ է Հնդկաստանի տարածութիւնը եւ բնակիչը :

301. Հնդկաստանի գլխաւոր բերքերն ի՞նչ են :

302. Հնտանի կենդանեաց գլխաւորներն են եզն, ոչխար, ուղտ, հնդկահաւ եւ փիղ, որ շատ տեղեր ընտանեցած ըլլալով, կը ծառայէ մարդուս։ Իսկ վայրի կենդանեաց մէջ ռնգեղջիւր, վագր, առիւծ, կապիկ, կոկորդիլոս եւ շատ վիթխարի օձեր։

303. Արհեստից եւ ճարտարութեանց մէջ յաջողակ են. բրդեղէն, բամպակեղէն, մանաւանդ մետաքսեղէն դիպակներն յարգի են. կը պատրաստեն նաեւ շատ ազնիւ շալեր։

304. Գլխաւոր հանքերն են ոսկի, արծաթ, պղինձ, երկաթ, կապար, հանքածուխ. կան նաեւ ադամանդ եւ մեծագին քարեր։ Սէյլան կղզւոյն եզերքը մարգարիտ կ'որսացուի։

Հնդկաստանի մեծագոյն մասն Անգլիացւոց կը վերաբերի, մնացեալ մասը Հնդիկ իշխանաց ձեռքն է, մասամբ ինքնագլուխ եւ մասամբ Անգլիացւոց հարկատու։

Ֆրանսացիք եւ Փորթուկալցիք մի քանի տեղեր ունին։

305. Ժողովրդին մեծագոյն մասին կրօնն էՊուտտայականութիւն. կան նաեւ շատ Մահմէտականներ։

306. Հնդկաստանի մայրաքաղաքն է,

ԿԱԼԿԱԹԱ (800000), հոս կը նստի Անգլ. փոխարքան, վաճառաշահ նաւահանգիստ Գանգէսի մէկ ճիւղին վրայ. արուեստից եւ գիտութեանց կողմանէ ծաղ-

302. Գլխաւոր կենդանիներն որո՞նք են։

303. Հնդկաստանցիք ի՞նչ բանի մէջ յաջողակ են։

304. Գլխաւոր հանքերն ի՞նչ են։

305. Կրօնքն ի՞նչ է։

306. Ո՞րն է մայրաքաղաքն եւ ի՞նչ կրնաս ըսել անոր վրայ։

կեալ է, ունի հոյակապ շէնքեր եւ գեղեցիկ թաղեր :

307. Միւս երեւելի քաղաքներն են,

Պոմպայ (775000), արեւմտեան եղերաց վրայ .
Հնդկաստանի առաջին նաւահանգիստն է եւ վաճա-
ռականութեան կեդրոնը :

Մասրաւ (410,000), արեւելեան եղերաց վրայ .
մեծազին քարերու առեւտուրն անուանի է :

Պեմարկու (200000), Գանդէսի վրայ Հնդկաց սրբա-
զան քաղաքն է եւ մեծ ուխտատեղի :

Անուանի են նաեւ Բաքու, Տեղիսի, Լահոր, Ակրա
քաղաքները :

Ա. Հնդկաստանի մէջ 23 քաղաքներ կան որոց
իւրաքանչիւրին բնակիչը 100000 է աւելի է :

Բ. Սէյլան կղզին ալ Անգլիոյ կը վերաբերի :
Նշանաւոր է իր բարերարութեամբ եւ ախոր-
ժելի կլիմայով : Գլխաւոր նաւահանգիստներն են
Քոլումպօ եւ Փուան-սը-կալ : Սէյլան մեծաքա-
նակ թէյ կ'արտադրէ :

Գ. Հնդկաստանի երկաթուղեաց երկայնու-
թիւնն է 25000 քիլոմէտր :

Դ Ա Ս Ի Է .

Ա Ֆ Ղ Ա Ն Ս Տ Ա Ն

303. Աֆղանստանի սահմանն է հիւսիսէն՝ Թուրքաստան, արեւելքէն՝ Հնդկաստան, հարաւէն՝ Պելուճիստան, արեւմուտքէն՝ Պարսկաստան :

309. Տարածութիւնն է 740000 քառակուսի քիւմէդր, եւ բնակիչը 5,000,000 :

310. Բերքերն են արմաիք, ազնիւ պտուղներ, բամպակ, ծխախոտ, մետաքս :

311. Կրօնքն է Մահմէտականութիւն :

312. Աֆղանստանի մայրաքաղաքն է, ԲԱՊՈՒԼ (80000), բարերեր եւ գեղածիծաղ հովտի մը մէջ :

313. Միւս երեւելի քաղաքներն են :

Հերաք (60000), ունի մեծ վաճառականութիւն . Հնդկաստանի ճամբուն վրայ կարեւոր դիրք ունի, գորգերն ազնիւ են եւ վարդի իւղն անուանի :

Քանսահար (50000), ամուր եւ վաճառաչահ քաղաք :

303. Աֆղանստանի սահմանն ո՞րն է :

309. Ո՞րչափ է Աֆղանստանի տարածութիւնը եւ բնակիչը :

310. Կրօնքն ի՞նչ է :

311. Բերքերն ի՞նչ են :

312. Աֆղանստանի մայրաքաղաքն ո՞րն է :

313. Ուրիշ ի՞նչ երեւելի քաղաքներ կան :

Անուանի են նաեւ ճէլալապաս, Բալխ քաղաք-
ները :

Ա. Այս երկրին արեւմտեան կողմը Պարսկաս-
տանի սահմանին վրայ կը գտնուի Հինտուքուշ
լեւնագօտին որ 7000 մէդր բարձրութիւն ունի
Բ. Աֆղանստանի վեհապետն էմիր կը կոչուի :

Գ Ա Ս ԵՂ .

ՊԵՆՈՒՃԻՍՏԱՆ

314. Պելուճիստանի սահմանն է Հիւսիսէն՝ Աֆ-
ղանստան, արեւելքէն՝ Հնդկաստան, հարաւէն՝ Օ-
մանի ծոց եւ արեւմուտքէն՝ Պարսկաստան :

315. Տարածութիւնն է 275000 քառ. քիլո-
մէդր, եւ բնակիչը 600000 :

316. Բերքերն են ցորեն, բամպակ, լեզակ, նուշ
եւ շաքարեղէղ :

317. Կրօնքով Մահմէտական են :

318. Մայրաքաղաքն է,
Բէււաթ (20000), բարձր երկրի մը մէջ, հոս կը
բնակի երկրին Սանը :

314. Պելուճիստանի սահմանն ո՞րն է :

315. Ո՞րչափ է տարածութիւնն եւ բնակիչը :

316. Ի՞նչ բերքեր ունի :

317. Կրօնքն ի՞նչ է :

318. Ո՞րն է մայրաքաղաքը :

Անուանի են նաեւ Կանգալա, Սարալան, Մեքրան
քաղաքները :

Ա. Պելուճիստան ունի ոսկիի, արծաթի, երկաթի եւ գոյնզգոյն մարմարիոններու հանքեր, բայց անխնամ թողուած են : Բերքերուն մէջ կրնան յիշուիլ նաեւ տարօրինակ մեծութեամբ եւ 40—50 օխա ծանրութեամբ ձմերուկները :

Բ. Այս երկրին մէջ շատ մը վայրի անասուններ կան, ինչպէս առիւծ, վագր, ընձառիւծ եւայլն :

Գ. Երկրին պետն, որ Սան կ'ըսուի, խիստ սահմանափակ իշխանութիւն մը ունի :

Դ Ա Ս Ի Թ .

Ա Ր Ա Բ Ի Ա

319. Արարիոյ սահմանն է, հիւսիսէն՝ Թուրքիա, արեւելքէն՝ Պարսկաստան եւ Պարսից ծոց, հարաւէն՝ Հնդկաց ովկիանոս, արեւմուտքէն՝ Կարմիր ծով :

320. Արարիոյ տարածութիւնն է 2,850,000 քառ. քիլոմէտր, եւ բնակիչը 8,000,000 :

Ա. Արարիոյ արեւմտեան կողմը, Կարմիր ծո-

319. Արարիոյ սահմանն ո՞րն է :

320. Ո՞րչափ է տարածութիւնն եւ բնակիչը :

ժուռն եղերքն են Հիճաղ եւ Եմէն դաւառներն , որք երկրին կարեւոր մասը կը ձեւացնեն եւ Օսմանեան կայսրութեան կը վերարերին . երկու կուսակալութիւնք են 650000 քառ . քիլոմէդր տարածութեամբ եւ 2,000,000 բնակիչներով :

Բ. Արարիոյ հարաւային կողմը, Պապ-իւլ-Մանտէպի նեղուցին վրայ Ատէն քաղաքն Անգլիոյ կը վերարերի :

321. Գլխաւոր բերքերն են խնկեղէն , ձէթ , խէժ , համեմունք , արմաւ , աղնիւ խահուէ , աֆիոն , շաքարեղէգ , բամպակ , կարմիր ծովէն բուստ կ'երնէ :

322. Ընտանի կենդանեաց մէջ անուանի են աղնիւ ձին , ուղտն եւ էշը : Վայրի կենդանեաց մէջ առիւծ , վաղր , կապիկ եւ ջայլամ :

Ա. Արարիա դետեր եւ բարձր լեռներ չունի : Նշանաւոր է Սինա կամ Քորէր լեռը հիւսիսային արեւմտեան կողմն , անուանի է իբրեւ տեղի ուր Տասնաբանեայ օրէնքը տրուեցաւ Իսրայելացւոց : Քորէր՝ լեռնաշղթային անունն է , իսկ Սինա՝ նուիրական գաղաթն է . այս լեռը ձեպկը Մուսա կ'ըսուի , որ ըսել է Մովսէսի լեռ :

Բ. Արարիոյ կլիման շատ տաք է եւ յաճախ խորշակ (սամ եէլի) կը փչէ :

Գ. Բնակիչք Ֆէլլահ եւ Պէտէվի կ'ըսուին . առաջինք հողագործութեամբ , իսկ վերջինք դուրարուծութեամբ կ'զբաղին :

323. Կրօնքը Մահմէտականութիւն է :

321. Արարիոյ գլխաւոր բերքերն ի՞նչ են :

322. Ի՞նչ նշանաւոր կենդանիներ կան :

323. Կրօնքն ի՞նչ է :

324. Գլխաւոր քաղաքն է,

Մէքսի (50000), Տաճկաց սրբազան քաղաքն է և մեծ ուխտատեղի՝ Մարգարէին ծննդավայրն ըլլալուն համար. երեւելի է Պէյթուլլահ մզկիթն որոյ մէջն է Գեապէն :

325. Միւս երեւելի քաղաքներն են,

Մեքսիկե կամ Մեքսիկեք-իւլ-նեպի (20000), նոյնպէս սրբազան քաղաք Տաճկաց. հոս է Մարգարէին գերեզմանը :

Ճիսսե (40000), կարմիր ծովուն վրայ նաւահանգիստ Մէքքէի :

Սամպոյ (10000), կարմիր ծովուն վրայ նաւահանգիստ Մէտինէի :

Անուանի են նաեւ Մաւկաթ, Մոֆա, Սանա, Էլ-րիաթ քաղաքները :

Մէքքէ, Ճիսսէ և շրջակայքը Պեկե-իւլ-Հարեմ կ'ըսուին, որ ըսել է սուրբ երկիր :

324. Արաբիոյ գլխաւոր քաղաքն ո՞րն է :

325. Ուրիշ ի՞նչ երեւելի քաղաքներ կան :

ՊԱՐՍԿԱՍՏԱՆ

326. Պարսկաստանի սահմանն է հիւսիսէն՝ Կապ-կասիա եւ Կասպից ծովն, արեւելքէն՝ Աֆղանստան եւ Պելուճիստան, հարաւէն Օմանի եւ Պարսից ծո-ցերն, արեւմուտքէն՝ Թուրքիա :

327. Պարսկաստանի տարածութիւնն է 1,650,000 քառ. քիլոմէդր եւ բնակիչը 7,650,000 :

328. Տեղեր կան որք աւազուտ եւ անապատ են. բայց բարեբեր տեղեր ալ շատ կան, մանաւանդ հարաւային կողմերը : Գլխաւոր բերքերն են արմտիք բրինձ, մետաքս, բամպակ, ծխերդ (թէմպէքի) եւ առատօրէն աղնիւ պտուղներ, ինչպէս թութ, ծի-րան, սալոր, դեղձ, թուղ, նուշ, նուռ, վարդի իւղ :

329. Գլխաւոր հանքերն են ոսկի, արծաթ, պղինձ եւ երկաթ :

Պարսկաստանի մետաքսեղէնները, պղինձէ ա-նօթներն, մանաւանդ շալերը, գորգերն ու կա-պերտներն համրաւաւոր են :

326. Պարսկաստանի սահմանն ո՞րն է :

327. Ո՞րչափ է Պարսկաստանի տարածութիւնն եւ բնակիչը :

328. Ի՞նչպէս է Պարսկաստանի բարեբերութիւնը :

329. Ի՞նչ հանքեր ունի :

Պարսից ծոցէն առատ եւ ազնիւ մարդարիտ կ'երևէ :

330. Ընտանի կենդանեաց գլխաւորներն են ձիերն եւ ուղտերն, որք շատ յարգի են, նաեւ տեսակ մը ոչխար որոյ բուրդն ազնիւ եւ նուրբ է :

331. Պարսիկները կրօնքով Մահմէտական են :

332. Պարսկաստանի մայրաքաղաքն է, **ԹԵՀՐԱՆ** (210000), շէնքերուն մէջ անուանի է Շահին պալատը . ամառուան օդը վատառողջ է :

333. Միւս երեւելի քաղաքներն են,

Դավրեժ կամ Թեպրիզ (130000), վաճառաշահ գեղեցիկ եւ ամուր քաղաք է :

Սպահան (90000), հին մայրաքաղաք է, բերքերն առատ են եւ վաճառականութիւնը բանուկ : Սպահանի հին գորգերը շատ ծանրագին են :

Գազպէն (60000), Պարսից մեծ եւ ճարտարարուեստ քաղաքներէն մին. կապերտներն ու մետաքսեղէններն անուանի են :

Պուսիք, Պարսից ծոցին մէջ բանուկ նաւահանգիստ է :

Անուանի են նաեւ Պալմրուս, Մեքես, Շիրազ, Համասան, Սեզ քաղաքները :

330. Ընտանի կենդանեաց գլխաւորներն որո՞նք են :

331. Կրօնքն ի՞նչ է :

332. Ո՞րն է մայրաքաղաքն եւ ի՞նչ կրնաս ըսել անոր վրայ :

333. Ուրիշ ի՞նչ երեւելի քաղաքներ կան :

Գ Ա Ս Ի Ա .

Թ Ո Ւ Ր Ք Ի Ա (Ա Ս Ի Ա Կ Ա Ն)

334. Ասիական Թուրքիոյ սահմանն է Հիւսիսէն՝ Սեւ ծով եւ Կովկասիա, արեւելքէն՝ Կովկասիա եւ Պարսկաստան, հարաւէն՝ Արաբիա եւ Միջերկրական ծով, արեւմուտքէն՝ Միջերկրական, Արքիպելագոս եւ Մարմարա ծովերն :

335. Ասիական Թուրքիոյ տարածութիւնն է 1,900,000 քառ. քիլոմէդր, եւ բաղմամարդութիւնը 16,000,000, Հիւսիսէն երկու կուսակալութեանց տարածութիւնն ու բնակիչը իմիասին առնուած :

Ա. Ասիական Թուրքիոյ երկայնութիւնն է 2200 քիլոմէդր, Մարմարայէն մինչեւ Պարսից ծոցը, եւ լայնութիւնը 1300 քիլոմէդր, Կովկասեան սահմանագլխէն մինչեւ Սուէզի ջրանցքին բերանը :

Բ. Ասիական Թուրքիոյ արեւմտեան մասը Թերակղզի է եւ Փոքր-Ասիա կամ Անատոլու կ'ըսուի :

336. Ասիական Թուրքիոյ բնակիչք շատ մը այլալիքօն ազգերէ կը բաղկանան որոց մեծագոյն մասը Մահմէտական կամ Թուրք են :

334. Ասիական Թուրքիոյ սահմանն ^որն է :

335. Ո՞րչափ է Ասիական Թուրքիոյ տարածութիւնն եւ բաղմամարդութիւնը :

336 Բնակիչք ի՞նչ կրօնքէ եւ ազգէ են :

337 . Ասիական Թուրքիա այժմ քսաներկու նահանգներու (վիլայէթ) կը բաժնուին որք են ,

Ճէզայիրը-պահրը-Սէֆիտ , Խիւտավէնտիկեար , Այտըն , Գասթամունի , Տրապզոն , Գոնեա , Ատանա , Հալէպ , Սուրիա , Պէրութ , Էրզրում , Վան , Մուսուլ , Պաղտատ , Պասրա , Էնկիւրիւ , Սըվազ , Մամուրէթ-իւլ-Ազիզ , Պիթլիզ , Պէրութ , Տիարպէքիր , Հիճազ , Եմէն :

Ասոնցմէ զատ կան երկու առանձնաշնորհեալ Միւթէսարրֆութիւնք , որք ինչ ինչ մասնաւոր շնորհումներ ունին եւ են Սամոս եւ Ճէպէլը Լիպնան (Լիբանան) :

Մարմարա ծովուն արեւելեան կողմն է Նիկոմիդիոյ (Իզմիտ) գաւառն որ Կ . Պոլսոյ կուսակալութեան իրաւասութեան տակ է :

Նահանգներն իրենց ստորաբաժանումնքն ունին , ինչպէս յիվա (սանճագ) , գազա , Գահիյէ :

Վիլայէթի կառավարիչը կ'ըսուի վալի , Սանճագինը՝ Միւքսաարֆ , Գազայինը՝ Գայմագամ , Նահիյէինը՝ Միւսիր :

338 . Թուրքիա ընդարձակ երկիր մ'ըլլալով՝ այլեւայլ կլիմա ունի . հիւսիսային արեւելեան կողմը ցուրտ , Անատոլու բարեխառն , հարաւային եւ հարաւ-արեւելեան կողմերը տաք են :

339 . Գլխաւոր բերքերն են արմտիք , բամպակ , մետաքս , ափիոն , ցորեն , ծխախոտ , ձէթ , խաղող ,

337. Ասիական Թուրքիա քսանի՞ կուսակալութեանց [վիլայէթ] կը բաժնուի :

338. Կլիման ի՞նչպէս է :

339. Ասիական Թուրքիոյ բերքերն ի՞նչ են .

թուղ, կաղին, լիմոն, նարինջ, շուշմա (սուսամ) եւ
ամէն տեսակ պտուղներ :

340. Երկիրը հարուստ հանքեր ունի, ինչպէս
են արծաթ, կապար, պղինձ, երկաթ, հանքածուխ
եւ աղնիւ մարմարիոն :

341. Ընտանի կենդանեաց գլխաւորներն են
էնկիւրիի այծ, ոչխար, ձի, ջորի, ուղտ, նաեւ մուշ-
տակաւոր կենդանիներ :

342. Ուսմունք եւ գիտութիւնք սկսած են ծաղ-
կիլ, մանաւանդ վերջին ժամանակներս մեծ յառաջա-
դիմութիւն կ'ընեն, ամենէն յետին դաւառն անդամ
իր Բիւշտիյէ վարժարանն ունի : Իսկ մետաքսեղէնն,
ասուեղէնն, բամպակեղէնը, կաշեգործութիւնը, աղ-
նիւ գորգերն ու սղնձեղէնները լաւ վիճակի մէջ են :

343. Վերոյիշեալ ՉՉ կուսակալութիւնք իրենց
գիրքով կը գանուին,

Խիւտաովէնտիկեար՝ Մարմարայի վրայ :

Ա.յտըն՝ Արքիպեղագոսի վրայ :

Գասթամունի, Տրապիզոն՝ Սեւ ծովու վրայ :

Գոնեա, Ատանա, Հալէպ, Սուրիա, Պէրութ՝ Մի-
ջերկրականի վրայ :

Էրզրում՝ Կալիպատիոյ սահմանին վրայ :

Վան, Մուսուլ, Պաղտատ, Պասրա՝ Պարսից սահ-
մանին վրայ :

Էնկիւրիւ, Սըվազ, Մամուրէթ-իւլ-Աղիզ, Պիթլիզ
մէջտեղուանքը :

340. Ի՞նչ հանքեր կան :

341. Ի՞նչ կենդանիներ ունի :

342. Արհեստք եւ գիտութիւնք ի՞նչ վիճակի մէջ են :

343. Ընէ՛ կուսակալութեանց տեղերը :

Տիարպէքիր, հարաւային կողմը :

Հիճազ, Եմէն՝ Արարիոյ արեւմտեան կողմը Կարմիր ծովու երկայնութեամբ :

Իսկ շէզայիրը-Պահրը-Սէֆիտ ըսելով կը հասկըցուի Արքիպեղագոսի եւ Միջերկրականի մէջ սըփ-ռուած շատ մը կղզիներն ի միասին, որոց գլխաւորներն են Իմրոս, Լեմնոս, Թեմեսոս կամ Պոհնա ասպար, Լեպոս կամ Միսիլի. Քիոս կամ Սաֆրզ, Քոս կամ Սքանֆեոյ. Հոռոս կամ Ռասոս :

344. Գլխաւոր նաւահանգիստներն են,

— Սեւ ծովու վրայ,

Տրապզոն, Կիրասոն, Սամսոն, Սինոպ, Ինէպոլու, Էրէյլի :

— Մարմարայի վրայ,

Իզմիտ, Մուտանեա, Կէմէլէյիկ, Պանտըրմա :

— Արքիպեղագոսի վրայ,

Չանաք-Գալէ, Իզմիր, Չէշմէ,

— Միջերկրականի վրայ,

Ատալեա, Մէրսին, Իսքէնտէրուս, Լաթաքիէ, Թարապուլուսը-Շարգ, Պէրութ, Աքեա, Եաֆա :

— Պարսից ծոցին վրայ,

Պասրա :

345. Ասիական Թուրքիոյ գլխաւոր քաղաքներն են :

Իզմիր (200000), Ասիական Թուրքիոյ վաճառաչակ եւ ծաղկեալ քաղաքն ու նաւահանգիստն է. ունի կանոնաւոր եւ մաքուր շէնքեր :

344. Ինչ գլխաւոր նաւահանգիստներ կան :

345. Որո՞նք են գլխաւոր քաղաքները :

ՊՐՈՒՍԱ (60000), Ողիմպոս լեռան (Քէշիշ-տաղը) ստորոտը հին և անուանի քաղաք, դիրքը գեղեցիկ և կլիման զուարճալի է, մետաքսեղէններն աղնիւ են. ունի ջերմուկներ որք շատ համբաւաւոր են: Ի սկզբան այս եղաւ Օսմանեան կայսրութեան մայրաքաղաքը:

Տրապզոն (50000), Սեւ ծովու վրայ Թուրքիոյ առաջին նաւահանգիստն է, վաճառաչազ քաղաք, արհեստից մէջ ալ բաւական յաջողակ:

Էրզրում (60000), մեծ և անուանի բերդաքաղաք, վաճառականութիւնը խիստ բանուկ է շրջակայ դաւառներու հետ:

Հալեպ (110000), մեծ, հարուստ և վաճառաչազ քաղաք. ի հնումն շատ ծաղկած էր. մետաքսեղէններն յարգի են:

Գամասկոս կամ Շամը-տերիՖ (150000), բարեբեր և սքանչելի երկրի մը մէջ, վաճառաչազ և ճարտարարուեստ քաղաք. կան մեծամեծ մզկիթներ:

Պէյրուք (100000), Սուրիոյ գլխաւոր նաւահանգիստն է, վաճառաչազ քաղաք:

Պաղսաս (100000), Տիգրիսի վրայ երեւելի քաղաք. Պարսից և Հնդկաց հետ մեծ վաճառականութիւն ունի:

Նրուսաղեմ (35000), նշանաւոր և անուանի քաղաք. հին ատենէ ի վեր բոլոր Քրիստոնէից մեծ ուխտատեղի է: Նրուսաղէմի մօտ են Բեքղեհեմ, Նազարեք, Բերանիա քաղաքները:

Անուանի են նաեւ Քէօթահեա, Աֆիոն-Գարահիսար, Այաքն, Գօնեա, Էնկիւրիւ, Գայսէրի, արեւմտեան կողմերը:

Սվազ, Թոքատ, Ամասիա, Շապին-Գարահիսար, Սարրերդ, Մալաթիա, մէջտեղուանքը:

Մուսուլ, Մարաշ, Անթաքեա, Ուրֆա, Հարաւային
կողմերը :

Պօլու, Կիւմիւշխանէ, Հիւսիսային կողմերը :

Պայպուրդ, Էրզինկեան, Պիթլիզ, Մուշ, Վան, ա-
րեւելեան կողմերը :

ՍՌԱՆՁՆԱԵՆՈՐԶԵՍԼ ԿՈՒՍԱԿԱՍՆՈՒԹԻՒՆՔ

Լ Ի Բ Ա Ն Ա Ն

346. Լիբանանու կուսակալութիւնը Սուրիոյ
աահմանակից լեռնային երկիր մ'է, 450000 բնակիչնե-
րով, որք մեծ մասամբ կրօնքով կաթոլիկ են : Ունի
շատ գիւղեր, վանքեր եւ մենաստաններ. կը կառա-
վարուի Քրիստոնեայ կառավարիչով մը :

Ս Ա Մ Ո Ս

347. Սամոս (Սուսամ սասար) Արքիպեղագոսի
մէջ, Փոքր Ասիոյ ծովեզրին մօտ, 500 քառ. քիլո-
մէդր տարածութեամբ կղզի մ'է, 40000 Յոյն բնակիչ-
ներով : Կը կառավարուի Քրիստոնեայ կառավարիչով
մը . կլիման զուարճալի է . բերքերն են ձիթապտուղ,
գինի, նարինջ եւ լեմոն : Գլխաւոր քաղաքն է Վաքի,
Համանուն ծոցին խորն, ապահով եւ բանուկ նաւա-
հանգիստ :

346. Ի՞նչ կրնաս ըսել Լիբանանու կուսակալութեան վրայ :

347. Ի՞նչ կրնաս ըսել Սամոսի վրայ :

Բ Ն Ն Ո Ի Թ Ի Ի Ն

Այլեւայլ հարցմունք

1. Աշխարհիս բարձրագոյն լեռն ո՞րն է, ո՞ւր է, ո՞րչափ է անոր բարձրու թիւնը: — 2. Ասիոյ ամէնէն մեծ գետն ո՞րն է, ո՞ր երկրէն կ'անցնի, ո՞ւր կը թափի, ո՞րչափ է անոր երկայնու թիւնը: — 3. Զինաստանի մայրաքաղաքն ո՞րն է: — 4. Աշխարհիս բնակիչներէն ո՞րքանը Զինաստանի մէջ են: — 5. Հնդկաստանի հարաւային ծայրն ո՞ր գլուխով կը վերջանայ: — 6. Ո՞ւր է Փերուզի նեղուցը: — 7. Ատէն քաղաքն ո՞ւր է, որո՞ւ կը վերաբերի: — 8. Ինչոս գետն ո՞ւր կը թափի: — 9. Ճափոնի կառավարութեան վրայով ի՞նչ կրնաս ըսել: — 10. Ո՞ւր է Քամչաձրա Պերակղզին: — 11. Զինաստանի զլխաւոր բերքերն ի՞նչ են: — 12. Սէյլան կղզին ո՞ւր է, ի՞նչ կրնաս ըսել անոր վրայ: — 13. Ո՞ւր են Կաթ լերինք: — 14. Ո՞ւր է Կոպի մեծ անապատը: — 15. Արաբիոյ կենդանիներն որո՞նք են: — 16. Հնդկաստանի ամէնէն բանուկ նաւահանգիստն ո՞րն է: — 17. Ո՞ւր է Մարձապանի ծոցը: — 18. Մալաքքա Պերակղզին ո՞ր գլուխով կը վերջանայ: — 19. Արաբիոյ մէջ Օսմանեան պետութեան ո՞ր երկու կուսակալութիւնները կան: — 20. Սեւ ծովու եզերքը Թուրքիոյ ո՞ր երկու կուսակալութիւնները կան: — 21. Ո՞ր երկու նեղուցներն Ասիա եւրոպայէ կը զատեն: — 22. Ի՞նչ կրնաս ըսել կայսերական ջրանցքին վրայ: — 23. Ի՞նչ կրնաս ըսել Զինու մեծ պարսպին վրայ: — 24. Մարզարիտ ո՞ր տեղերէն կ'որսացուի: — 25. Ո՞ր լեռներն եւրոպա Ասիայէ կը զատեն: — 26. Աշխարհիս մէջ ո՞ր երկիրն է որ ամէնէն աւելի մետաքս կ'արտադրէ: — 27. Ասիա եւրոպայէ քանի՞ անգամ մեծ է: — 28. Ո՞ր երկրի բնակիչք աւելի խիտ են, եւրոպայի՞ թէ Ասիոյ: — 29. Ճափոնի զլխաւոր բերքերն ի՞նչ են: 30. — Մեծ ուկրաինոսէ ո՞ր ծովերը մեւացած են: — 31. Սեւ ծովուն վրայ Օսմ. պետութեան ո՞ր զլխաւոր նաւահանգիստները կան: — 32. Ո՞ր երկրի գիրգերն եւ շալերն յարգի են: — 33. Արալայ ծովն ի՞նչ գետեր կ'ընդունի:

Ա Փ Ր Ի Կ Է

Սահմանք, տարածութիւն, բազմամարդութիւն,
տեւութիւնք :

348. Ափրիկէի սահմանն է հիւսիսէն՝ Միջերկրական ծով, արեւելքէն՝ Կարմիր ծով եւ Հնդկաց ովկիանոս, հարաւէն՝ Մեծ ովկիանոս, արեւմուտքէն՝ Ատլանտեան ովկիանոս :

349. Ափրիկէի տարածութիւնն է 30 միլիոն քառ. քիլոմէտր եւ բազմամարդութիւնը 170 միլիոն :

350. Ափրիկէ տասն եւ վեց աշխարհներու կը բաժնուի որք են, Եգիպտոս, Նուպիա, Եթովպիա կամ Հապէշ, Պէրպէրիստան, Սահարա կամ Մեծ անապատ, Սենեկամպիա, Վերին Կուինէա, Ստորին Կուինէա, Նիկրիտիա կամ Սուտան, Սոմալ, Օդենդա-ցւոց երկիր, Բարեյուսոյ դրուխ կամ Գաբ, Գաֆրաստան, Մոզամպիք, Զանկէպար, Հարաւային Նիկրիտիա :

348. Ափրիկէի սահմանն ո՞րն է :

349. Ո՞րչափ է Ափրիկէի տարածութիւնն եւ բազմամարդութիւնը :

350. Ափրիկէ քանի՞ աշխարհներու կամ տեւութեանց կը բաժնուի :

Ծոյփ, Ծոցփ, Նեղուցփ, Լիճփ

351. Ափրիկէի գլխաւոր ծովերն են ,

Միջերկրական ծով՝ հիւսիսային կողմը , Կարմիր ծով եւ Հնդկաց ովկիանոս՝ արեւելեան կողմը . Խաղաղական ովկիանոս՝ հարաւային կողմը , Ասլանտեան ովկիանոս՝ արեւմտեան կողմը :

Ա. Ափրիկէ յիշեալ ծովերէն շրջապատուած ըլլալով , աշխարհիս ամենէն մեծ կղզին կը ձեւացընէ :

Բ. 1869 էն առաջ , Սուէզի սարանոցով Ասիոյ միացած էր եւ աշխարհիս մեծագոյն թերակղզին էր , բայց յիշեալ թուականին Սուէզի ջրանցքը բացուելով , կղզի ձեւացած է :

352. Ափրիկէի գլխաւոր ծոցերն են ,

Սիւրդի եւ Քապեսի ծոցեր՝ Միջերկրականէն ձեւացած :

Կուիինիոյ ծոց՝ Ատլանտեան ովկիանոսէն ձեւացած :

Պենին եւ Պիաֆրա՝ Կուիինիոյ ծոցէն ձեւացած :

Ասենի ծոց՝ Հնդկաց ովկիանոսէն ձեւացած :

Սուեզի ծոց՝ Կարմիր ծովէն ձեւացած :

353. Ափրիկէի գլխաւոր նեղուցներն են ,

ձիպրալքար՝ Միջերկրականն Ատլանտեանի հետ կը միացնէ եւ Սպանիա Ափրիկէէն կը զատէ :

351. Ափրիկէի գլխաւոր ծովերն որո՞նք են :

352. Ափրիկէի գլխաւոր ծոցերն որո՞նք են :

353. Ափրիկէի գլխաւոր նեղուցներն որո՞նք են :

Պապ-իւլ-Մանեայ՝ Հնդկաց ծովը կարմիր ծովու
հետ կը միացնէ եւ Արարիա Ափրիկէէ կը զատէ :

Մոզամպիկի ջրանցք՝ Ափրիկէի եւ Մատակասքար
կղզւոյն միջեւ :

Սուեզի ջրանցք՝ կարմիր ծովը Միջերկրականի հետ
կը միացնէ :

354. Ափրիկէի գլխաւոր լիճերն են,

Չադ՝ Սուտանի մէջ :

Տեւպեա՝ Եթովպիոյ մէջ. ասոր մէջէն կ'անցնի
Նեղոսի գլխաւոր գետակիցը՝ Կապոյտ Նեղոս :

Ուֆերեուէ կամ Վիքորիա Նիանգա, Մվուդան-
Նգիկէ կամ Ալպերդ-Նիանգա : Սպիտակ Նեղոս այս
վերջին երկու լիճերէն կ'անցնի :

Դանկանիա, Նիասսա, Նկամի, Պանկուէլոյ՝ հասա-
րակածի մօտ, հարաւային կողմերը :

Ափրիկէի ամէնէն մեծ լիճն է Ուֆերեուէ կամ
Վիքորիա-Նիանգա. տարածութիւնն է 83300 քառ.
քիւէմէդր :

Դ Ա Ս Ե Դ .

Դեօֆ, Կոզիֆ, Թերակոզիֆ, Հրուանդանֆ,
Լերիկֆ :

355. Ափրիկէի գլխաւոր գետերն են,

Նեղոս՝ որ Սուտանի, Եթովպիոյ, Նուպիոյ եւ Եգիպ-

354. Ափրիկէի գլխաւոր լիճերն որո՞նք են :

355. Ափրիկէի գլխաւոր գետերն որո՞նք են :

տոսի մէջէն անցնելով, կը թափի Միջերկրական ծով :

Սեճեկալ, Կամալիա եւ Բիուկրանս՝ Սենեկամալիայէ անցնելով, կը թափին Ատլանտեան ովկիանոս :

Նիկեր կը թափի Կուինիոյ ծոցը :

Օկուէ, Զայիրէ կամ Քոնկօ, Քոսանզա, Օրէնն կամ Կարիբ՝ կը թափին Ատլանտեան ովկիանոս :

Լիմփոփօ, Զամպեգ, Բովիւմա, ԼուՖինի կը թափին Հնդկաց ովկիանոս :

Նեղոս աշխարհիս մեծագոյն գետերէն մին է : Երկայնութիւնն է 62000 քիլոմէտր : Նեղոս ամբարան սկիզբէն մինչեւ աշուն կանոնաւորապէս կը բարձրանայ, եւ երկու եզերաց վրայ առատօրէն պարարտ տիղմ կը թողու, որով երկիրը պտղաբեր կը լինի : Թուրքերէն կ'ըսուի Նիլի-միւպարէք :

356. Ափրիկէի գլխաւոր կղզիներն են ,

Ասորեան, Մասիւրա, Քամարեան, Դալարի-գլխոյ, Ֆերնանսօ-բօ, Ս. Թովմաս, Աննոպոն, Իւխանի կղզի, Համբարձման կղզի, Ս. Հեղինէ, Ատլանտեան ովկիանոսին մէջ :

Մասակասար, Քոմորեան, Մասարինեան, Սեչելի-եան, Սոմոլորա, Հնդկաց ովկիանոսին մէջ :

Ափրիկէի մեծագոյն կղզին է Մատակասքար, որ այժմ Ֆրանսայի կը վերաբերի. տարածութիւնն է 591000 քառ. քիլոմէտր :

357. Ափրիկէի գլխաւոր հրուանդաններն են ,

Պոն՝ հիւսիսային կողմը՝ Միջերկրական ծով կ'երկնանայ :

356. Ափրիկէի գլխաւոր կղզիներն որո՞նք են :

357. Ափրիկէի գլխաւոր հրուանդաններն որո՞նք են :

Պոյատոր, Պլան կամ Սպիտակ, Սահարայի արեւ-
մըտեան կողմը :

Դալարի՝ Սենեկամալիոյ արեւմտեան կողմը համա-
նուն կղզիներուն դիմացը :

Փալմ՝ Հիւս. Կուինիոյ հարաւային կողմը :

Լոբեզ՝ երկու Կուինիաներու միջեւ :

Բարեյուսոյ, Էկիյլ կամ Ասղանց՝ հարաւային կողմը :

Գորիեդէս, Տէլիասո՝ արեւելեան կողմը :

Կուարսաճուի՝ Այանի արեւելեան ծայրը, Ատէնի
ծոցին մուտքը :

Ամպրի՝ Մատակասքարի հիւսիսային ծայրը :

Ս. Մարիամ՝ Մատակասքարի հարաւային ծայրը :

358. Ափրիկէի գլխաւոր լեռնագօտիներն են,

Ադլաս լերինք՝ հիւսիսային արեւմտեան կողմը :

Քոնկի լերինք՝ արեւմտեան կողմը :

Քեհիա եւ Քիլմաննարոյ լերինք՝ արեւելեան կող-
մը, Չանկեպարի մէջ :

Շնեովպերկ եւ Նիուվեվէլիս՝ Օդենդացւոց մէջ :

Ձեան լերինք՝ Ափրիկէի հարաւային կողմը, Քարի
մէջ :

Ա Փ Ր Ի Կ Ե Ա Ն Ա Շ Խ Ա Ր Հ Ք

Գ Ա Ս ԵՆ

Ե Գ Ի Պ Տ Ո Ս

359. Եգիպտոս Ափրիկէի հիւսիսային արեւելեան ծայրն է. սահմանն է հիւսիսէն՝ Միջերկրական ծով, արեւելքէն՝ Սուէզի ջրանցք եւ Կարմիր ծով, հարաւէն՝ Նուպիա, արեւմուտքէն՝ Պէրպէրիստան եւ Սահարա :

360. Եգիպտոսի տարածութիւնն է 1,000,000 քառ. քիլոմէրը եւ բազմամարդութիւնը 7,500,000 :

361. Գլխաւոր բերքերն են բամպակ, բրինձ, եգիպտացորեն, շաքարեղէգ, նարինջ եւ արմաւ :

362. Ընտանի անասուններն են՝ եզն, դոմէշ, ոչխար, էշ եւ ուղաւ : Վայրի կենդանիներն են՝ կոկորդիլոս, ձիազեաի եւ մեծամեծ օձեր :

Ա. Եգիպտոս ի հնումն հարուստ եւ շատ ծաղկած էր արուեստից եւ գիտութեանց կողմանէ :

359. Եգիպտոսի սահմանն ո՞րն է :

360. Ո՞րչափ է տարածութիւնն եւ բազմամարդութիւնը :

361. Գլխաւոր բերքերն ի՞նչ են :

362. Ի՞նչ կենդանիներ ունի :

1517 էն ի վեր Օսմանեանց կը վերաբերի եւ թուրքիոյ մասն կը կազմէ, յատուկ առանձնաշնորհեալ կառավարութեամբ: Եգիպտոսի փոխարքան Խսիվ կ'ըսուի: Խտիվին իշխանութիւնը կը տարածուի նաեւ Նուպիոյ եւ Սուտանի, ինչպէս նաեւ հասարակածային քանի մը երկիրներու վրայ, այնպէս որ ընդ ամէնն տարածութիւնն է 2,800,000 քառ. քիլոմէդր, եւ բազմամարդութիւնն է 17,000,000 բնակիչ:

Բ. Եգիպտոսի պտղաբերութիւնը կախեալ է Նեղոսի պարբերական յորդութենէն, որ իրաւամբ կ'ըսուի «Պարգեւ Նեղոսի»:

Գ. Եգիպտոս երեք գլխաւոր մասերու կը բաժնուի. հիւսիսային կողմն. Նեղոսի բերնին մօտ, կ'ըսուի Սսորին Եգիպտոս, մէջ տեղն՝ Միջին Եգիպտոս, հարաւային կողմն՝ Վերին Եգիպտոս. Ստորին Եգիպտոս բաղդատարար աւելի արգաւանդ եւ բարեբեր է:

363. Կրօնքը Մահմէտականութիւն է:

364. Եգիպտոսի մայրաքաղաքն է,

ԳԱՀԻՐԷ կամ ՄԸՍԸՐ (370000), Նեղոսի աջ ափանց մօտ, ունի հոյակապ եւ գեղեցիկ մզկիթներ եւ հասարակաց շէնքեր եւ պարտէզներ. մօտերը կը գտնուին հսկայ եւ բարձրաբերձ բուրգեր որք չորս հազար տարուան հնութիւն ունին:

365. Միւս երեւելի քաղաքներն են,

363. Կրօնքն ի՞նչ է:

364. Ո՞րն է Եգիպտոսի մայրաքաղաքը եւ ի՞նչ կրնաս ըսել անոր վրայ:

365. Ուրիշ ի՞նչ երեւելի քաղաքներ կան:

Ազեմանդրիա կամ Իսֆենսերիյէ (200000), Միջերկրականի վրայ բանուկ նաւահանգիստ, վաճառաշահ եւ գեղեցիկ քաղաք. Նւրսպական ոճով շինուած նոր թաղեր ունի: Մեծն Աղէքսանդր հիմնած է զայն:

Ռոզէք կամ Ռաշիս (17000), Տամիք (35000), Նեղոսի համանուն բերաններուն վրայ բանուկ նաւահանգիստներ են:

Անուանի են նաեւ Ռոք-Սայիս, Սուեզ, Սիուդ, Զակագիկ, Մանսուրա եւ Թանքան քաղաքները:

Դ Ա Ս Ե Զ.

ՆՈՒՊԻԱ ԿԱՄ ՍՈՒՏԱՆ

366. Նուպիոյ սահմանն է հիւսիսէն՝ Եգիպտոս, արեւելքէն՝ Կարմիր ծով, հարաւէն՝ Հապէշաստան, արեւմուտքէն՝ Սահարա:

367. Նուպիոյ տարածութիւնն է 1,000,000 քառակուսի քիլոմէդր եւ բնակիչը 4,000,000:

368. Գլխաւոր բերքերն են եգիպտացորեն, բրինձ, ծխախոտ, բամպակ եւ արմաւ. ունի նաեւ

366. Նուպիոյ սահմանն ո՞րն է:

367. Ո՞րչափ է Նուպիոյ տարածութիւնը եւ բնակիչը:

368. Գլխաւոր բերքերն ի՞նչ են:

երենոսի փայտ, փղոսկր, խէժ, ջայլամի փետուր, եւ ոսկեխառն աւազ:

369. Ընտանի անասնոց մէջ կան ձի, եղն, ուղտ եւ էջ. վայրի կենդանիներուն մէջ փիղ, ռնգեղջիւր, վագր, կապիկ եւ կոկորդիլոս:

Այս երկիրը կը գտնուի Եգիպտոսի գերիշխանութեան տակ:

370. Նուպիոյ բնակիչք Արարական ցեղէ են և կրօնքով Մահմէտական:

371. Նուպիոյ մայրաքաղաքն է,

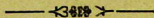
ԽԱՐՅՈՒՄ (40000), Սպիտակ եւ կապոյտ նեղոսներու միացման տեղը, նոր եւ ամուր քաղաք է:

372. Միւս գլխաւոր քաղաքներն են,

Նոր-Տոնկոլա (4000), նեղոսի ձախ ավանց վրայ վաճառաչահ քաղաք:

Սուախիս (8000), կարմիր ծովու վրայ նաւահանգիստ:

Անուանի են նաեւ Սեհաար, Պերպեր, Քորսոման եւ Քասալա քաղաքները:

369. Գլխաւոր կենդանիներն որոնք են:

370. Բնակիչք ի՞նչ ցեղէ եւ կրօնքէ են:

371. Ո՞րն է մայրաքաղաքն եւ ի՞նչ կրնաս ըսել անոր վրայ:

372. Ուրիշ ի՞նչ երեւելի քաղաքներ կան:

Գ Ա Ս Ն Է .

ԵԹՈՎՊԻԱ ԿԱՄ ՀԱՊԵԹ

373. Եթովպիոյ սահմանն է հիւսիսէն՝ Սուտան եւ Կարմիր ծով, արեւելքէն՝ Կարմիր ծով, հարաւէն՝ Սոմալ, արեւմուտքէն՝ Նուպիա :

374. Եթովպիոյ տարածութիւնն է 1,000,000 քառ. քիլոմէդր, եւ բնակիչքը 3,500,000 :

375. Եթովպիա Եգիպտոսի եւ Նուպիոյ ամէն բերքերն ունի, ինչպէս նաեւ սանդաղ ըսուած փայտը, աղնիւ խնկեղէն, այն է՝ զմուռս :

376. Ամէն տեսակ ընտանի կենդանիներ ունի . կան նաեւ սոսկալի վայրի դադաններ :

Ա. Եթովպիոյ դիրքը բարձր եւ լեռնային է, ունի շատ գետեր, լիճեր ու ջրովէժներ . գլխաւոր գետն է Կապոյոս Նեղոս որ Տեմպեա կամ Չաւնա լիճէն կը բղխի :

Բ. Բնակիչք մեծաւ մասամբ քրիստոնեայ են, բայց հրէական եւ աւելորդասպաշատական սովորութիւններ ալ ունին :

373. Եթովպիոյ սահմանն ո՞րն է :

374. Ո՞րչափ է տարածութիւնը եւ բնակիչքը :

375. Գլխաւոր բերքերն ի՞նչ են :

376. Ի՞նչ կենդանիներ ունի :

377. Եթովպիա քանի մը ինքնագլուխ նահանգներու կը բաժնուի որք են,

1. ԱՄՀԱՐԱ կամ ԲՈՒՆ ՀԱՊԵՇ, Տէմպէա լճին շուրջը. գլխաւոր քաղաքն է Կոնսար :

2. ԹԻԿՐԵ, հիւսիսային կողմը. որոյ գլխաւոր քաղաքներն են Աճուա եւ Աֆուամ :

3. ՇՈԱ, հարաւային կողմը, գլխաւոր քաղաքն է Անֆոպէր :

Հապէշաստանի վեհապետը կը կոչուի Նէկիւս :

Դ Ա Ս ԵԸ.

Պ Ե Ր Պ Ե Ր Ի Ս Տ Ա Ն

378. Ափրիկէի հիւսիսային կողմը, Միջերկրականի եզերքը, Եգիպտոսէ մինչեւ Ատլանտեան՝ Ովկիանոս տարածուած երկիրը Պէրպէրիստան կ'ըսուի, սահման ունենալով հարաւէն՝ Սահարա :

379. Պէրպէրիստան չորս գլխաւոր երկիրներ կը պարունակէ որք են,

ՅՄՐԱՊՈՒԼՈՒՍ, ԹՈՒՆՈՒՋ, ԱԼՃԷՐԻ կամ ՃԷՋԱՅԻՐ, ՍՄՐՈՔ

377. Եթովպիա քանի՞ իշխանութեանց կը բաժնուի եւ որո՞նք են :

378. Պէրպէրիստանի սահմանն ո՞րն է :

379. Պէրպէրիստան քանի՞ գլխաւոր երկիրներ կը պարունակէ, եւ որո՞նք են :

380. Պէրպէրիստանի տարածութիւնն է 2,400,000 քառ. քիլոմէդր, եւ բնակիչը 13,500,000 :

381. Գլխաւոր բերքերն են ցորեն, եգիպտացորեն, ծխախոտ, ձիթապտուղ, բամպակ, շաքարեղէգնուշ, թուղ, լեմոն, նարինջ :

382. Պէրպէրիստանի մէջ վայրի գաղաններէն կը տեսնուին առիւծ, ինձ, վագր :

482. Բնակիչք կրօնքով Մահմէտական են :

Թ Ա Ր Ա Պ Լ Ո Ւ Ս

384. Թարապուս Եգիպտոսի արեւմտեան կողմն է եւ Օսմանեան պետութեան կը պատկանի : Ուրոյն կուսակալութիւն մ'է, եւ իրեն հետ կը միանան երկու մասեր, Պարֆա եւ Ֆեզգան :

Երկրին տարածութիւնն է 1,000,000 քառ. քիլոմէդր, եւ բնակիչը 2,000,000 :

385. Գլխաւոր քաղաքներն են,

Տրիպօլիս կամ Թարապուսը զարպ (30000), նաւահանգիստ Միջերկրականի վրայ :

Նշանաւոր են նաեւ Պեցկազի եւ Մուրզուֆ քաղաքը, Ֆէզգանի անապատին մէջ :

330. Ո՞րչափ է Պէրպէրիստանի տարածութիւնը եւ բնակիչը :

331. Գլխաւոր բերքերն ի՞նչ են :

332. Ի՞նչ կենդանիներ ունի :

333. Կրօնքն ի՞նչ է :

334. Թարապուսի վրայով ի՞նչ կրնաս ըսել :

335. Որո՞նք են գլխաւոր քաղաքները :

Թ Ո Ւ Ն Ո Ւ Ձ

386. Թունուզ Ափրիկէի հիւսիսային կողմն է եւ կը գտնուի Թարապլուսի եւ Ալճէրիի միջեւ, ինքնօրէն կառավարութիւն ունի:

Տարածութիւնն է 100000 քառ. քիլոմէդր, եւ բնակիչը 2,000,000:

387. Գլխաւոր քաղաքներն են,

Թունուզ (130000), Միջերկրականի վրայ նաւահան-
դիստ, Հոս կը գտնուին հին կարքեղոնի աւերակները
Բէյրուան (60000), Թունուզի ներքին նշանաւոր
քաղաքն է:

Քապես (20000), եւ Պիզերդա Միջերկրականի
վրայ նաւահանգիստք:

ԱԼՃԷՐԻ ԿԱՄ ՃԷԶԱՅԻՐ

388. Ալճէրի կը գտնուի Թունուզի եւ Մարոքի
միջեւ, և Ափրիկէի ամէնէն քաղաքակիրթ երկիրն է:

Տարածութիւնն է 670000 քառ. քիլոմէդր, եւ
բնակիչն իբր 4,000,000:

Բնակչաց մէջ, բաց ի բնիկներէ, կան բազմաթիւ
Սւրոպացիք, ինչպէս Ֆրանսացի, Սպանիացի, Իտա-
լացի, նաեւ Հրեայ:

Գլխաւոր բերքերն են ցորեն, գարի, բուրդ, նարինջ,
Ունի նաեւ երկաթի եւ ազնիւ մարմարիոնի հանքեր,

436. Թունուզի վրայով ի՛նչ կրնաս ըսել:

437. Որո՞նք են գլխաւոր քաղաքները:

438. Ի՞նչ կրնաս ըսել Ալճէրիի վրայ:

389. Գլխաւոր քաղաքներն են ,

Ալեքի կամ ձեզայիւր (80000), Միջերկրականի վրայ
գեղեցիկ եւ վաճառաշահ նաւահանգիստ :

Անուանի են նաեւ Քոստանդին, Օրան եւ Պոն քա-
ղաքները :

Մ Ա Ր Ո Ք

390. Մարոք կամ Մաղըբս կը տարածուի Ալճե-
րիի արեւմտեան կողմէն մինչեւ Ատլանտեան ովկիա-
նոս :

391. Մարոքի կառավարութիւնն ինքնագլուխ
պետութիւն է :

Երկրին տարածութիւնն է 740000 քառ. քիւն-
մէդր եւ բաղմամարդութիւնը 6,000,000 :

392. Գլխաւոր քաղաքներն են ,

Ֆես (100000), մայրաքաղաք, ունի մեծագործ
մղկիթներ, մետաքսեղէն գործուածներ եւ կաշի :

Անուանի են նաեւ Մարոք, Թանեք, Մոկասսոք ,
Մեքիսեք եւ Սեքսա քաղաքները :

389. Որո՞նք են գլխաւոր քաղաքները :

390. Ի՞նչ կրնաս ըսել Մարոքի վրայ :

391. Մարոքի կառավարութիւնն ի՞նչպէ՞ս է :

392. Որո՞նք են գլխաւոր քաղաքները :

Դ Ա Ս ԾԹ.

ՍԱՀԱՐԱ ԿԱՄ ՄԵԾ ԱՆԱՊԱՏ

393. Սահարայի կամ Մեծ Անապատի սահմանն է հիւսիսէն՝ Պէրպէրիստան, արեւելքէն՝ Եգիպտոս եւ Նուպիա, հարաւէն Սուտան, արեւմուտքէն՝ Ատլանտեան ովկիանոս :

394. Տարածութիւնն 6,000,000 քառ. քիլովէդր , եւ բնակիչը 5,000,000, կարծեօք :

Սահարա Այրեցեալ գօտուոյ տակ կ'իյնայ եւ աւազուտ անապատ ըլլալով , տաքութիւնն անտանելի է :

Սահարայի նուազ տաք մասերուն եւ ովասիսներուն մէջ կը բնակին կէս վայրենի ժողովուրդներ որք երեք ցեղերու կը բաժնուին ,

Մորկու՝ արեւմտեան կողմն, ուր կայ Աքար ովասիսն որոյ գլխաւոր քաղաքն է Ուասան :

Թուարկի՝ մէջտեղն, ուր կայ Այիւ ովասիսն եւ որոյ մէջ Ակասկու վաճառաշահ քաղաքը :

Թիպպու՝ արեւելեան կողմն, ուր կայ Թիպեսքի ովասիսը , Պարսա քաղաքով :

Ա. Ովասիսներուն գլխաւոր բերքն է արմաւ , որ բնակչաց գլխաւոր սնունդն է :

393 Սահարայի սահմանն ո՞րն է :

394. Ո՞րչափ է տարածութիւնն եւ բնակիչը :

ՍԵՆԵԿԱՄՊԻԱ

395. Սենեկամպիոյ սահմանն է հիւսիսէն՝ Սահարա, արեւելքէն՝ Սուտան, հարաւէն՝ Կուինէա, արեւմուտքէն՝ Ատլանտեան ովկիանոս:

396. Տարածութիւնն է 1,000,000 քառ. քիլոմէտր, եւ բնակիչը 9,000,000:

Երկրին խիստ մեծագոյն մասը, մանաւանդ ծովեզերքը, Ֆրանսացւոց, Անգլիացւոց եւ Փորթուկալցւոց կը պատկանի:

397. Գլխաւոր բերքերն են արմաւ, քոքոյ, բրինձ, ծխախոտ, լեմոն, նարինջ, ազնիւ խնկեղէն, պղպեղ, համեմունք, ոսկոյ փոշի, սաթ, ջայլամի փետուր, փղոսկր:

— Կալուածք Ֆրանսացւոց,

Սեն-Լուի 15,000, Սենեկալ գետին բերանը, կղզւոյ մը վրայ վաճառաչահ քաղաք:

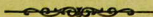
Նաեւ Բոսոր, Մարամ, Պաֆեկ, Տաֆար քաղաքները եւ Կորե կղզին:

— Կալուածք Անգլիացւոց,

Պարիքսը եւ ձորնրաուն:

— Կալուածք Փորթուկալի,

Քաչեոյ եւ Կեպա քաղաքները:

395. Սենեկամպիոյ սահմանն ո՞րն է:

396. Ո՞րչափ է տարածութիւնն եւ բնակիչը:

397. Որո՞նք են գլխաւոր բերքերը:

Գ Ա Ս Կ Ա .

ՎԵՐԻՆ ԿՈՒԻՆԷԱ

397. Սահմանն է հիւսիսէն՝ Սենեկամպիա եւ Սուտան, արեւելքէն՝ Սուտան, հարաւէն՝ Ստորին Կուինէա եւ Կուինիոյ ծոցը, արեւմուտքէն՝ Ատլանտեան ովկիանոս :

398. Տարածութիւնն է 2,000,000 քառ. քիլոմէդր, եւ բնակիչը 10,000,000 :

399. Ընդհանրապէս Սենեկամպիոյ բերքերը հոս ալ յառաջ կուգան :

400. Վայրի անասուններուն մէջ կան փիղ, կապիկ, ընձուղտ, առիւծ, ռնգեղջիւր, եւ շատ պօս օձեր : Իսկ թռչուններէն թռլթակ, ջայլամ, կռունկ, արագիլ :

Ա. Այս երկիրն Այրեցեալ դօտւոյ տակ կ'իյնայ. Մայիսէն սկսեալ վեց ամիս կ'անձրեւէ. կլիման վատառողջ է :

401. Ներսերն առանձին ինքնագլուխ թագաւորութիւններ կան . իսկ ծովեզերքներն Յւրոպական կալուածներ են, ըստ մեծի մասին Ֆրանսական եւ Անգլիական :

397. Վերին Կուինիոյ սահմանն ո՞րն է :

398. Ո՞րտօք է տարածութիւնն եւ բնակիչը :

299. Գլխաւոր բերքերն ի՞նչ են :

400. Ի՞նչ կենդանիներ ունի :

401. Երկրին բաժանման մասին ի՞նչ կրնաս ըսել :

ներքին նշանաւոր տեղերն ,

— Թագաւորութիւն Աւանթի

Գլխաւոր քաղաք Քումասի :

— Թագաւորութիւն Տահովէի

Գլխաւոր քաղաք Ապոմէ :

— Թագաւորութիւն Պեցիցի :

Գլխաւոր քաղաք Պեցիցի :

Ա. Այս ցեղերու կրօնքին մէկ էական մասն է մարդագոհը. բազմակնութիւնն ալ շատ տարածուած է :

Մովեղերքներն , ուր Եւրոպական գաղթականութիւնք կան , հետեւեալ անուններն ունին .

Սիերա-Լեոն. Անգլիացիք հոս ունին Ֆրիքաուն :

Քոթ-սե-կրէն (Յորենի եզր), հոս Ամերիկացիք 1822 ին ազատուած սեւ գերիներու համար գաղթականութիւն մը հաստատեցին Լիպերիա անուամբ , որ այժմ հանրապետութիւն է . գլխաւոր քաղաքն է Մոնրալիա :

Քոթ-ս'իլուար (Փղոսկրի եզր). Անգլիացւոց կը վերաբերի , գլխաւոր քաղաք Քեյթ-Քոնս :

Քոթ-սե-գ'եւիլալ (Գերեաց եզր). այս մասին մէջ կ'իյնայ Տահովէի թագաւորութիւնը , մաս մ'ալ Ֆրանսացւոց կը վերաբերի :

Դ Ա Ս Կ Բ .

ՄՏՈՐԻՆ ԿՈՒԻՆԷԱ

402 . Սահմանն է վերին կուլինէա , արեւելքէն

402 . Ստորին կուլինիոյ սահմանն ո՞րն է :

եւ հարաւէն՝ Հար. Նիկրիտիա, արեւմուտքէն՝ Ատ-
լանտեան ովկիանոս :

403. Տարածութիւնն է 900000 քառ. քիլոմէդր
եւ բնակիչը 4,000,000 :

Բերք, կենդանիք եւ կլիմայ ընդհանրապէս նոյն
են ինչ որ են Վերին Կուինիոյ մէջ :

404. Երկրին մէկ մասն ինքնագլուխ թագաւո-
րութեանց բաժնուած է, մէկ մասն ալ Փորթուկալ-
ցոց կալուած է, հետեւեալ կերպով .

— Թագաւորութիւն Լոանկոյի,

Գոնկո գետին աջ եզերքին վրայ. գլխաւոր քա-
ղաք Պուալի :

— Թագաւորութիւն Քակոնկոյի

Գլխաւոր քաղաք Քենչէլէ :

— Թագաւորութիւն Քոնկոյի

Գոնկո գետին ձախ կողմը. գլխաւոր քաղաք
Սան-Սալվատոր :

Կալուածք Փորթուկալցոց ,

1. Անկոլա. Գլխաւոր քաղաք Ս. Պողոս Լոանսայի .
2. Պենկուէլա. Գլխաւոր քաղաք Ս. Ֆիլիբ Պեն-
կուէլայի : Փորթուկալի ոճրագործք հոս կ'աքսորուին :

3. Մոսամեսէս. գլխաւոր քաղաք Մոսամեսէս :

Յրանսա եւս կալուած մը ունի .

Յրանս. Քոնկո , գլխաւոր քաղաք Լիպրըվիլ :

403. Ո՞րչափ է տարածութիւնն եւ բնակիչը :

404. Երկրի բաժանման մասին ի՞նչ կրնա ըսել :

Գ Ա Ս Կ Գ.

Ն Ի Կ Բ Ի Տ Ի Ա

405. Նիկրիտիոյ սահմանն է հիւսիսէն՝ Սահարա, արեւելքէն՝ Նուպիա եւ եթովպիա, հարաւէն՝ Ստորին Կուինէա, արեւմուտքէն՝ Սենեկամպիա եւ Վերին Կուինէա :

406. Տարածութիւնն է 4,000,000 քառ. քիլոմէտր եւ բնակիչը 7,000,000 :

Բնիկները Թաբուր անունը կուտան այս երկրին : Նախընթաց երկիրներու բերքերն ու կենդանիները հոս ալ կը գտնուին :

Բնակիչք, բաղդատամբ շրջակայ երկիրներու, բարերարոյ, պարկեշտ, հիւրասէր եւ գործունեայ են :

Նիկրիտիա այլեւայլ իշխանութեանց կը բաժնուի, ինչպէս .

Երկիր Պամպարայի, Սենեկամպիոյ սահմանակից . գլխաւոր քաղաքներն են Սեկու եւ Ճեհի :

Թումպուֆու . գլխ. քաղաք Թումպուֆու :

Ֆելլաքայի կամ Ասֆուրուի . Արեւմտեան կողմը ամէնէն մեծն է . գլխ. քաղաք Սակաքու :

Պօրցուի . Չատ լճին արեւմտեան կողմը բարեբեր եւ բազմամարդ երկիր . գլխաւոր քաղաք Բուֆա :

Ասամաուա, գլխաւոր քաղաք Սօլա :

405. Նիկրիտիոյ սահմանն ո՞րն է :

406. Ո՞րչափ է տարածութիւնը եւ բնակիչը :

Պակիրմի, գլխաւոր քաղաք Մասկնեա :

Ոււսա , գլխաւոր քաղաք Ապեքր :

Պօրկու, գլխաւոր քաղաք Եկն :

Տարժուր եւ ՔորսօՅան, Արեւելեան կողմը ովա-
սիսներ են, Եգիպտական իշխանութեան կը հպատակին :

Գ Ա Ս Կ Դ .

Ս Օ Մ Ա Լ

407. Սօմալի սահմանն է հիւսիսէն՝ Կարմիր ծով
եւ Ատէնի ծոց, արեւելքէն՝ Հնդկաց ովկիանոս, հա-
րաւէն՝ Չանկէպար, արեւմուտքէն՝ Հապէշ եւ Սուտան :

408. Տարածութիւնն է 500000 քառակուսի քի-
լոմէդր եւ բնակիչը 3,000,000 :

409. Գլխաւոր բերքերն են ոսկի, խունկ, ազ-
նիւ խէժ, փղոսկր եւ սաթ :

410. Գլխաւոր քաղաքներն են ,

Ձեյլա , Պապ-իւլ-Մանտէպի նեղուցին վրայ , վա-
ճառաշահ նաւահանգիստ :

Հարաբ , Մահմէտական փոքրիկ թագաւորութեան
մը մայրաքաղաքն է :

407. Սօմալի սահմանն ո՞րն է :

408. Ո՞րչափ է տարածութիւնը եւ բնակիչը :

409. Բերքերն ի՞նչ են :

410. Որո՞նք են գլխաւոր քաղաքները :

Պեքպէրա, Անգլիոյ կը վերաբերի . Արաբիոյ հետ
վաճառականութիւնն ունի :

Ասապ, Իտալացւոց կը վերաբերի :

Օպոֆ, Ֆրանսացւոց կը վերաբերի :

Դ Ա Ս Կ Ե .

ՕԹԵՆԹԱՑԻՈՑ ԵՐԿԻՐ

411 . Սահմանն է հիւսիսէն՝ Ստորին Կուինէա ,
արեւելքէն՝ Քաֆրաստան , հարաւէն՝ Բարեյուսոյ
երկիրն , արեւմուտքէն՝ Ատլանտեան ովկիանոս :

412 . Տարածութիւնն է 400000 քառ . քիլոմէդր
եւ բնակիչք 400000 :

Ա. Օթենթացւոց երկիրն առաջ խիստ ընդար-
ձէր , բայց վերջը Քաբ եւ շրջակայ մանր հանրա-
նութիւններն հաստատուելով , շատ սղակսեցաւ :
Երկիրն սեւամորթ եւ կռասպաշտ են , բնակութեան
քաղաքներ չունին , ողորմելի դիւղակներու մէջ կը
բնակին . վայրենի եւ աւաղակաբարոյ են :

Բ. Վայրենի կենդանիներու ամէն տեսակներն ալ
կան եւ խիստ շատ են :

Գ. Անգլիացիք մեծ ազդեցութիւն ունին այս երկ-
րին վրայ , մանաւանդ արեւելեան մասին՝ ուր ոսկւոյ
եւ ադամանդի հարուստ հանքեր գտնուեցան :

411. Օթենթացւոց երկիրն սահմանն ո՞րն է :

412. Ո՞րչափ է տարածութիւնն եւ բնակիչք :

ԳԼՈՒԽ ԲԱՐԵՅՍԻՍՈՅ ԿԱՄ ՔԱԲ

413. Սահմանն է Օթենթացւոց երկիր , արեւելքէն՝ Քաֆրաստան , հարաւէն՝ Հնդկաց ովկիանոս , արեւմուտքէն՝ Ատլանտեան ովկիանոս :

414. Տարածութիւնն է 600000 եւ բնակիչը 2,000,000 :

415. Երկիրն աղէկ մշակուած է . բերքերն են գինի , ամէն տեսակ պտուղ , բամպակ , խահուէ , լեմոն , նարինջ , նուռ , թուղ , բուրդ , ջայլամի փետուր , փղոսկր , ոսկի , ադամանդ առատութեամբ :

Ա. Այս երկրին մէջ կը գտնուի մեծաքանակ մերիւնոս ոչխար , էնկիւրիի այծեր եւս խնամով կը սնուցուին :

Բ. Հարաւային ծայրն է Բարեյուսոյ գլուխն որոյ անուամբ երկիրն ալ Բարեյուսոյ Գլուխ ըսուած է :

Գ. 1806 էն ի վեր Անգլիացւոց կը վերաբերի եւ անոնց նշանաւոր գաղթականութիւնն է :

Դ. Բարեյուսոյ սահմանակից են Օրանժի եւ Թրանսվալի Պօեռ անկախ հանրապետութիւններն , Հոլանտացիներէ հաստատուած :

413. Բարեյուսոյ Գլխի սահմանն որն է :

414. Ո՞րչափ է տարածութիւնն եւ բնակիչը :

415. Գլխաւոր բերքերն ի՞նչ են :

416. Գլխաւոր քաղաքն է .

Քաբ կամ Գլուխ Բաբելոնոյ (50000), Ափրիկէի
հարաւային ծայրը , գաղթականութեան ամէնէն մեծ
քաղաքն է , գեղեցիկ նաւահանգիստ , որ բանուկ վա-
ճառականութիւն ունի :

Անուանի են նաեւ Քոնսդանս , Ճորճ-Քաունս ,
Բորք-էլիզապէր քաղաքները :

Նաքալի երկիր , գլխաւոր քաղաք Իււպան կամ
Փորք-Նաքալ :

Թրանսվալի երկիր , գլխաւոր քաղաք Բրէքորիա :

Օրանժի երկիր , գլխաւոր քաղաք Պլէմֆոնթայն :

Թրանսվալ եւ Օրանժ ինքնօրէն հանրապե-
տութիւններ են :

Դ Ա Ս Կ Է .

Ք Ա Փ Ր Ա Ս Տ Ա Ն

417. Քաֆրաստանի սահմանն է հիւսիսէն՝ Մո-
զամպիբ , արեւելքէն եւ հարաւէն՝ Հնդկաց ովկիա-
նոս , արեւմուտքէն՝ Թրանսվալի եւ Օրանժի հանրա-
պետութիւնները :

418. Տարածութիւնն է 500000 քառ. քիլոմէդր ,
եւ բնակիչը 1500000 :

Ա. Բնակիչք Քաֆր կ'ըսուին , խաշնարածու-

416. Գլխաւոր քաղաքներն որո՞նք են :

417. Ո՞րն է Քաֆրաստանի սահմանը :

418. Ո՞րչափ է տարածութիւնն եւ բնակիչը :

Թեամբ եւ որսորդութեամբ կ'ապրին : Կը գըտնուին նաեւ Պօեհներ (Նախկին Հոլանտացի) :

Բ. Այս երկրին հիւսիսային կողմը կը բնակի Ջուլու ըսուած ազգն որ պատերազմասէր եւ բարբարոս է :

Գլխաւոր քաղաքներն են Քոլոպէնկ, Քուրիչաւե, Նորն-Լիդաֆու :

Դ Ա Ս ԿԸ.

Մ Ո Ջ Ա Մ Պ Ի Ք

419. Մողամպիքի սահմանն է հիւսիսէն՝ Չանկէպար, արեւելքէն՝ համանուն ջրանցքն, հարաւէն՝ Քաֆրաստան, արեւմուտքէն՝ Հարաւային Նիկրիտիա :

420. Տարածութիւնն է 1,000,000 քառ. քիլոմէդր, եւ բնակիչը 3,500,000 :

Ա. Երկիրն ըստ մեծի մասին Անգլիացւոց կը վերաբերի : Փորթուկալցիք ալ մաս մը երկիր ունին. ներսերն ինքնազլուխ իշխանութիւններ ալ կան :

421. Հողը բարեբեր է եւ բերքերն են բրինձ, բամպակ, լեղակ, շաքար, խահուէ : Երկիրն հարուստ

419. Ո՞րն է Մողամպիքի սահմանը :

420. Ո՞րչափ է տարածութիւնը եւ բնակիչը :

421. Ի՞նչ բերքեր ունի :

է աղամանդի, ոսկւոյ եւ արծաթի հանքերով :

422. Գլխաւոր քաղաքն է,

Մոզամպիբ (10000), համանուն փոքր կղզւոյ մը վրայ բանուկ նաւահանգիստ է :

Անուանի են նաեւ Քիլիմանդէ եւ Սոֆալա նաւահանգիստներն, եւ Սեմա, Թեթէ քաղաքները :

Դ Ա Ս ԿԹ .

Զ Ա Ն Կ Է Պ Ա Ր

423. Զանկէպար Մոզամպիբի հիւսիսային կողմը նեղ եւ երկար ծովեզերեայ երկիր մ'է, Հնդկաց ովկիանոսի եզերքը :

424. Տարածութիւնն է 600000 քառ. քիլոմէտր եւ բնակիչը 2,000,000 :

Երկրին այլեւայլ մասերը ճախճախուտ են, եւ վերջին տարիներս Գերմանիա երկրին մէկ մասն իւր հովանաւորութեան տակ առաւ, եւ հետզհետէ դաղթականութիւններ կը հաստատէ :

425. Գլխաւոր քաղաքն է :

Զանկէպար (30000), համանուն կղզւոյն մէջ գեղեցիկ նաւահանգիստ :

Անուանի են նաեւ Մոմպոզա եւ Պակամայո քաղաքները :

422. Որո՞նք են գլխաւոր քաղաքները :

423. Ո՞ր է Զանկէպար :

424. Ո՞րչափ է տարածութիւնն եւ բնակիչը :

425. Ո՞րն է գլխաւոր քաղաքները :

ՀԱՐԱԻԱՅԻՆ ՆԻԿՐԻՏԻԱ ԿԱՍ ՔՈՆԿՈ

426. Սահմանն է հիւսիսէն՝ Սուտան, արեւելքէն՝ Սոմալ, Զանկէպար եւ Մոզամպիք, հարաւէն՝ Քաֆրաստան եւ Օթենթացւոց երկիր, արեւմուտքէն՝ Ստորին Կուինէա :

427. Տարածութիւնը կը կարծուի 1,000,000 քառ. քիլոմէդր, եւ բնակիչը 3,000,000 :

428. Նշանակութեան արժանի քաղաքներն են Թապուրա, Ունիճի, Քասանկա եւայլն :

1855 էն ի վեր Քոնկոի հովտին մէջ գտնուած այս երկիրներն Ազատ Քոնկո կ'ըսուին, եւ Պելժիոյ ազաւորն է անոր վեհապետը :

ԿՂԶԻՔ ԱՓՐԻԿԵԻ

429. Ասորեան կղզիք հիւսիսային արեւելեան կողմն են եւ 250000 բնակիչ ունին. գլխաւորներն են Թեքդեա, Սան-Միքել, Սանթա—Մարիա Փորթուկալցւոց կը պատկանին :

426. Ո՞րն է Հարաւային Նիկրիտիոյ սահմանը :

427. Ո՞րչափ է տարածութիւնն եւ բնակիչը :

428. Նշանակութեան արժանի ի՞նչ տեղեր կան :

429. Ի՞նչ կրնաս ըսել Ասորեան կղզեաց վրայ :

430. Մասեյրա Ատլանտեանի մէջ, ունի 125000 բնակիչ, բարեբեր եւ գեղեցիկ կղզի է. կլիման առողջարար, բերքն է շագանակ. գինին անուանի է. Փորթուկայցւոց կը վերաբերի :

431. Քանարեան կղզիք 400000 բնակիչ ունի, Ատլանտեան ովկիանոսի մէջ, կլիման զուարճալի եւ բարեբեր, գինին անուանի: Գլխաւորներն են Քանարիա, Թեներիֆա, Փալմա, Երկաթի կղզի, Սպանիացւոց կը վերաբերին :

431. Դալարի գլխոյ կղզիք, 70000 բնակիչ ունին. կղզեաց գլխաւորներն են Սեյն Վեգուան, Սանթիակո. գլխաւոր բերքերն են բամպակ, գինի, շաքար, աղ : Փորթուկայցւոց կը վերաբերին :

432. Իսխանի եւ Ս. Թովմաս կղզիք Փորթուկայցւոց, եւ Ֆերնանսօ-բօ, Աննոպոն Սպանիացւոց կը վերաբերին. հողն բարեբեր եւ բերքն է շաքար :

433. Համբարձման եւ Ս. Հեղինե կղզիք. Անգլիացւոց կը վերաբերին : Ապառաժ եւ անբեր կղզիներ են, ուր կը գտնուին մեծամեծ կրիաներ :

Նարոլէոն Պոնաբարդ 1815 ին Ս. Հեղինէ աքսորուեցաւ եւ մեռաւ 1821 ին :

434. Մասակասար, Հնդկաց ովկիանոսին մէջ :

427. Ինչ կրնաս ըսել Մատեյրա կղզւոյն վրայ :

428. Ինչ կրնաս ըսել Քանարեան կղզեաց վրայ :

429. Ինչ կրնաս ըսել Դալարի գլխոյ կղզեաց վրայ :

430. կուի՞նոյ ծոցի կղզիներն որո՞ք են, եւ որո՞ց կը վերաբերին :

431. Ինչ կրնաս ըսել Համբարձման եւ Ս. Հեղինէ կղզեաց վրայ :

432. Ինչ կրնաս ըսել Մատակասար կղզւոյն վրայ :

Ափրիկէի ամէնէն մեծ կղզին է եւ Յրանսացւոց կը վերաբերի : Տարածութիւնն է 591000 քառակուսի քիլոմէդր եւ բնակիչը 3,500,000. ունի գեղեցիկ լեռներ եւ բարեբեր դաշտեր. ծովեզերքը վատառողջ է : Ունի շատ հանքեր, գլխաւոր բերքերն են բրինձ, եգիպտացորեն, բամպակ, շաքարեղէգ, լեղակ, ծխախոտ եւ մորթ. կենդանեաց մէջ նշանաւոր են արջառն եւ ոչխարը :

Գլխաւոր քաղաքն է Թանանարիվ 70000, Թամարավ՝ կղզւոյն գլխաւոր նաւահանգիստն է : Մատակասքարի մօտերը կան Սէն-Մարի, Էոսի-պօ, Նոսի Քոմպա կղզիներն որք Յրանսացւոց կը վերաբերին :

435. Մաւֆարիիեան կղզիք թուով երեք են, Ռէիւնիոն, Մորիս եւ Ռոսրիկէզ : Մորիս եւ Ռոսրիկէզ Անգլիացւոց կը վերաբերին :

Ռէիւնիոն կամ Պուրպոն 200000 բնակչօք, Յրանսայի կը վերաբերի, համեմատաբար աւելի բազմամարդ, բարեբեր եւ զուարճալի կղզին է : Գլխաւոր քաղաքն է Սէն-ըրնի :

Մորիս լաւ մշակուած և բարեբեր է : Գլխաւոր քաղաքն է Փոր-Լուի, ունի գեղեցիկ եւ վաճառաշահ նաւահանգիստ, կանոնաւոր շէնքեր եւ դպրոցներ :

Ռոսրիկէզ կղզւոյն մէջ կը գտնուին խոշոր կրիաներ : Սէյկլեանք Մատակասքարի հիւսիսային կողմը, վաճառաշահ կղզիներ, Անգլիացւոց կը վերաբերին :

Քոմօրեան կղզիք, մաս մը Յրանսայի կը վերաբերի :
436. Սոփորա, Անգլիոյ կը վերաբերի :

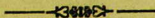
435. Մատակասքարի շուրջը գտնուած կղզիք որոց կը վերաբերին եւ ի՞նչ կրնան ըսել անոնց վրայ :

436. Ի՞նչ կրնան ըսել Սոփորա կղզւոյն վրայ :

Ք Ն Ն Ո Ւ Թ Ի Ի Ն

Այլեւայլ հարցմունք

1. Ըսէ՛ Ափրիկէի սահմանը. — 2. Միջերկրական ծովուն եզերքը ո՞ր երկիրները կան: — 3. Ափրիկէի ծոցերը որո՞նք են: — 4. Ո՞ր նեղուցներով բաժնուած է Ասիայէ: — 5. Ո՞ր նեղուցներով բաժնուած է Եւրոպայէ: — 6. Որ գետերը կը թափին Ատլանտեան ովկիանոս: — 7. Նեղոս գետը դէպ ի ո՞ւր կը վազէ, քանի՞ գլխաւոր գետերէ միացեալ է, ո՞ւր կը թափի, բերանը ո՞ր քաղաքը կայ: — 8. Ափրիկէի հիւսիսային կողմը ո՞ր գլուխը կայ: — 9. Ո՞ւր է Ձատ լիճը. — 10. Տէմպէա լիճն ո՞ւր է: — 11. Ափրիկէի արեւմտեան կողմը ո՞ր գլուխը կայ, արեւելեան կողմը ո՞ր գլուխը կայ: — 12. Սահարա ի՞նչ է: — 13. Ովասիս ի՞նչ է, ովասիսի բերքերն ընդհանրապէս ի՞նչ են: — 14. Ափրիկէի հարաւային կողմն ո՞ր գլուխներով կը վերջանայ: — 15. Նիկէր գետն ո՞ւր կը թափի: — 16. Մատակասքարը ցամաք երկրէն զատող ջրանցքն ի՞նչպէս կ'ըսուի: — Յուցուր աշխարհացոյցին վրայ Ատենի ծոցը, Ռէիւնիոն կղզին: — 18. Սուէզի ջրանցքին վրայ ի՞նչ գիտես: — 19. Սուտանի բերքերն ի՞նչ են: — 20. Հասարակածի հարաւային կողմն ո՞ր լիճերը կան, ամէնէն մեծն ո՞րն է: — 21. Ո՞ր մեծ գետը Հնդկաց ովկիանոսը կը թափի, ո՞ւրկէ ծագում կ'առնէ: — 22. Բարեյուսոյ գլխոյն գլխաւոր հանրերն ի՞նչ են: — 23. Մատակասքար մեծ կղզին որո՞ւր կը վերաբերի այժմ: — 24. Մատակասքարի շուրջն ո՞ր կղզիները կան, ամէնէն կարեւորը ո՞րն է: — 25. Մասքարինեան կղզիք որո՞ւր կը վերաբերին. Մասքարինեան կղզեաց գլխաւոր բերքերն ի՞նչ են: — 26. Ո՞ւր է Սոքոթորա, որո՞ւր կը վերաբերի, ի՞նչ են անոր բերքերը: — 27. Ո՞ւր է Սօ Հեղինէ, ի՞նչ կողմանէ նշանաւոր է:

Ա Մ Ե Ր Ի Կ Ա

Ամերիկա գլխաւոր երկու մասերու կը բաժնուի. ՀԻՒՍԻՍԱՅԻՆ եւ ՀԱՐԱԻԱՅԻՆ, որք Բանամայի պա-
րանոցով իրարու միացած են .

ՀԻՒՍԻՍԱՅԻՆ ԱՄԵՐԻԿԱ

Սահմանք, տարածութիւն, բազմամարդութիւն,
տեւութիւնք :

437. Հիւսիսային Ամերիկայի Սահմանն է հիւ-
սիսէն՝ Հիւսիսային Սառուցեալ ովկիանոս եւ անկէ
ձեւացեալ ծովերն, արեւելքէն՝ Ատլանտեան ովկիա-
նոս, հարաւէն՝ Մեքսիկայի ծոցը, Բանամայի պարա-
նոցն. եւ Անդիլեան ծով, արեւմուտքէն՝ Խաղաղական
ովկիանոս :

438. Տարածութիւնն է 21 միլիոն քառ. քի-
լոմէդր եւ բազմամարդութիւնը 100 միլիոն :

437. Հիւսիսային Ամերիկայի սահմանն ո՞րն է :

438. Ո՞րչափ է Հիւսիսային Ամերիկայի տարածութիւնն եւ
բազմամարդութիւնը :

Ա. Ամերիկա կ'ըսուի նաեւ Նոր Աշխարհ : Քրիստափոր Քոլումպոս ձենովացի նաւապետը գտաւ զայն, 1492 ին : Իսկ Ամերիկա կ'ըսուի Ամերիկոս Վեսպուչչի Ֆիօրենցացի նանապարհորդին անուամբ , որ Քոլումպոսէ եօթն տարի յետոյ հոն այցելելով , տեղւոյն նկարագիրն ըրաւ :

Բ. Հիւսիսային Ամերիկա Հարաւային Ամերիկայէ աւելի մեծ, բազմամարդ, լուսաւորեալ եւ աւելի զօրաւոր է :

439. Հիւսիսային Ամերիկա հինգ աշխարհներու կը բաժնուի որք են, Կրօէնլանտիա, Նոր Բրիտանիա կամ Քանատա, Միացեալ Նահանգք, Մեքսիկա, Կեդրոնական Ամերիկա :

Դ Ա Ս Հ Գ .

Ծովք, Ծոցք, Նեղուցք, Լիճք

440. Հիւսիսային Ամերիկայի գլխաւոր ծովերն են ,

Հիւսիսային Սառուցեալ ովկիանոս՝ Հիւսիսային կողմը , որմէ կը ձեւանան Պաֆիքի եւ Հոլստոնի ծովերը :

Ասլանսեան ովկիանոս, արեւելեան կողմը՝ որմէ կը ձեւանայ Ամերիկեան ծովը :

Խաղաղական ովկիանոս, արեւմտեան կողմը :

439. Հիւսիսային Ամերիկա քանի՞ աշխարհներու կամ տէրութեանց կը բաժնուի :

440. Հիւսիսային Ամերիկայի գլխաւոր ծովերն որո՞նք են :

441. Ամերիկայի գլխաւոր ծոցերն են,
Հուստոնի, Սեն-Լորանի, Չեզաբիի, Մեքսիկայի,
Հոնսուրասի ծոցերն, Ատլանտեան ովկիանոսէ ձեւա-
ցած :

Քալիֆորնիոյ ծոց՝ Մեծ ովկիանոսէ ձեւացած :

Հուստոնի ծոցը մեծ լինելուն համար երբեմն
ծով ալ կ'ըսուի :

442. Հիւսիսային Ամերիկայի գլխաւոր նե-
ղուցներն են .

Պենիկուլայի նեղուց՝ հիւսիսային արեւմտեան կող-
մը՝ որով Ամերիկա կը զատուի Ասիայէ :

Հիւսիսային անց կամ Պարրոյի նեղուց եւ Լեն-
ֆեսթրի նեղուց, Հուստոնի եւ Պաֆինի ջուրերը Սա-
ուուցեալ ովկիանոսի հետ կը միացնեն :

Տեյլիսի ջրանցի՝ Ատլանտեանը Պաֆինի ծովուն
հետ կը միացնէ :

443. Հիւսիսային Ամերիկայի գլխաւոր լիճերուն
գրեթէ ամենքն ալ Քանատայի մէջ են որոց գլխա-
ւորներն են .

Մեծ արջ լիճ, Գերեաց եւ Արապասա լիճեր որք
Մաքէնզի գետով իրարու միացած են : Ուինիփէկ եւ
Մանիթոպա որք Նելսոն գետով իրարու միացած են :

Վերին, Միջիկան, Հուրոն, Էրիե . Օնթարիոյ որք
իրարու միացած են, եւ վերջինէն կ'անցնի Ս. Լորան
գետն եւ համանուն ծոցը կը թափի :

Մեծ աղի լիճ՝ Միացեալ Նահանգաց արեւմտեան
կողմը :

441. Գլխաւոր ծոցերն որոնք են :

442. Գլխաւոր նեղուցներն որոնք են :

443. Գլխաւոր լիճերն որոնք են :

Նիխարակուա՝ հարաւային կողմը, Բանամայի սա-
բանոցին մօտ :

Էրիէ լիճէն կ'ելնէ Նիակարա գետը, եւ Օն-
թարիոյ լիճը կը վազէ. իր ընթացքին մէջ-
տեղն է աշխարհիս ամէնէն նշանաւոր ջրվէժը,
Նիակարա :

Գ Ա Ս Է Գ .

Գեւսֆ, Կղզիֆ, Թեքակղզիֆ, Հրուանդանֆ,
Լեռիմֆ :

§ § § . Հիւսիսային Ամերիկայի գլխաւոր գետերն
են ,

— Քանատայի մէջ ,

Մաֆեցի, Մայն, Պաֆ, կը թափին Սառուցեալ ով-
կիանոս :

Չրչիլ , Նելսոն , Սեվէռն՝ Հուատոնի ծոցը :

Սեն-Լօրան՝ Օնթարիոյ լիճէն ելնելով կը թափի
համանուն ծոցը :

— Միացեալ Նահանգաց մէջ ,

Միսիսիբի , Ռիօ-Կրան-սեյլ-նորք՝ Մեքսիկայի ծոցը,
Նուրոն , Օրեկոն կամ Քոլումպիա , Ռիօ-Քօլորադօ՝
Քալիֆօրնիոյ ծոցը :

Միսիսիբի աշխարհիս մեծագոյն գետն է, որոյ
երկայնութիւնը, Միսուրի գետակցին ակունքէն
հաշուելով, 7000 քիլոմէտր է :

445. Հիւսիսային Ամերիկայի գլխաւոր կղզիներն են,

Կրօքնլանցիա՝ Սառուցեալ ովկիանոսին մէջ :

Նոր-երկիր, Սեն-Փիեր, Միքլոն, Պերմուսեան, Լուֆայեանք, Ատլանտեան ովկիանոսին մէջ :

Մեծ Անթիլեանք, Փոքր Անթիլեանք, Անթիլեան ծովուն մէջ :

Վանուվու, Թագուհի Շարլօթի կղզիք, Կալլիս իսլանդի կղզիք, Ալեուքեանք, Խաղաղական ովկիանոսին մէջ :

Ա. Կրօէնլանտիա աշխարհիս մեծագոյն կղզին է (Ափրիկէ եւ Աւստրալիա չհաշուելով), եւ Տանիմարքայի կը վերաբերի :

Բ. Մեծ Անթիլեանք չորս կղզիներէ կը բաղկանան որք են Գուպա, Հաիթի, Ճամայիկա, Փորթօ-Րիփօ :

446. Հիւսիսային Ամերիկայի թերակղզիներն են, Լապրասոր, Նոր Սկոտլանդ, Քանատայի արեւելեան կողմը, Ատլանտեան ովկիանոսին մէջ :

Ֆլորիսա՝ Միացեալ Նահանգաց հարաւային կողմը Մեքսիկայի ծոցին մէջ :

Նուֆաթան՝ Կեդրոնական Ամերիկայի Հիւսիսային կողմը, Մեքսիկայի ծոցին մէջ :

Քալիֆորնիա՝ Մեքսիկայի արեւմտեան հարաւային կողմը, Մեծ ովկիանոսին մէջ :

Ալյասկա՝ Հիւսիսային արեւմտեան կողմը, Խաղաղական ովկիանոսին մէջ :

445. Գլխաւոր կղզիներն որո՞նք են :

446. Գլխաւոր թերակղզիներն որո՞նք են :

447. Հիւսիսային Ամերիկայի գլխաւոր հրուան-
դաններն են ,

Պարրոյ՝ Ալասքայի հիւսիսային կողմը :

Ֆերուէկ՝ Կրօէնլանտիոյ հարաւային կողմը :

Շարլը՝ Լապրատորի արեւելեան կողմը :

Խաս՝ Նոր Երկրին Հարաւ. արեւելեան կողմը :

Սապլը կամ Աւազ՝ Նոր Սկոտիոյ հարաւային
կողմը :

Հարքուս՝ Միացեալ Նահանգաց արեւմտեան կողմը

Ս. Ղուկաս՝ Քալիֆորնիոյ հարաւային կողմը :

Մենսոսին՝ Միացեալ Նահանգաց արեւմտեան կողմը :

448. Հիւսիսային Ամերիկայի գլխաւոր լեռնա-
գօտիներն են ,

Ապառաժուէ լերինք որ արեւմտեան կողմէն հիւ-
սիսէն հարաւ կը ձգուի :

Ալեկանի լերինք, Միացեալ Նահանգաց արեւելեան
կողմը :

447. Գլխաւոր հրուանդաններն որոնք են :

448. Գլխաւոր լեռնագօտիներն որոնք են :

ԿՐՕՒՆԼԱՆՏԻԱ

449. Սահմանն է հիւսիսէն՝ Սառուցեալ ովկիանոս, արեւելքէն եւ հարաւէն՝ Ատլանտեան ովկիանոս, արեւմուտքէն Պաֆինի ծովը :

450. Այս երկիրը Տանիմարքացոց կը վերաբերի. հարաւային կողմերը կը հասնին փոքր ինչ գետնախնձոր, գարի եւ կաղամբ :

Կենդանեաց մէջ կան սպիտակ արջ, գայլ, եղնիկ՝ որ բալխիրի լծուելու կը ծառայէ. ծովեզերքէն ծովահորթ եւ կէտ կ'որսացուի, որոնցմէ մեծ քանակութեամբ իւղ կ'ելնէ. բնակչաց մեծագոյն մասին զբաղումն է կիտորսութիւն :

Ա. Երկիրը սաստիկ ցուրտ է. տարուան 9—10 ամիսը ձմեռ է :

Բ. Թէ՛ գիշերը եւ թէ՛ ցերեկը 3 ամիս կը տեւեն եւ որչափ դէպ ի հիւսիս երթանք, այնչափ

449. Կրօնլանտիոյ սահմանն ո՞րն է :

450. Այս երկիրն որո՞ւ կը վերաբերի եւ ի՞նչ կրնաս ըսել :

կ'երկարի, այնպէս որ տեղ կայ ուր 4 ամիս գիշեր է եւ 4 ամիս ալ արեգակը հորիզոնէն վար շիջներ, բայց բնակիչք այդ գիշերները հիւսիսայգի եւ լուսնի լուսով իրենց գործերը կը տեսնեն :

Գ. Բնակիչք Եսքիմացի կ'ըսուին. կրօնքով բողոքական, կարճահասակ, ողորմելի մարդիկ են, գետնափոք նկուղներու մէջ կը բնակին : Եսքիմացի կսփի ման քիփ բառերու ազաւազութիւնն ըլլալ կը թուի, որ կը նշանակէ ձուկը հում ուտող, եւ յիրաւի ձուկը հում հում կ'ուտեն :

451. Գլխաւոր քաղաքներն հարաւային արեւմտեան կողմերը կը գտնուին եւ են,

Նուլիանսիաապ, Կոդիաապ :

Գ Ա Ս 29.

ՆՈՐ ԲՐԻՏԱՆԻԱ ԿԱՄ ՔԱՆԱՏԱ

452. Քանատայի սահմանն է հիւսիսէն Սառուցեալ ովկիանոս, արեւելքէն՝ Ատլանտեան ովկիանոս, հարաւէն՝ Միացեալ Նահանգք, արեւմուտքէն՝ Սաղազական ովկիանոս եւ Ալասքա :

451. Գլխաւոր քաղաքներն որոնք են :

452. Նոր Բրիտանիոյ կամ Քանատայի սահմաններն որոնք են :

453. Տարածութիւնն է 8,800,000 քառ. քիւ-
մէդր եւ բնակիչը 4,600,000 :

454. Երկիրը ցուրտ է, մանաւանդ հիւսիսային
կողմերն եւ Լապրատորի թերակղզին. անոր համար
չատ բերքեր յառաջ չեն գար, միայն հարաւային
կողմերը փոքր ինչ արմտիք, ծխախոտ, կանեփ եւ
գետնախնձոր յառաջ կուգան. նաեւ մորթ, մուշտակ :

455. Կենդանեաց մէջ կան արջ, եղնիկ, աղ-
ուէս. ծովերէն ծովահորթ (փոկ) եւ կէտ կ'որսացուի
Քանատա մինչեւ 1763 Պրանսացւոց կը վերարե-
րէր. այնուհետեւ Անգլիոյ անցաւ եւ ըսուեցաւ Նոր
Բրիտանիա, բայց ունի առանձին ինքնօրէն վարչու-
թիւն :

Երկրին մասը կը կազմէ նաեւ Նոր Երկիր (Նիւ-
Ֆաունտլէնտ) կղզին, որ արեւելեան կողմն է, Սէն-
Լօրան ծոցին մէջ :

Բնակչաց մեծագոյն մասն Անգլիացի են. կան
նաեւ մեծ թուով Պրանսացի եւ Գերմանացի :

Գիտութիւնք, արուեստք եւ ճարտարութիւնք
ծաղկեալ վիճակի մէջ են. կան շատ ջրանցքներ, եր-
կաթուղիներ եւ ելեկտրական թելեր : Բնակիչք կրօն-
քով բողոքական են :

456. Գլխաւոր քաղաքներն են,

Օքսլա (50000), Քանատայի մայրաքաղաքն է Ս.
Լօրան գետին մէկ ճիւղին վրայ. ատաղձի մեծ վա-
ճառականութիւն ունի :

453. Ո՞րչափ է տարածութիւնը եւ բնակիչը :

454. Գլխաւոր բերքերն ի՞նչ են :

455. Գլխաւոր կենդանիներն որո՞նք են :

456. Գլխաւոր քաղաքներն որո՞նք են :

Մոնրեալ (140,000), ծաղկեալ եւ վաճառաշահ նա-
ւահանդիսաւ Ս. Լօրան գետին վրայ. ունի գեղեցիկ
շէնքեր եւ փողոցներ :

Հալիֆախ (30000), նոր Սկովաիոյ գլխաւոր քա-
ղաքն ու նաւահանդիսան է Ատլանտեան ովկիանոսի
վրայ :

Սենթ-ձոն (25000), Նիւ-Ֆաուըտլէնտի գլխաւոր
քաղաքն է. բնակչաց զբաղումն է ձկնորսութիւն ,
ծովեղերքէն մեծ քանակութեամբ Մօրիւ կոչուած
ձուկը կ'որսացուի, որոյ իւղը տկար կազմ ունեցող-
ներուն օգտակար է :

Անուանի են նաեւ Քեպէկ, Թորոնթոյ քաղաքները :

Նոր Երկրի (Նիւ-Ֆաուըսլէնց) հարաւային կող-
մը Սեն-Փիէր եւ Միքլոն փոքր կղզեակները Ֆրան-
սայի կը վերաբերին :

Դ Ա Ս Հ Է .

ՄԻԱՑԵԱԼ ՆԱՀԱՆԳՔ

457. Միացեալ Նահանգաց սահմանն է հիւսիսէն՝
Նոր-Բրիտանիա, արեւելքէն՝ Ատլանտեան ովկիանոս,
հարաւէն՝ Մեքսիկայի ծոց եւ Մեքսիկա, արեւմուտ-
քէն՝ Պաղատական ովկիանոս :

458. Միացեալ Նահանգաց տարածութիւնն է 9,300,000 քառակուսի քիլոմէդր, կալուածներով, եւ բազմամարդութիւնը 66,000,000 :

459. Երկիրը լաւ մշակուած եւ խիստ բարեբեր է. գլխաւոր բերքերն են բամպակ, եգիպտացորեն, ծխախոտ, շաքարեղէգ, ցորեն եւ արմտիք :

460. Պիտանի անասունք բազմացած են եւ մեծ խնամք կը տարուի անոնց. անուանի են ձի, եզ, ոչխար եւ խոզ :

461. Միացեալ Նահանգաց երկիրն ունի շատ հարուստ հանքեր, ուսկից մեծ քանակութեամբ կ'ելնեն ոսկի, արծաթ, սնդիկ, պղինձ, քարիւղ, հանքածուխ, երկաթ :

Ա. Երկաթուղիք բազմաթիւ են եւ ամէն քաղաքները միացած են իրարու հետ երկաթուղիով. որոյ երկայնութիւնն է 280000 քիլոմէդր :

462. Կառավարութիւնն հանրապետական է եւ կը բաղկանայ 45 անկախ դաշնակից նահանգներէ եւ 8 գաւառներէ :

Ամէն նահանգ առանձին վարչութիւն ունի, եւ ինքնօրէն է. Ազգ. Ժողովը կը բաղկանայ Մերակոյտէ եւ երեսփոխանաց խորհրդարանէն :

458. Ո՞րչափ է տարածութիւնն եւ բնակիչը :

459. Գլխաւոր բերքերն ի՞նչ են :

460. Ի՞նչ կենդանիներ ունի :

461. Միացեալ Նահանգաց մէջ ի՞նչ հանքեր կան :

462. Կառավարութեան կերպին համար ի՞նչ կրնաս ըսել :

463. Կրօնքը Բողոքականութիւն է, որոյ ամէն բաժանումներն ալ (յարանուանութիւնք) կան :

464. Միացեալ Նահանգաց մայրաքաղաքն է, ՌԱԵՒՆԿԹՈՆ (100000), Փոթոմաք գետին վրայ . հոս կը բնակի Նախագահն, եւ հոս կը գումարի ազգ. ժողովն : Եէնքերուն մէջ անուանի է Կապիտոլ կոչուած ազգային ժողովատեղին :

465. Ուրիշ երեւելի քաղաքներն են, Նիւ-Յորք (2,300,000, արուարձանով), Հուտսոն գետին բերանը. Միացեալ Նահանգաց, ինչպէս նաեւ Ամերիկայի բաղմամարդ, հարուստ եւ վաճառաշահ քաղաքն է, եւ բանուկ նաւահանգիստը, Ունի մեծամեծ եւ փառաւոր շէնքեր, գեղեցիկ փողոցներ, եւ առկախ հսկայ կամուրջով մը միացած է Պրուքլին քաղաքին հետ, որ Նիւ-Յորքի արուարձանը կը համարուի Այս վերջնոյն բնակիչն է 550000: Նիւ-Յորք աշխարհիս երրորդ նաւահանգիստն է (Լոնտոնէն եւ Լիվրքուլէն յետոյ) :

Ֆիլասէլֆիա (1,000,000), Նիւ-Յորքէն յետոյ այս է Միացեալ Նահանգաց ամէնէն նշանաւոր քաղաքը Զիֆակոյ (1,000,000), Միջիկան լճին վրայ . ցորենի եւ խոզի վաճառականութիւնը բանուկ է :

Պոսթրն (400,000), Ատլանտեանի վրայ գեղեցիկ եւ վաճառաշահ նաւահանգիստ : Նիւ-Յորքէն յետոյ այս է Միացեալ Նահանգաց կարեւոր նաւահանգիստը, ունի համալսարան եւ անուանի է գիտութեանց

463. Կրօնքն Ի՞նչ է :

464. Միացեալ Նահանգաց մայրաքաղաքն ո՞րն է եւ Ի՞նչ կրնաս ըսել անոր վրայ :

465. Ուրիշ Ի՞նչ երեւելի քաղաքներ կան :

եւ ուսմանց մասին, եւ ասոր համար Միացեալ Նահանգաց Աթէնքն ըսուած է :

Անուանի են նաեւ Սեճ-Լուի, Պայրիմոր, Սան-Յրանյիսկօ, Նոր-Օրլեանս, Սինսինաթի քաղաքները :

Միացեալ Նահանգներն Ալասքայի երկիրը՝ 1867 ին Ռուսիայէ գնեցին . այդ երկրին ծովեզրը միայն ծանօթ է . օդը խիստ ցուրտ է . գլխաւոր բերքերն են մորթ, մուշտակ եւ Պալէնայի իւղ :

Դ Ա Ս Հ Ը .

Մ Ե Ք Ս Ի Կ Ա .

466. Մեքսիկայի սահմանն է հիւսիսէն՝ Միացեալ Նահանգք, արեւելքէն՝ Մեքսիկայի ծոց, հարաւէն եւ արեւմուտքէն՝ Սաղաղական ովկիանոս :

467. Տարածութիւնն է 1,970,000 քառակուսի քիլօմէդր եւ բազմամարդութիւնը 12,000,000 :

468. Գլխաւոր բերքերն են ցորեն, վանիլեա, չաքար, հնդկանուշ, որդան կարմիր, լեղակ, խահուէ, եգիպտացորեն եւ աղնիւ փայտ :

466. Մեքսիկայի սահմանն ո՞րն է :

467. Ո՞րչափ է Մեքսիկայի տարածութիւնն եւ բազմամարդութիւնը :

468. Գլխաւոր բերքերն ի՞նչ են :

169. Մեքսիկա ունի հարուստ հանքեր թանկագին մետաղներու, ոսկիի, արծաթի, սնդիկի եւ պղնձի :

170. Կրօնքով կաթոլիկ են :

171. Մեքսիկայի մայրաքաղաքն է ,

ՄԵՔՍԻԿՈՅ (440000), Ամերիկայի զեղեցիկ քաղաքներէն մին, ունի մի քանի երեւելի շէնքեր, ինչպէս Մայր եկեղեցի, կառավարութեան պալատ, փողերանոց եւ ուսումնարաններ :

172. Ուրիշ երեւելի քաղաքներն են,

Փուէպլա (120000), ճարտարարուեստ եւ ամուր քաղաք :

Վերա-Քրուզ (25000), նուահանգիստ Մեքսիկայի ծոցին վրայ, Եւրոպական վաճառականութեան կեդրոնատեղի. օդը վատառոզ է :

Անուանի են նաեւ Կուաքալաթարա, Թամիիֆո, Քամբէչ, Ագաբուլֆո, Մերիդա, Մազալթան քաղաքները :

Դ Ա Ս Հ Թ.

ԿԵԴՐՈՆԱԿԱՆ ԱՄԵՐԻԿԱ

173. Կեդրոնական Ամերիկա Մեքսիկայէ սկսեալ

169. Ի՞նչ հանքեր ունի :

170. Կրօնքն ի՞նչ է :

171. Մեքսիկայի մայրաքաղաքն ո՞րն է եւ ի՞նչ կրնաս ըսել անոր վրայ :

172. Ուրիշ ի՞նչ գլխաւոր քաղաքներ կան :

173. Կեդրոնական Ամերիկայի սահմանն ո՞րն է :

մինչեւ Բանամայի պարանոցը կ'երկարի, արեւելքէն Անթիլեան ծով, հարաւէն եւ արեւմուտքէն՝ Խաղաղական ովկիանոս սահման ունենալով :

474. Տարածութիւնն է 450000 քառ. քիլոմէդր եւ բազմամարդութիւնը 3,000,000 :

475. Կեդրոնական Ամերիկա կը բաղկանայ հինգ անկախ հանրապետութիւններէ որք են,

ԿՈՒԱԳԵՄԱԼԱ, ՍԱՆ-ՍԱԼՎԱՏՈՐ, ՀՈՆՏՈՒՐԱՍ,
ՆԻՔԱՐԱԿՈՒԱ, ԳՈՍԿԱ-ՐԻՔԱ

476. Կուադեմալա հինգ հանրապետութեանց ամենէն բազմամարդն է. երբեմն այս անուամբ՝ հինգը միանգամայն կ'իմացուին: Ունի 1,500,000 բնակիչ: Մայրաքաղաքն է Կուադեմալա, Մեծ Ովկիանոսէ քիչ հեռու, բարձր դաշտի մը վրայ գեղեցիկ քաղաք. տուները միայարկ են :

477. Սան-Սալվասոր ունի 650000 բնակիչ, բաղադատմամբ շատ բազմամարդ եւ վաճառաչազ: Մայրաքաղաքն է Սան-Սալվասոր :

478. Հոնսուրաս Կուադեմալայի արեւելեան կողմը կ'իյնայ. բնակիչն է 400000, երկիրը բարեբեր է, ոսկւոյ եւ արծաթի հանքեր ունի, կլիման վատառողջ է: Մայրաքաղաքն է Թեկուսիկալբա:

479. Նիքարակուա Հոնտուրասի հարաւային

474. Ո՞րչափ է տարածութիւնն եւ բազմամարդութիւնը:

475. Կեդրոնական Ամերիկա քանի՞ մասերէ կը բազկանայ:

476. Ի՞նչ կրնաս ըսել Կուադեմալայի վրայ:

477. Ի՞նչ կրնաս ըսել Սան-Սալվասորի վրայ:

478. Ի՞նչ կրնաս ըսել Հոնտուրասի վրայ:

479. Ի՞նչ կրնաս ըսել Նիքարակուայի վրայ:

կողմը. բնակիչն է 300000. ընդարձակ դաշտեր եւ անտառներ կան, ուր բազմաթիւ արջառք կը սնուցուին: Երկրին հարաւային արեւմտեան կողմը կայ համանուն լիճ մը: Մայրաքաղաքն է Մանակուա:

180. Քոսթա-Րիկա կեդրոնական Ամերիկայի հարաւային արեւելեան ծայրն է. բնակիչն է 200000. ունի խաչուէ, բամպակ, լեզակ եւ շինուածափայտ: Մայրաքաղաքն է Սան-ժոզէ:

Դ Ա Ս 2.

ԿՂԶԻՔ ՀԻՒՍ ԱՄԵՐԻԿԱՅԻ

181. Հիւսիսային Ամերիկայի կղզիք երկու գլխաւոր խումբերու կը բաժնուին որք են, Մեծ Անթիլեանք, Փոքր Անթիլեանք:

182. Մեծ Անթիլեանք չորս կղզի են, Քուլա, Հայիդի, ճամայիֆա եւ Փորթո-Րիֆո:

183. Քուլա, որ այժմ Միացեալ Նահանգաց կը վերարերի, Անթիլեան կղզեաց մեծագոյն կղզին է. իր տարածութիւնն է 118000 քառ. քիլոմէդր, բնակիչն է 1,550,000. անուանի է իր բարեբերութեամբ. գլխաւոր բերքն է շաքար, եգիպտացորեն, ծխա-

480. Ի՞նչ կրնաս ըսել Քոսթա-Րիկայի վրայ:

481. Հիւս. Ամերիկայի կղզիք քանի՞ գլխաւոր խումբերու կը բաժնուին:

482. Մեծ Անթիլեանք քանի՞ են եւ որո՞նք են:

483. Քուլա կղզւոյն վրայ ի՞նչ կրնաս ըսել:

խոտ, անխոն, բամպակ, խահուէ. ունի ոսկիի, արծաթի, երկաթի, պղնձի հանքեր: Իրաւամբ թագուհի Անթիլեանց ըսուած է:

Մայրաքաղաքն է Հավանա, որ երեւելի նաւահանգիստ է:

484. Հայիդի Քուպայի արեւելեան կողմն է. տարածութիւնն է 77250 քառ. քիլոմէդր, բնակիչն իբր մէկ միլիոն: Երկու անկախ հանրապետութիւններէ բաղկացեալ կղզի է. գլխաւոր բերքն է շաքար, բամպակ, խահուէ. երկու գլխաւոր քաղաք ունի Փորթօ-Քրեկս, Սան-Տոմինիկ: Երբեմն կղզին այս վերջին քաղաքին անուամբ Սան-Տոմինիկ ալ կ'ըսուի:

485. Ճամայիքա Քուպայի հարաւային կողմն է եւ Անգլիոյ կը վերաբերի. տարածութիւնն է 10860 քառ. քիլոմէդր, բնակիչն է 600000. գլխաւոր բերքերն են շաքար, հնդկանուշ եւ լեղակ: Գլխաւոր քաղաքն է Քինկսթոն, նաւահանգիստ:

486. Փորթօ-Րիֆօ, Հայիդիի արեւելեան կողմն է եւ այժմ Միացեալ Նահանգաց կը վերաբերի. տարածութիւնն է 9620 քառ. քիլոմէդր, բնակիչը 800000: Հողը պտղաբեր է. կ'արտադրէ շաքար, բամպակ, խահուէ, բրինձ, եգիպտացորեն, ծխախոտ: Գլխաւոր քաղաքն է Սան-ձուան:

487. Փոքր Անթիլեանք, Մեծ Անթիլեանց արեւելեան կողմն են, եւ մեծ մասամբ Անգլիոյ կը վերաբերին. նշանաւոր կղզիներն են Կուաւսալուփ, Մարթինիք

484. 1° է կընաս ըսել Հայիդիի վրայ:

484. 1° է կընաս ըսել Ճամայիքայի վրայ:

486. 1° է կընաս ըսել Փորթօ-Րիքօի վրայ:

487. 1° է կընաս ըսել Փոքր Անթիլեանց վրայ:

որք ներանսայի կը վերաբերին : Ս. Խաչ , Ս. Յովմաս ,
Ս. Յովնանեկս Տանիմարքայի կը վերաբերին :

Փոքր Անթիլեանց հիւսիսային կողմն է Լու-
ֆայեան կամ Պահամա կղզիք , որոց մէջ նշա-
նաւոր է Կուանահանս կամ Սան-Սալվատոր կղզին
զոր առաջին անգամ գտաւ Քրիստափոր Բոլոմ-
պոս 1492 ին :

Դ Ա Ս Զ Ա .

Հ Ա Ր Ա Ի Ա Յ Ի Ն Ա Մ Ե Ր Ի Կ Ա

Սահմանք , Տարածութիւն , Բազմամարդութիւն ,
Տերութիւնք

488. Հարաւային Ամերիկայի սահմանն է հիւ-
սիսէն՝ Անթիլեան ծով , արեւելքէն՝ Ատլանտեան ով-
կիանոս , հարաւէն՝ Հարաւային Սառուցեալ ովկիա-
նոս , արեւմուտքէն՝ Խաղաղական ովկիանոս :

489. Հարաւային Ամերիկայի տարածութիւնն է
19 միլիոն քառ. քիլոմէդր , եւ բազմամարդութիւնը
33 միլիոն :

488. Հարաւային Ամերիկայի սահմանն ո՞րն է :

489. Ո՞րչափ է Հարաւային Ամերիկայի տարածութիւնն եւ
բազմամարդութիւնը :

490. Հարաւային Ամերիկա տասներկու աշխարհներու կը բաժնուի, Քոլումպիա, Վենեցուելա, Կուլանա, Պրագիլիա, Ուրուկուա, Լա-Բլարա, Բարակուա, Էփուարթօր, Բերու, Պօլիվիա, Զիլի, Փարակոնիա:

ԳԱՍ 28.

Ծով/, Ծոց/, նեղուց/, Լիճ/

491. Հարաւային Ամերիկա ներքին ծով չունի, իսկ իր եզերքը թրջող ծովերն են.

Անքիլեան ծով՝ հիւսիսային կողմը:

Ատլանտեան ովկիանոս՝ արեւելեան կողմը:

Հար. Սառ. Ովկիանոս՝ հարաւային կողմը:

Մեծ ովկիանոս՝ արեւմտեան կողմը:

Հարաւային Ամերիկա ուրեմն թերակղզի մ'է եւ Բանամայի պարանոցով միացած է Հիւս. Ամերիկայի հետ:

492. Հարաւային Ամերիկայի ծոցերն են.

Տանիէնի, Վենեցուելայի ծոցեր՝ Վենեցուելայի հիւսիսային կողմն, Անթիլեան ծովէն ձեւացած:

Ամենայն Մրբոց ծոց՝ Պրագիլիոյ արեւելեան կողմն Ատլանտեան ովկիանոսէն ձեւացած:

490. Հարաւային Ամերիկա քանի՞ աշխարհներու կամ տե-
րութեանց կը բաժնուի:

491. Հարաւային Ամերիկայի գլխաւոր ծովերն որո՞նք են:

492. Գլխաւոր ծոցերն որո՞նք են:

Բիօ-Յանէյրոյի ծոց՝ Ուրուկուայի արեւելեան կողմն
Ատլանտեան ովկիանոսէն ձեւացած :

Կուլաֆիլի ծոց՝ էքուաթէօրի արեւմտեան կողմը ,
Յազազական ովկիանոսէ ձեւացած :

493. Հարաւային Ամերիկա մէկ նեղուց միայն
ունի որ է :

Մակելլանի նեղուց՝ հարաւային ծայրը , որ Հրոյ
Սրկիրը ցամաքէ կը դատէ :

494. Հար. Ամերիկայի գլխաւոր լիճերն են ,
Մարաֆայիպօ , Լոս-Փարոս , Թիքիֆաֆա :

Դ Ա Ս 2 Գ.

Դեւսֆ, Կղզիֆ, Հրուանդանֆ, Լեռինֆ

495. Հար. Ամերիկայի գլխաւոր գետերն են ,
— Վենեցուէլայի մէջ, Օրէնօֆ՝ որ կը թափի Ատ-
լանտեան ովկիանոս :

— Պրազիլիոյ մէջ, Ամազոն , Թոֆանթին, Սան-Ֆրան-
չիսօ , որք կը թափին Ատլանտեան ովկիանոս :

— Լա-Բլաթայի մէջ , Լա-Բլարա՝ Ատլանտեան ով-
կիանոս :

496. Հարաւային Ամերիկայի գլխաւոր կղզի-
ներն են ,

493. Գլխաւոր նեղուցներն որոնք են :

494. Գլխաւոր լիճերն որոնք են :

495. Գլխաւոր գետերն որոնք են :

496. Գլխաւոր կղզիներն որոնք են :

Ֆախանց կամ Մալուխնեսուն կղզիք՝ հարաւային ծայրը :

Երկիր Հրոյ՝ հարաւային արեւելեան կողմն :

Կալլաբակոս՝ արեւմտեան կողմը, մեծ ովկիանոսի մէջ :

Մարայօ՝ Ամազոն գետին բերանը :

497. Հարաւային Ամերիկայի գլխաւոր հրուանդաններն են,

Կալլինաս՝ Բոլոմպիոյ կամ Ամերիկայի հիւսիսային ծայրը :

Ս. Բոմ՝ Պրազիլիոյ կամ Ամերիկայի արեւելեան ծայրը :

Հորն՝ Հրոյ Երկրի կամ Ամերիկայի հարաւային ծայրը :

Փարենա եւ Ս. Ֆրանչիսքօ՝ Էքուաթօրի կամ Ամերիկայի արեւմտեան կողմը :

498. Հարաւային Ամերիկայի գլխաւոր լեռնագօտիներն են,

Անտեան կամ Անտեզ լեռինք որ արեւմտեան կողմը հիւսիսէն դէպ ի հարաւ կը ձգուին :

497. Գլխաւոր հրուանդաններն որոնք են :

498. Գլխաւոր լեռնագօտիներն որոնք են :

Ք Ո Լ Ո Մ Պ Ի Ա

499. Քոլումպիա Ամերիկայի հիւսիսային արեւմտեան կողմն է : Սահմանն է հիւսիսէն՝ Անթիլեան ծով, արեւելքէն՝ Վենեցուելա, հարաւէն՝ էքուաթէօր, արեւմուտքէն՝ Ատլանտեան օվկիանոս :

500. Տարածութիւնն է 830000 քառ. քիլոմէր, եւ բնակիչք 3,000,000 :

501. Գլխաւոր բերքերն են քինա, խաւուէ, ծխախոտ :

502. Ունի հարուստ հանքեր ոսկւոյ, արծաթի, սղնձի. կը գտնուի նաեւ զմրուխտ, շարիւղայ եւ այլ ծանրագին քարեր :

503. Մայրաքաղաքն է, ՊՕԿՕԹԱ (100000). բարերեր լեռնադաշտի մը վրայ շինուած . օդը բարեխառն է, մայր եկեղեցին անուանի :

504. Միւս երեւելի քաղաքներն են : Բանամա (18000), նաւահանգիստ համանուն պարանոցին վրայ, Սաղաղականի եզերքը :

499. Քոլումպիոյ սահմանն ո՞րն է :

500. Ո՞րչափ է տարածութիւնն եւ բնակիչք :

501. Գլխաւոր բերքերն ի՞նչ են :

502. Ի՞նչ հանքեր ունի :

503. Մայրաքաղաքն ո՞րն է եւ ի՞նչ կրճատ ըսել անոր վրայ :

504. Ուրիշ ի՞նչ երեւելի քաղաքներ կան :

Ասբինուայ (15000), Բանամայի պարպնոցին վրայ
Անթիլեան ծովուն եզերքը :

Երկիրը Քոլոմպիա ըսուած է, ի յիշատակ
Քրիստափոր Քոլոմպոսի :

Դ Ա Ս Զ Ե .

Վ Ե Ն Ե Ց Ո Ւ Ե Լ Ա

305. Վենեցուելայի սահմանն է հիւսիսէն՝ Ան-
թիլեան ծով, արեւելքէն՝ Ատլանտեան ովկիանոս եւ
Անգլիական Կոլյանա . հարաւէն՝ Պրազիլիա, արեւ-
մուտքէն՝ Քոլոմպիա :

306. Տարածութիւնն է 1,100,000 քառակուսի
քիլոմէդր եւ բնակիչը 2,000,000 :

307. Գլխաւոր բերքերն են խահուէ, հնդկա-
նուշ, քինա :

308. Մայրաքաղաքն է,

ԲԱՐԱԲԱՍ (70000), Անթիլեան ծովուն մօտ բա-
րեբեր հովտի մը մէջ :

309. Միւս երեւելի քաղաքներն են,

Վալենցիա . գեղեցիկ դիրքով քաղաք է :

Կուայրա, Անթիլեանի վրայ նաւահանգիստ :

505. Վենեցուելայի սահմանն ո՞րն է :

506. Ո՞րչափ է տարածութիւնն եւ բնակիչը :

507. Գլխաւոր բերքերն ի՞նչ են :

508. Վենեցուելայի մայրաքաղաքն ո՞րն է եւ ի՞նչ կրնաս ը-
սել անոր վրայ :

509. Ուրիշ ի՞նչ գլխաւոր քաղաքներ կան :

Կ Ո Ւ Յ Ա Ն Ա

510. Կուլյանայի սահմանն է հիւսիսէն եւ արեւելքէն՝ Ատլանտեան ովկիանոս, հարաւէն Պրազիլիա, արեւմուտքէն՝ Պրազիլիա եւ Վենեցուելա:

511. Տարածութիւնն է 460000 քառ. քիլոմէդր, եւ բնակիչը 400000:

Կուլյանա երեք մասերէ կը բաղկանայ, Անգլիական Կուլյանա, Հոլանտական Կուլյանա եւ Ֆրանսական Կուլյանա:

512. Գլխաւոր բերքերն են շաքար, քաուչու, հնդկանուշ, լեղակ, պղպեղ:

513. Անգլիական Կուլյանա ամէնէն ընդարձակն եւ բազմամարդն է: տարածութիւնն է 220000 քառ. քիլոմէդր, բնակիչն է 260000: Գլխաւոր քաղաքն է ձօրեքաուլն, վաճառաշահ նաւահանգիստ:

514. Հոլանտական Կուլյանա հարուստ եւ լաւ մշակուած երկիր է. ներսերը բնակչաց մէկ մասն ինքնագլուխ կառավարութիւն մը կը ձեւացնեն. տարածութիւնն է 120000 քառ. քիլոմէդր. բնակիչն է 100000: Գլխաւոր քաղաքն է Փարամարիպօ, գեղեցիկ եւ վաճառաշահ քաղաք է:

510. Կուլյանայի սահմանն ո՞րն է:

511. Ո՞րչափ է տարածութիւնն եւ բազմամարդութիւնը:

512. Գլխաւոր բերքերն ի՞նչ են:

513. Ի՞նչ կրնաս ըսել անգլիական Կուլյանայի վրայ:

514. Ի՞նչ կրնաս ըսել հոլանտական Կուլյանայի վրայ:

515. Ֆրանսական կույանա բարերեր է, բայց անմշակ եւ օդը վատառողջ. տարածութիւնն է 120000 քառ. քիլոմէդր, բնակիչն է 40000 : Գլխաւոր քաղաքն է Քայէն, անուանի է պղպեղը : Ֆրանսացիք հոս կ'աքսորեն քաղաքական յանցաւորներն ու ոճրագործները :

Դ Ա Ս ԶԷ.

Պ Ր Ա Զ Ի Լ Ի Ա

516. Պրազիլիոյ սահմանն է հիւսիսէն Վենեսուելա, կույանա եւ Ատլանտեան ովկիանոս, հարաւէն՝ Ատլանտեան ովկիանոս, Ուրուկուա, Բարակուա եւ Պոլիվիա, արեւմուտքէն՝ Պոլիվիա, Բերու եւ Էքուաթէոր :

517. Տարածութիւնն է 8,360,000 քառ. քիլոմէդր, եւ բնակիչը 14,000,000 :

518. Երկիրը բարերեր է. գլխաւոր բերքերն են խահուէ, ծխախոտ, հնդկանուշ, եգիպտացորեն, բրինձ, բամպակ, շաքար, Պրազիլեան փայտ :

519. Պրազիլիա ունի հարուստ հանքեր ադա-

515. Ի՞նչ կրնաս ըսել Ֆրանսական կույանայի վրայ :

516. Պրազիլիոյ սահմանն ո՞րն է :

517. Ո՞րչափ է Պրազիլիոյ տարածութիւնն եւ բազմամարդութիւնը :

518. Գլխաւոր բերքերն ի՞նչ են :

519. Ի՞նչ հանքեր ունի :

մանդի, տպագրիտնի, սսկւոյ, արծաթի, բլաթինի, երկաթի, պղնձի :

520. Պրադիլիոյ մայրաքաղաքն է,

ՌԻՑ-ԵԱՆԷՅՐՕ (500,000), գեղեցիկ եւ ապահով նաւահանգիստ Ատլանտեանի վրայ. վաճառականութիւնը բանուկ է. Հարաւային Ամերիկայի բազմամարդ քաղաքներէն մին է :

521. Միւս երեւելի քաղաքներն են,

Պանիա կամ Սան-Սալվատոր (150,000), վաճառաչահ նաւահանգիստ Ատլանտեանի վրայ :

Բեսիե կամ Փերնամպուլ (130,000), վաճառաչահ եւ ծաղկեալ քաղաք է :

Անուանի են նաեւ Մարանիաօ կամ Սան-Լուիզ, Սան-Բալլօ քաղաքները :

Դ Ա Ս ԶԸ .

Ո Ի Ր Ո Ի Կ Ո Ի Ա

522. Ուրուկուայի սահմանն է Հիւսիսէն՝ Պրադիլիա, արեւելքէն՝ Պրադիլիա եւ Ատլանտեան ովկիանոս, հարաւէն՝ Ատլանտեան ովկիանոս, արեւմուտքէն՝ Լա-Բլաթա :

523. Տարածութիւնն է 220000 քառակուսի քիլոմէր եւ բնակիչը 700000 :

520. Ո՞րն է մայրաքաղաքը եւ ի՞նչ կրնաս ըսել անոր վրայ :

521. Որ՞տեք են գլխաւոր քաղաքները :

522. Ուրուկուայի սահմանն ո՞րն է :

523. Ո՞րչափ է տարածութիւնն եւ բնակիչը :

524. Նշանակելի բերք մը չունի. հողը բարեբեր է եւ գեղեցիկ արօտներ ունի, ուր բազմաթիւ արջառք կ'արածին: Բազմաթիւ անասուններ կ'արտածէ, որք երկրին գլխաւոր հարստութիւնը կը կազմեն:

525. Ուրուկուայի մայրաքաղաքն է,

ՄՕՆԹԷ-ՎԻՑԷՕ (200000), Լա-Բլաթա գետին բերանէն ձեւացած ծոցին ձախ եզերքին վրայ սքանչելի նաւահանգիստ: Ուրիչ տեղեր ալ կան, բայց քաղաքը սուսերու չափ մեծ չեն:

Դ Ա Ս ԶԹ .

ԼԱ-ԲԼԱԹԱ

526. Լա-Բլաթայի սահմանն է հիւսիսէն՝ Պօլիվիա, արեւելքէն՝ Բարակուա, Պրագիլիա, Ուրուկուա եւ Ատլանտեան ովկիանոս, հարաւէն՝ Փաթակոնիա, արեւմուտքէն՝ Չիլի, որմէ Անտիզ լեռներով կը զատուի:

527. Լա-Բլաթայի տարածութիւնն է 2,836,000 քառ. քիլոմէդր եւ բնակիչը 3,800,000 (հանդերձ Փաթակոնիայով):

524. Գլխաւոր բերքերն ի՞նչ են:

525. Ո՞րն է մայրաքաղաքը եւ ի՞նչ կրնաս ըսել անոր վրայ:

526. Ո՞րն է Լա-Բլաթայի սահմանը:

527. Ո՞րչափ է տարածութիւնն եւ բնակիչը:

528. Գլխաւոր բերքերն են բամպակ եւ շաքար :
Մեծաքանակ արջառ եւ բուրդ դուրս կը զրկէ :

529. Լա-Բլաթայի (Արժանթին) մայրաքաղաքն է,
ՊՈՒԷՆՈՍ-ԱՅՐԷՍ (գեղեցիկ օդ), (560000), Լա-Բլա-
թա գետին բերանէն ձեւացած ծոցին աջ եզերքին
վրայ նաւահանդիստ. Հար. Ամերիկայի ամէնէն բազ-
մամարդ քաղաքն է :

530. Միւս երեւելի քաղաքներն են .

Քորսովա, վաճառաշահ քաղաք :

Ռոզարիս, Փարանա գետին աջ եզերքին վրայ
ծաղկեալ քաղաք :

Դ Ա Ս Դ .

Բ Ա Ր Ա Կ Ո Ւ Ա

531. Բարակուայի սահմանն է Հիւսիսէն՝ Պոլի-
վիա եւ Պրազիլիա, արեւելքէն՝ Պրազիլիա, հարաւէն
եւ արեւմուտքէն՝ Լա-Բլաթա :

532. Տարածութիւնն է 250000 քառ. քիլոմէդր
եւ բնակիչը 450000 :

528. Բերքերն ի՞նչ են :

529. Ո՞րն է մայրաքաղաքը եւ ի՞նչ կրնա ըսել անոր վրայ :

530. Որո՞նք են գլխաւոր քաղաքները :

531. Բարակուայի սահմանն ո՞րն է :

532. Ո՞րչափ է տարածութիւնն եւ բնակիչը :

533. Գլխաւոր բերքերն են խաչուէ, ծխախոտ, սափարնա, շաքարեղէգ, բամպակ եւ մաքի ըսուած խոտն որ տեսակ մը թէյ է այս երկրին յատուկ :

534. Բարակուայի մայրաքաղաքն է, ԱՍՈՄԲՍԻՈՆ (Վերափոխումն, 25000), Բարակուա գետին ձախ եզեր վրայ. ժամանակաւ բազմամարդ էր եւ շատ ծաղկած, բայց հիմա ինկած է :

535. Միւս քաղաքներն են, Վիլլա-Իխա, Բարակուայի երկրորդ քաղաքն է : Հիւմայիդա, բերդաքաղաք : Սան-Փեքո :

Գ Ա Ս Ղ Ա .

Է Ք Ո Ւ Ա Թ Է Օ Ր

536. Էքուաթէօրի սահմանն է հիւսիսէն՝ Քոլումպիա, արեւելքէն՝ Պրազիլիա, հարուէն՝ Բերու, արեւմուտքէն՝ Նաղաղական ովկիանոս :

537. Տարածութիւնն է 643295 քառ. քիլոմէդր, եւ բնակիչը 1,500,000 :

538. Գլխաւոր բերքերն են, հնդկանուշ, լե-

533. Ի՞նչ բերքեր ունի :

534. Ո՞րն է մայրաքաղաքը եւ ի՞նչ կրնաս ըսել անոր վրայ :

535. Որո՞նք են գլխաւոր քաղաքները :

536. Էքուաթէօրի երկրին սահմանն ո՞րն է :

537. Ո՞րչափ է տարածութիւնն եւ բնակիչը :

538. Որո՞նք են գլխաւոր բերքերը :

զակ, բամբակ, ընտիր քինքինա, մենի նաեւ ոսկի
եւ առատ աղի հանք:

Ա. Էքուաթէօր հասարակած ըսել է, այսպէս
ըսուելուն պատճառն այն է որ հասարակածը
այս երկրէն կ'անցնի:

539. Էքուաթէօրի մայրաքաղաքն է,

ՔԻՅՕ (100000), ծովուն երեսէն 2900 մէդր բարձր
լեռնադաշտի մը վրայ շինուած է, աշխարհիս մէջ
ամէնէն բարձր դիրք ունեցող քաղաքն է. եւ թէեւ
հասարակածի տակ, այլ իր բարձր դիրքին համար
օդը տաք չէ, այլ բարեխառն եւ առողջարար:

540. Միւս երեւելի քաղաքներն են,

Կուլյաֆիլ, բանուկ նաւահանդիստ:

Քուամսա, երկրին ներքին մասին մէջ:

Գ Ա Ս Գ Բ .

Բ Ե Ր Ո Ւ

541. Բերուի սահմանն է հիւսիսէն՝ Էքուաթէօր,
արեւելքէն՝ Պրադիլիա և Պօլիվիա, հարաւէն՝ Պօլիվիա
եւ Զիլի, արեւմուտքէն՝ Խաղաղական ովկիանոս:

539. Ո՞րն է մայրաքաղաքը եւ ի՞նչ կրնաս ըսել անոր վրայ:

540. Գլխաւոր քաղաքներն որո՞նք են:

541. Բերուի սահմանն ո՞րն է:

542. Տարածութիւնն է 1,100,000 քառ. քիւ-
մէդր, եւ բնակիչը 2,800,000 :

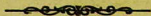
543. Գլխաւոր բերքերն են քինքինա , շաքար ,
բամպակ, լեղակ, բորակ , քաքաօ :

544. Գլխաւոր հանքերն են արծաթ, սնդիկ ,
պղինձ, կապար եւ ազնիւ քարեր :

545. Բերուի մայրաքաղաքն է ,
ԼԻՄԱ (110000), ունի մաքուր եւ գեղեցիկ փո-
ղոցներ , հրապարակներ, մեծ շէնքեր եւ երեւելի
մայր եկեղեցի :

546. Միւս երեւելի քաղաքներն են,
Քալլաօ, նաւահանգիստ Լիմայի, ունի մեծ ամ-
բութիւններ :

Արեւրբա, դիրքը գեղեցիկ է, մօտերն է համանուն
հրաբուլխը :

Դ Ա Ս Ղ Գ .

Պ Ո Լ Ի Վ Ի Ա

547. Պոլիվիոյ սահմանն է հիւսիսէն եւ արեւել-
քէն՝ Պրազիլիա , հարաւէն՝ Լա-Բլաթա , արեւմուտ-
քէն Չիլի եւ Բերու :

542. Ո՞րչափ է տարածութիւնն եւ բնակիչը :

543. Գլխաւոր բերքերն ի՞նչ են :

544. Ի՞նչ հանքեր ունի :

545. Ո՞րն է մայրաքաղաքն եւ ի՞նչ կրնաս ըսել անոր վրայ :

546. Ուրիշ ի՞նչ երեւելի քաղաքներ կան :

517. Պոլիվիոյ սահմանն ո՞րն է :

548. Տարածութիւնն է 1,300,000 քառ. քիլոմէտր եւ բնակիչը 1,800,000 :

549. Գլխաւոր բերքերն են գինի, ձէթ, շաքար բամբակ, քինա եւ աղնիւ փայտ :

550. Ունի հարուստ հանքեր ոսկիի, արծաթի, պղինձի եւ անագի :

551. Պոլիվոյ մայրաքաղաքն է :

ՍԻԻՔՐ կամ ՁՈՒՔԻՍԱՔԱ (30,000), գեղածիծաղ դաշտի մը մէջ. ունի գեղեցիկ եկեղեցիներ, համալսարան եւ արծաթի մեծ հանք :

552. Միւս երևելի քաղաքներն են, Լա-Փազ, Քոռապամպա, Բորոզի :

Դ Ա Ս ՂԴ.

Չ Ի Լ Ի

553. Չիլի հարաւային արեւմտեան կողմն երկընցած նեղ երկիր մ'է. սահմանն է հիւսիսէն՝ Բէրու, արեւելքէն՝ Անտեան լեռինք, հարաւէն եւ արեւմուտքէն՝ Խաղաղական ովկիանոս :

548. Ո՞րչափ է տարածութիւնն եւ բնակիչը :

549. Գլխաւոր բերքերն ի՞նչ են :

550. Ի՞նչ հանքեր ունի :

551. Ո՞րն է մայրաքաղաքն եւ ի՞նչ կրնա ըսել անոր վրայ :

552. Ուրիշ ի՞նչ երևելի քաղաքներ կան :

553. Չիլի սահմանն ո՞րն է :

554. Տարածութիւնն է 800,000 քառ. քիլոմէտր,
եւ բնակիչը 3,500,000 :

555. Գլխաւոր բերքերն են ցորեն, գինի, ձէթ,
բամպակ, ծխախոտ :

556. Գլխաւոր հանքերն են ոսկի, արծաթ,
պղինձ, անագ, բորակ :

557. Զիլիի մայրաքաղաքն է.

ՍԱՆԹԻԱԿ (200000), մեծ եւ գեղեցիկ քաղաք է
գուարճալի դիրքով. նշանաւոր են նախադահին
պալատը, մայր եկեղեցին, փողերանոցն եւ համա-
լսարանը :

558. Միւս երեւելի քաղաքներն են,

Վալբարեզո (100000), վաճառաշահ նաւահան-
դիստ. Հարաւային Ամերիկայի նշանաւոր քաղաքնե-
րէն մին է :

Վալսիվիա, գեղեցիկ նաւահանգիստ :

554. Ո՞րչափ է տարածութիւնն եւ բնակիչը :

555. Գլխաւոր բերքերն ի՞նչ են :

556. Ի՞նչ հանքեր ունի :

557. Ո՞րն է մայրաքաղաքը եւ ի՞նչ կրնաս ըսել անոր վրայ :

558. Ուրիշ ի՞նչ երեւելի քաղաքներ կան :

Ք Ն Ն Ո Ւ Ք Ի Ի Ն

Այլեւայլ հարցմունք

1. Հարաւային Ամերիկա ո՞ր պարանոցով միացած է Հիւսիսային Ամերիկայի հետ: — 2. Ո՞ր է Մեքսիկայի ծոցը: — 3. Ո՞ր գետերը կը մտնեն Մեքսիկայի ծոցը: — 4. Ամերիկա ե՞րբ գտնուած է. ո՞վ գտեր է: — 5. Ո՞ր է Նիւակարայի ջրվէժը: — 6. Կրօէնլանտիա որո՞ւ կը վերաբերի: — 7. Միացեալ Նահանգաց տարածուածութիւնն ո՞րչափ է, բնակիչն ո՞րչափ է: — 8. Միացեալ Նահանգը ի՞նչ հանրեր ունին: — 9. Միացեալ Նահանգաց երկամուդայն վրայով ի՞նչ կրնաս ըսել: — 10. Միացեալ Նահանգաց մայրաքաղաքն ո՞րն է. Նիւ եորքի վրայով ի՞նչ կրնաս ըսել, ո՞ր է Ֆիլատէլֆիա, Պոսթոն, Չիքաօ: — 11. Ամերիկա որո՞ւ անունով կ'ըսուի: — 12. Մեծ Աննիլեանք որո՞նք են: — 13. Հիւսիսային Ամերիկայի զլխաւոր լիճերն ըսէ: — 14. Որո՞նք են Միսիսիբիի գետակիցը: — 15. Բուպա կղզին ո՞ր է, ո՞րն է Բուպայի նաւահանգիստը, ի՞նչ են անոր զըլխաւոր բերքերը: — 16. Բոլոմպիա որո՞ւ անունով կ'ըսուի: — 17. Հար. Ամերիկայի մէջ ո՞ր երկիրները ծովեղբր չունին: — 18. — Ո՞ր է Պուէնոս Այրէս: — 19. Զիլի մայրաքաղաքն ո՞րն է: — 20. Հար. Ամերիկայի ամէնէն ընդարձակ երկիրն ո՞րն է: — 21. Պրագիլիոյ զլխաւոր բերքերն ի՞նչ են, զլխաւոր հանքն ի՞նչ է: — 22. Կույանա որո՞ց կը վերաբերի, ըսէ ամէն մէկուն զլխաւոր քաղաքը: — 23. Մեքսիկայի զլխաւոր բերքերն եւ հանքերն ի՞նչ են: — 24. Ալասքա ո՞ր է, որո՞ւ կը վերաբերի, ի՞նչ տեսակ երկիր է: — 25. Ո՞րն աւելի մեծ է Հիւս. Ամերիկա՞ թէ Հար. Ամերիկա: — 26. Միացեալ Նահանգաց ո՞ր քաղաքները միլիոնէ աւելի բնակիչ ունին: — 27. Լա-Բլաթա ո՞ր գետերէ կազմուած է: — 28. Ամերիկայի ո՞ր մասերն եւրոպական տէրութեանց կը վերաբերին: — 29. Հիւսիսային Ամերիկայի ամէնէն բազմամարդ քաղաքն ո՞րն է: — 30. Հար. Ամերիկայի ամէնէն բազմամարդ քաղաքն ո՞րն է: — 31. Ինչո՞ւ Աննիլեան ծովու կղզիք Արեւմտեան Հնդկաստան կ'ըսուին: — 32. Ո՞ր է Մակէլլանի նեղուցը: — 33. Ամերիկա ո՞ր գօտիներու մէջ է: — 34. Հասարակածն ո՞ր երկիրներէ կ'անցնի:

ՈՎԿԻԱՆԻԱ.

Դիրք, Տարածութիւն, Բազմամարդութիւն

559. Ովկիանիա կ'ըսուին Ասիոյ Հարաւային արեւելեան կողմի եւ Ամերիկայի արեւմտեան կողմը Խաղաղական ովկիանոսի մէջ տարածուած բազմաթիւ կղզիները :

560. Ովկիանիա հողադնտիս հինգ մասանց մէջ ամէնէն աւելի տեղ գրուած է, բայց կղզիներն ի մի ամփոփելով, տարածութիւնն է 11 միլիոն քառ. քիլոմէր եւ բազմամարդութիւնը 37 միլիոն :

561. Ովկիանիա չորս մասերու կը բաժնուի,

ՄԱԼԵՂԻԱ, ՄԵԼԱՆԵՂԻԱ կամ ԱԻՍՏՐԱԼԻԱ, ՄԻԲՐՈՆԵՂԻԱ
ԲՈԼԻՆԵՂԻԱ

559. Ո՞ւր է Ովկիանիա եւ ի՞նչ է :

560. Ո՞րչափ է տարածութիւնն եւ բնակիչը :

561. Ովկիանիա քանի՞ մասերու կը բաժնուի :

Մ Ա Լ Է Ձ Ի Ա

562. Մալեգիա Ովկիանիոյ արեւմտեան հիւսիսային կողմն է, կամ Ասիոյ հարաւային արեւելեան կողմն է :

563. Մալեգիա՛կը պարունակէ Փիլիպպինս, Սուլուսի Պուրնեօի, Չէյկպինս, Մոլուբեան արքիպեղագոսները :

564. Տարածութիւնն է 1,850,000 քառակուսի քիլոմէդր եւ բնակիչը 27,000,000 :

565. Փիլիպպեան կղզեաց գլխաւորն է Լուսոն , որոյ գլխաւոր քաղաքն է Մանիլա , գեղեցիկ դիրքով վաճառաչահ նաւահանգիստ : Միւսանցաօ նշանաւոր է իր բարեբերութեամբ ու ոսկւոյ հանքովը . գլխաւոր քաղաքն է Սելանկան :

Փիլիպպեան կղզիք Սպանիոյ Փիլիպպոս Բ. թագաւորին անուամբ կը կոչուին , որոյ օրով գտնուած են :

566. Սոնտի կղզեաց գլխաւորն է Սումատրա՛ որ մեծ եւ հրարդխային կղզի է . գլխաւոր բերքն է խահուէ, շաքար . բրինձ, արմաւ, սղպեղ , երենոս : Գլխաւոր քաղաքներն են Բաւսանկ՝ արեւմտեան ծովեզերքը . Բալամպանկ՝ արեւելեան եզերքին վրայ :

ձալլա՛ գեղեցիկ եւ լեռնոս կղզի է , Սումատրայի հարաւային արեւելեան կողմն , ուրկէ կը զատ-

562. Ո՞ւր է Մալեգիա :

563. Ո՞ր արքիպեղագոսները կը պարունակէ :

564. Ո՞րչափ է տարածութիւնն եւ բնակիչը :

565. Ի՞նչ կրնաս ըսել Փիլիպպեան կղզեաց վրայ :

566. Ի՞նչ կրնաս ըսել Սոնտի կղզեաց վրայ :

ուի Սունտի նեղուցով . բերքերն են բրինձ , շաքար , լեղակ , խահուէ , սղպեղ , կնդրուկ : Գլխաւոր քաղաքն է Պաթալիա , (100000) . Հիւսիսային ասիանց վրայ գեղեցիկ եւ վաճառաշահ նաւահանգիստ :

567. Պորնէօ աշխարհիս մեծագոյն կղզիներէն մին է . ունի 73½,000 քառ . քիլոմէդր տարածութիւն . Թէեւ հասարակածն անկէ կ'անցնի , բայց բարձր լեռանց պատճառաւ բարեխառն կլիմա ունի . նշանաւոր է իր բարեբերութեամբ . գլխաւոր բերքերն են մեխակ , սղպեղ : Ունի ոսկւոյ , ադամանդի , երկաթի հանքեր : Պորնէօ կղզիին մէջ բազմաթիւ կապիկներ կան :

568. Չէլէպեան կղզիք զուարճալի կլիմա մը ունին . գլխաւոր բերքերն են բամպակ , բրինձ , մեխակ , սանդաղ ըսուած աղնիւ փայտը . գլխաւոր հանքն է ոսկի : Այս կղզւոյն մէջ տեսակ մը ծառ կայ որմէ ուրաս ըսուած սարսափելի թոյնը կ'ելնէ , որով տեղացի վայրենիք իրենց նետերը կ'օծեն : Չէլէպեան կղզիք Հոլանտայի կը վերաբերին :

569. Մոլուքեան կղզիք կը կոչուին նաեւ Համեմոց կղզիք . հրաբղխային են եւ շատ բարեբեր . գլխաւոր բերքերն են համեմունք , մասնաւորապէս առատ մեխակ . կղզեաց գլխաւորներն են Կիլօյօ , Թերնաք , Ամպուան , Սերամ :

567. Ի՞նչ կրնաս ըսել Պորնէօ կղզւոյն վրայ :

568. Ի՞նչ կրնաս ըսել Չէլէպեան կղզեաց վրայ :

569. Ի՞նչ կրնաս ըսել Մոլուքեան կղզեաց վրայ :

ՄԵԼԱՆԵԶԻԱ ԿԱՄ ԱԻՍՏՐԱԼԻԱ

570. Մելանեզիա Ովկիանիոյ արեւմտեան հարաւային կողմն է :

571. Մելանեզիա կը պարունակէ Աւստրալիա , Նոր-Կուինիա , Թասմանիա , Նոր-Քալեդոնիա եւ Սոլոմոնեան կղզիք :

Աւստրալիա՝ Ովկիանիոյ ինչպէս նաեւ երկրագնտիս ամէնէն մեծ կղզին է եւ շատ անգամ ցամաք երկիրներու կարգը կը դասուի :

572. Տարածութիւնն է 8,500,000 քառ. քիլոմէրը եւ բնակիչը 4,000,000 :

Միայն Աւստրալիոյ տարածութիւնն է 7,750,000 քառ. քիլոմէրը եւ բնակիչն 2,750,000 :

573. Հոլանտացիք գտան այս կղզին , որ առաջ Նոր-Հոլանտա կ'ըսուէր . այժմ Անգլիոյ կը վերաբերի . կլիմայն բարեխառն է եւ առողջ . երկիրը բարեբեր է եւ կ'արտադրէ ամէն տեսակ բերքեր եւ պտուղներ . գլխաւոր հանքերն են ոսկի , արծաթ , սլզինձ , երկաթ , հանքածուխ . վաճառականութեան գլխաւոր մէկ նիւթն ալ բուրդն է . ունի շատ սիրուն թռչուններ . ինչպէս . քնարհաւ , դրախտահաւ եւայլն .

270. Ո՞ր է Մելանեզիա :

271. Ո՞ր կղզիները կը պարունակէ :

572. Ո՞րչափ է տարածութիւնն եւ բազմամարդութիւնը :

573. Ի՞նչ կրնաս ըսել Աւստրալիոյ վրայ :

եւ պարկաւոր կենդանիք, ինչպէս քանկուրու, սարիկ :

Աւստրալիա աշխարհիս մէջ ամէնէն շատ բուրդ արտադրող երկիրն է : Ամէնէն կարեւոր գետն է Մըրրէյ որ ունի 1800 քիլոմէդր երկայնութիւն, եւ իր եզերքներուն բարերերութեան համար Աւստրալիոյ նեղոսը կ'ըսուի :

574. Աւստրալիոյ մայրաքաղաքն է,

ՄԵԼԳՈՐՆ (400000), վաճառաչաճ նաւահանգիստ եւ ծաղկեալ քաղաք. ունի գեղեցիկ շէնքեր, վարժարաններ, ազօրիք եւ ոսկւոյ մեծ առեւտուր :

575. Միւս երեւելի քաղաքներն են,

Սիսնէյ (350000), ապահով նաւահանգիստ. ունի գեղեցիկ փողոցներ, երեւելի շէնքեր եւ ուսումնատեղիներ. կլիման զուարճալի է, շրջակայք բարերեր են :

Ասելայիս (120000), նաւահանգիստ. մեծ քանակութեամբ ցորեն կ'արտածէ :

Անուանի են նաեւ Պր'ըւպան, Պալլարա քաղաքները :

576. Նոր-կուինիա ունի 775000 քառ. քիլոմէդր տարածութիւն եւ 500000 բնակիչ. Աւստրալիոյ հիւսիսային արեւելեան կողմն է, ուրկէ կը զատուի Թորէսի նեղուցով : Այս կղզին Փափուասիա ալ կ'ըսուի տեղացի Փափու ցեղին անուամբ : Բերքերն են քօքօ, երենոս, ունի անթիւ սիրուն թռչուններ, ինչպէս. դրախտահաւ, քնարահաւ եւայլն :

574. Ո՞րն է մայրաքաղաքը եւ ի՞նչ կրնաս ըսել անոր վրայ :

575. Ուրիշ ի՞նչ գլխաւոր քաղաքներ կան :

576. Ըսէ ինչ որ գիտես Նոր-կուինիոյ վրայ :

Աւստրալիայէ ու Կրօէնլանտիայէ յետոյ Նոր-
Կուինիա աշխարհիս մեծագոյն կղզին է :

577. Քասմանիա ունի 64600 քառ. քիլոմէտր
աւարածութիւն եւ 100000 բնակիչ: Աւստրալիոյ հա-
րաւային արեւելեան կողմն է. անկէ կը զատուի Պաս-
սի նեղուցով. կ'ըսուի նաեւ Նրկիր Տիւնէի. ունի դե-
ղեցիկ նաւահանգիստ, մեծամեծ անտառներ եւ հա-
րուստ հանքեր: Գլխաւոր քաղաքն է Հոպարթ-Քաուլն,
նորաչէն քաղաք եւ բանուկ նաւահանգիստ: Ճորճ-
Քաուլն, վաճառաշահ քաղաք:

578. Նոր-Քալետոնիա Աւստրալիոյ արեւելեան
կողմն է, հանդերձ մերձակայ կղզիներով Յրանսայի
կը վերարերի 1853 էն ի վեր: Բնակիչն է 100000. հոս
կ'աքսորուին քաղաքական ծանր յանցաւորք: Գլխա-
ւոր քաղաքն է Նումեա, նաւահանգիստ:

579. Սոդոմոնեան կղզիք Նոր-Կուինիոյ արեւել-
եան կողմն են. բնակչաց թիւն է 100000, որք վայ-
րենարարոյ, խարդախ եւ կ'ուարար են:

— — — — —

Գ Ա Ս Գ, Է .

ՄԻՔՐՈՆԵԶԻԱ

580. Միքրոնեզիա Ովկիանիոյ հիւսիսային
կողմն է :

577. Ըսէ, ի՞նչ գիտես Քասմանիոյ վրայ:

578. Ի՞նչ կրնաս ըսել Նոր-Քալետոնիոյ վրայ:

579. Ի՞նչ կրնաս ըսել Սոդոմոնեան կղզեաց վրայ:

580. Ո՞ւր է Միքրոնեզիա:

581. Միքրոնեզիա մանր կղզիք ըսել է եւ կը պարունակէ Քարոյինեանց եւ Մարիանեանց խումբերն եւ ուրիշ մանր կղզիներ: Այս կղզեաց շատերն հրաբուլիսէ յառաջ եկած են. ծովեզրը կը գտնուին բուստեայ ցիցեր, ուստի նաւարկութիւնը դժուարին է:

582. Տարածութիւնն է 17000 քառ. քիլոմէտր եւ բնակիչը 200000:

583. Քարոյինեան կղզիք, թուով իբր 500, շատ պտղաբեր կղզիներ են, եւ զուարճալի կլիմայ ունին. գլխաւոր բերքերն են հացի ծառ, երենոս, քօքօ. բնակիչք աղքատ եւ խեղճ են, բայց նաւորդութեան մէջ ճարտար:

584. Մարիանեան կղզիք հրաբղխային են. բերքերն են բամպակ, լեղակ, հնդկանուշ, բրինձ, շաքարեղէգ, նարինջ:

Քարոյինեան եւ Մարիանեան կղզիք այժմ Դերմանիոյ կը վերաբերին, որ զնեց զանոնք Սպանիայէ:

Դ Ա Ս Ղ Ը .

Բ Ո Լ Ի Ն Ե Ջ Ի Ա

585. Սաղաղական ովկիանոսի արեւելեան կողմը ցրուած բազմաթիւ կղզիք Բոյինեզիա կ'ըսուին:

581. Ո՞ր կղզիները կը պարունակէ:

582. Ո՞րչափ է տարածութիւնն եւ բնակիչը:

583. Ի՞նչ կրնաս ըսել Քարոյինեան կղզեաց վրայ:

584. Ի՞նչ կրնաս ըսել Մարիանեան կղզեաց վրայ:

585. Ո՞ր է Բոյինեզիա:

586. Բոլինեգիա բաղձակղզիք ըսել է եւ կը պարունակէ Նոր-Ջելանսա, Մարֆիզեան, Ընկերութեան կամ Թանիդի, Սանսուիչ, Նաւորդաց կամ Սամոյա, Բարեկամաց կամ Թոնկլա: Բոլինեգիա Ովկիանիոյ չորս մասերուն մէջ ամէնէն աւելի տեղ գրաւած է, բայց երկիրներու տարածութիւնն է հազիւ 400000 քառ. քիլոմէտր, բնակիչն է իրր 2,000,000: Կլիման ընդհանրապէս բարեխառն է եւ տաք. բերքերն են հնդկանուշ, հացի ծառ, արմաւ, շաքարեղէգ:

587. Նոր-Ջելանտա Բոլինեգիոյ հարաւային կողմը երկու կղզիներէ կը բաղկանայ. հիւսիսային մասը կ'ըսուի Իֆանամաւի, հարաւային մասը՝ Թաւա Փունամու որք Քուքի նեղուցով կը զատուին: Գլխաւոր քաղաքներն են Վելլեկոկոն, Ոֆլենց: Բնակիչք առաջ սաստիկ վայրենութեան մէջ էին, այնպէս որ մարդակեր էին, սակայն բողոքական քարոզչաց շնորհիւ Քրիստոնէութիւնն ընդունած եւ կրթուած են:

588. Մարքիզեան կղզիք Ֆրանսացւոց կը վերաբերին, անբեր եւ անմշակ են եւ բնակիչք վայրենի:

589. Թահիդի կղզիք Ֆրանսացւոց կը վերաբերին 1880 էն ի վեր, պաղարեք եւ վաճառաշահ են, բնակիչք Քրիստոնեայ:

590. Սանտուիչ կղզիք Ովկիանիոյ հիւսիսային

586. Ո՞ր կղզիները կը պարունակէ:

587. Ի՞նչ կրնաս ըսել Նոր-Ջելանտայի վրայ:

588. Ի՞նչ կրնաս ըսել Մարքիզեան կղզեաց վրայ:

589. Ի՞նչ կրնաս ըսել Ընկերութեան կամ Թահիդի կղզեաց վրայ:

590. Ի՞նչ կրնաս ըսել Սանտուիչ կղզեաց վրայ:

արեւելեան կողմն են, լեռնոտ եւ հրաբղխային, բայց բարեբեր են. բերքերն են խահուէ, շաքար, բամպակ, ծխախոտ: Բնակիչք քաղցրաբարոյ են եւ քաղաքակրթեալ. կղզեաց գլխաւորն է Հալլայի: Գլխաւոր քաղաքն է Հոնոլուլու, նաւահանգիստ, մեծ վաճառականութիւն ունի Ասիոյ եւ Ամերիկայի հետ:

591. Սամոա կղզիք կը գտնուին Աւստրալիոյ արեւելեան կողմը. ասոնք երեք մեծ եւ հինգ փոքր կղզիներ են. բնակչաց թիւն է իբր 40000: Պուկէնվիլ Ֆրանսացի նաւապետը գտաւ 1768 ին եւ Նաւորդաց կղզիք անուանեց, բնիկներուն իրենց նաւակները շինելու եւ գործածելու մասին ունեցած հանձարին համար. այս կղզիները պտղաբեր են:

592. Թոնկա կամ Բարեկամաց կղզիները գտաւ Թասման Հոլանտացին 1643 ին, բայց Բուք Բարեկամաց անուանեց, բնակիչներէն գտած մարդասէր ընդունելութեան համար. տեղացիք գործունեայ են եւ քրիստոնէութիւնն ընդունելով քաղաքակրթուած են. կլիման մեղմ է եւ զուարճալի:

591. Ի՞նչ կրնաս ըսել Սամոա կամ Նաւորդաց կղզեաց վրայ:

592. Ի՞նչ կրնաս ըսել Թոնկա կամ Բարեկամաց կղզեաց վրայ:

Ք Ն Ն Ո Ի Թ Ի Ի Ն

Այլեւայլ հարցմունք

1. Ո՞ւր է Ովկիանիա: — 2. Ո՞րչափ է տարածութիւնը, ո՞րչափ է բնակիչը: — 3. Քանի՞ մասերէ բաղկացեալ է: — 4. Աշխարհիս մեծագոյն կղզին ո՞րն է: — 5. Ո՞ւր է Պասսի նեղուցը: — 6. Ո՞ւր է Թորքէսի նեղուցը: — 7. Ո՞ւր են Մարիանեան կղզիք, Սոնտի կղզիք որո՞նք են, ո՞ւր է Պամպիա: — 8. Ո՞ւր է Նոր-Չէլանտա, բանի՞ մասերէ բաղկացեալ է, ո՞ր նեղուցով զատուած են: — 9. Ո՞ւր են Սանտուիլ կղզիք, ո՞րն է անոր զխաւոր քաղաքը, ի՞նչ կողմանէ անուանի է: — 10. Աւստրալիա որո՞ւ կը վերարերի: — 11. Ի՞նչ կրնաս ըսել Մելպորնի վրայ, Սիտնէյի՞ վրայ: — 12. Մալեզեան կղզեաց զըխաւոր բերքերն ի՞նչ են: — 13. Նոր Կուինիա կղզւոյն մեծութեան վրայ ի՞նչ զիտես, Պորնէոյ կղզւոյն: — 14. Աւստրալիա ո՞ր գօտիներու մէջ է, ի՞նչ են անոր զխաւոր բերքերն: — 15. Աւստրալիոյ հիւսիսային կողմը ո՞ր մեծ կղզին կայ, հարաւային կողմը՞, յարեւելեան՞:

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՏԷՐՈՒԹԵԱՆՑ

ԵՒՐՈՊԱՅԷ ԴՈՒՐՍ ՈՒՆԵՑԱԾ ԳԱՂՈՒԹՆԵՐԸ

*Եւրոպայէ դուրս գլխաւոր գաղթականութիւն ունին
հետեւեալ հիւնգ տեւութիւնք*

Ա Ն Դ Լ Ի Ս .

— Ասիոյ մէջ ունի ,

Հնդկաստան , Սեյլան , Հոնկ-Քոնկ , Մալաքա , Սին-
կափուր , Ասեն , եւ այլն : Տարածութիւն 4,600,000
քառ . քիլոմէտր : Բնակիչ 250,000,000 :

— Ափրիկէի մէջ ,

Բարեյուսոյ երկիր , Սիերրա-Լեոն , Կամպիա , Ոսկւոյ
եզր , Ս . Հեդիսե , Մորիս , Սոմալի , եւ այլն : Տարա-
ծութիւն 1,250,000 քառ . քիլոմէտր : Բնակիչ 4700000 :

— Ամերիկայի մէջ ,

Քանասա , Նիու-Յաուսյէնս , Պերմուսեանք , Հոնսու-
րաս , Պահամա , Ճամայիքա , Կուլյանա եւ այլն : Տարածու-
թիւն 8,700,000 քառ . քիլոմէտր , Բնակիչ 6,800,000 :

— Ովկիանիոյ մէջ ,

Աւստրալիա , Թամանիա , Նոր-Ջելանիա , Ֆիլի ,
եւ այլն : Տարածութիւն 8,200,000 քառ . քիլոմէտր :
Բնակիչ 4,000,000 :

Յ Բ Ա Ն Ս Ա.

— Ասիոյ մէջ ունի ,

Հնդկաստանի հինգ քաղաքները՝ Փոնսիբերի, Շանսերնակոր, Նանասոն, Քարիֆալ, Մանե. Հնդկաչինի մէջ՝ Քոչինչին, Թոնֆին, Աննամ *եւայլն* : Տարածութիւնն է 530,000 քառ. քիլոմէդր : Բնակիչ 20,000,000 :

— Ափրիկէի մէջ ,

Սենեկալ, Մասակասֆար, Միուրեան կամ Պուրպոն կղզի, Մայոր, Նոսի-պէ *եւայլն* : Տարածութիւնն է 2,200,000 քառ. քիլոմէդր : Բնակիչ 12,400,000 :

— Ամերիկայի մէջ ,

Սեն-Փիէր *եւ* Միքրոն, Մարքինիֆ, Կուասալուբ, Կուլյանա *եւայլն* : Տարածութիւն 125,000 քառ. քիլոմէդր : Բնակիչ 370000 :

— Ովկիանիոյ մէջ ,

Նոր-Քալեօնիա, Թայիբի *եւ* Մարֆիզեան կղզիք : Տարածութիւն 25000 քառակուսի քիլոմէդր : Բնակիչ 85,000 :

Հ Ո Ւ Ա Ն Ց Ա.

Հոլանտայի գաղութներուն ամենն ալ գրէթէ Ովկիանիոյ մէջ են, որոց գլխաւորներն են ,

Ճավա, Սումատրա, Մասուրա, Պանգա, Պիլիդոն, Թիմորի արեւմտեան մասն, Պորնեոյի հարաւային մեծագոյն մասը, Նոյնպէս Նոր-Կուինիոյ, Զելեպեան *եւ* Մոլուեան կղզիք : Տարածութիւն 1,670,000 քառ. քիլոմէդր : Բնակիչ 26,000,000 :

— Ամերիկայի մէջ ,

Կուլյանա եւ մի քանի փոքր կղզիք , տարածութիւն 130,000 քառ. քիլոմէդր : Բնակիչ 110000 :

Ճավա իր ճոխ բարեբերութեամբ Հոլանտայի գանձն ըսուած է :

Փ Ո Ր Թ Ո Ւ Կ Ա Ս ,

— Ասիոյ մէջ ունի ,

Կոա՝ Հնդկաստանի մէջ , Մաֆա՝ Հարաւային Չինու մէջ : Տարածութիւնն է 10000 քառ. քիլոմէդր Բնակիչ 850000 :

— Ափրիկէի մէջ ,

Ասորեան , Մասէյրա , Դալարի Գլխոյ կղզիք . Անկոլա , Մոզամպիկ եւայլն : Տարածութիւն 1,800,000 քառ. քիլոմէդր : Բնակիչ 4,250,000 :

— Ովկիանիոյ մէջ ,

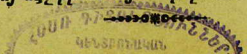
Թիմորի արեւեւեան մասը : Տարածութիւնն է 5000 քառ. քիլոմէդր եւ բնակիչը 15000 :

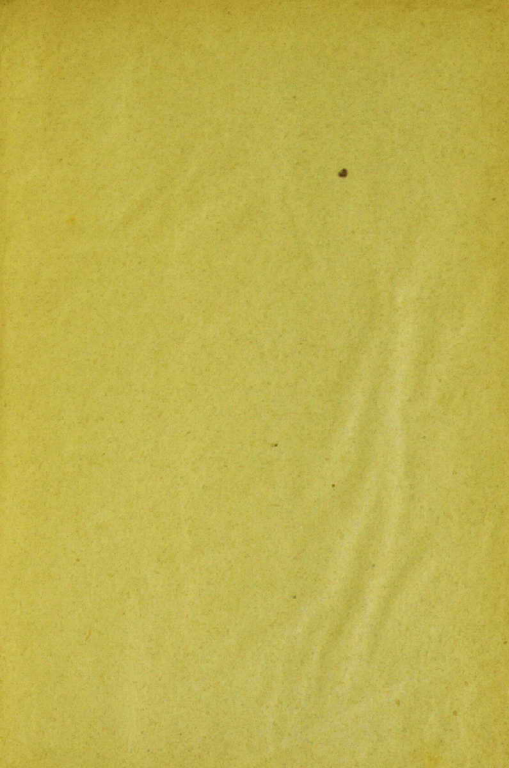
Ս Պ Ա Ն Ի Ա .

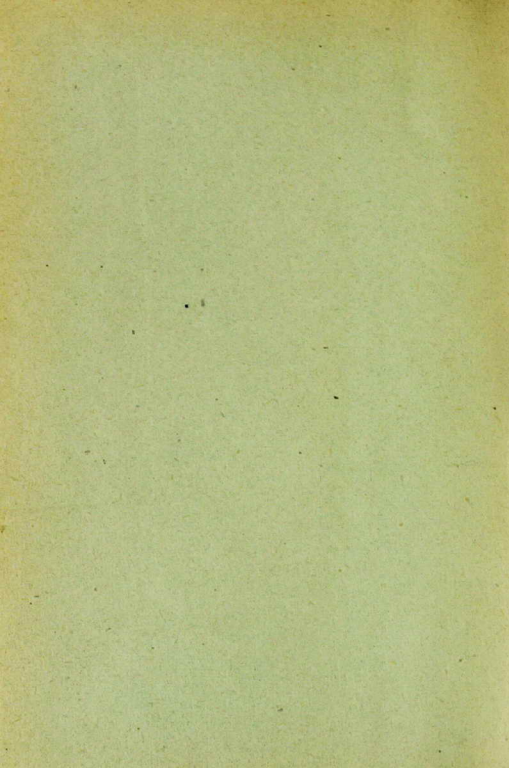
— Ափրիկէի մէջ ունի ,

Մարոքի եզրը քանի մը տեղեր , Կուինիոյ ծոցին մէջ Ֆերնանսո-Փո , Աննոպոն եւայլն : Տարածութիւն 700000 քառ. քիլոմէդր : Բնակիչ 400000 :

Մանոբ . — Սպանիա 1898 ին Մ . Նահանգաց հետ ունեցած պատերազմին հետեւանօք , Ամերիկայի եւ Ովկիանիոյ մէջ իր ունեցած կալուածները կորսնցուց :

ԳԱԱ Հիմնարար Գիտ. Գրադ.

FL0036151

A 20

I
A 2030